

II 2. j.

BONA VERBA

IN
BONAM CLERICORVM CAVSAM
SEV
MITIOR ANTICRISIS

in
Dissertationem criticam
CLERICI cuiusdam RATISBONENSIS
Monachos a cura animarum
illico amouere iubentis,

Data, Eidemque peramice
exhibita

a P. F. Candido Deutschmann
Curato & Monacho Canonico.

Anno AErae vulgaris

CID IDCCLXVIII.

*Vnde ista inter fratres discordia, qui licet
sint unius uteri, non sunt unius animi? S. Au-
gustinus Ep. & Monach. Pater.*

Augustae Vbiorum.
Anno quo supra.

3
Semper vicinus vicino est aemulus:

- - - - -
Cantor cantorem liuidus odit.

Hesiodus.

- Verbis iactans gloriam
Ignotos fallit, notis est derisui.

Phaedrus.

Auctori Editorique

omnem felicitatem!

Fata dissertationis tuae, quae tam specioso proloquio ennarrasti, aliis dubium, paucis fidem, mihi admirationem iniecerunt, ut par est, non vulgarem. Mirabar *Virum in publico officio constitutum* (varii generis officia cum ignarissimis non nescio) *literarum insuper Musarumque amantem rumore sparso* duci potuisse ad scribendum, & tantae quidem molis opus, quod praecipiti iudicio pulcram Ecclesiae faciem immutare aut petit, aut saltem in siti sua optat, pio, si coelitibus placet, desiderio.

Sed calcar addidisse videtur inter omnia labor improbus, quo Neubergerus & Veremundus (quanta haec nomina!) nudius tertius Pindum nostrum inluminassent, obscurus si fuisset. Horum Exemplis Sectator haud quaquam defuisti, ut finem morem gereres hodierno quorundam mori: inflares fistulam Tibi inprimis

dulce canentem, & calamum stringeres
multitudine, non pondere Verborum quas-
fatum. Demum post adeo doctum *fer-*
vensque praelium Lego, Te ad praelum
protrudi, cogique Virum volitare per ora.
Grandis hercle iniuria! qua tacentes fae-
pe saepius adficiuntur, volentes autem sae-
pissime. Da foeneratorem, qui decem de
centum florenis lucratus vehementer non
succenderet? Veniam nihilofecius mere-
tur, quisquis dolum tam innocuum bene-
que de Te meritum non sine Tua venia
concinnavit: Fors ille ne numero quidem
a Te differt, non ego sed scholastici, su-
spiciosum hoc genus hominum, dixerint.
Ast Tu quoque & veniam & grates mere-
ris pro humanitate Tua humanas, quod
non rogatus *ex partibus Monachorum*, ut
feruore simulato in palaestra & soliloquio tuo
steteris. Fecisti nostrae expectationi sa-
tis. Eccur grates tibi non referamus lon-
ge deuotissimas? Scribis enim *elucubratio-*
nem Tuam pro bono Cleri, atque heinc pro
Monachis, quos tot retro secula Clerico-
rum de numero esse nemo vnus, nisi cu-
ius animus peregrinatur, ignorabit. In
eo solum defecit zelus, & feruor Tuus,
quod propriis abreptus commodis alienam
messem, religiosa videlicet iura, inuase-
ris: adulterata facta, inuersas aut misere
tortas sententias, irata veritate, in me-
dium adtuleris, & nostra denique cuncta,
ideo

ideo quia Tua non sunt, cum cane aespico allatraueris, concupiscens saltem, rapere quae non potes. Sustinerent forsitan Monachi haec omnia, dummodo summis Principibus (o vtinam haec legissent Tui Superiores!) parceres Zelotes Temerarius. Vituperas, quoties Augustissimos & Serenissimos *Auos Proauosque* in Monachos prae reliquis *liberales*, nunc *pios*, nunc *REMVNERANTES* non sine magna inuidia, nec minori verecundia ex fastis intelligis. Exhorreo scribere, queis turpissimis suspicionibus tanta vtriusque Reipublicae lumina commaculare non reformidaris. Ad boatum igitur e filuis tam raucum tamque immitem deberet iam non nisi dura Echo reuerberari. At nolo talionis iure vti, qui *Bona verba* solum pro almae veritatis domicilio & vnciam caritatis prae libra victoriae feligo.

Ceterum miretur, qui voluerit, *Te variis negotiis distractum*. Lubens Te talem crediderim, quem ferme omnis Tua pagina volanti, vt aiunt oculo, iam abunde prodit. Quare nec inepte nec satis ex Martiali canebas:

- - *Nescit vox missa reuerti.*

Distraheris enimvero, dum toties extra orbitam *Bonae Tuae causae* saltas, & interea

terea baculus in angulo stat: utique non ideo, ut profusae lectionis Tuae fidem aut fucum nobis facias? Quidquid sit: patieris, si superflua tamque absurde confarcinata, commiseratione potius quam refutatione digniora, transmittam; timeo iacturam meriti, quod patientiae voco.

Vnum adhuc est, quod vehementer abs Te & ne temere quidem contendo: liceat tot inter gratulatores post diuinum Tuum *Typothetam* stare, eiusque poema duorum versuum tertio perficere:

*Soluentur risu tabulae, Tu missus * abibis.*

Iam ut valeas, ante omnia autem ut ne tantorum Vatum laudibus umquam mutetur illud *Ingenium* Tuum, etiam atque etiam cura. Bis vale, nec Areopagitarum legis posthac obliuiscere.

Prae-

* Ita infucate cecinnit & sincerissima mente auguratur
Caius Trebatius Testa ICt. R. Ci. Cl. E. S. 9. LL. A.
p. t. in - -

Praefatio

ad Candidum Lectorem.

Reſte Tu quidem Scriptores germano, non graeco rore tinctos deſideras, Scriptores Sphynſis aenigmata minime loquentes. Noris, haud dubito, rarae fidei libellum, quem nouiſſimis his diebus Clericus quidam Ratiſbonenſis (& quod non cogitaſſes) *cura quoque animarum diſtentus in publicum protruſit*, atque dictatorio hoc titulo velut Leonis exſuuiis terribilem reddidit: *De Monachis ab Eccleſiis parochialibus & cura animarum amouendis &c.*

Praecipitata ſententia, quam auctor Reuerendus in ara conſtituit, incenſo thure adorandam, antequam proclamata eſſet pro Dea. Haud ita ſibi ipſi auſterus nec ſuis eſt, quorum *cauſſam*, altera non cognita, *Bonam* illico pronunciauit. Rideret Vlpianus iudicem, qui cauſſam, nedum propriam, a ſententia ordiretur. Iraſceretur germana fides, ſi veritatem, flagi-

tiosae iactantiae vindicem, in tot verborum maeandris perscrutari deberet. Quis vero Tibi, integerrime Lector, ad haec animus? quae sensa? Rides, an irasceris, si altare contra altare insurgere audis? ne quaeso, offendaris, si templi parietes a Clerico collidendos, Christum contra Christum, illudentibus, qui ex aduerso sunt, itentidem legis; id quippe mundo inter iurgia senescenti adhucdum defuit. Merito heinc Lactantianum illud suggereres: *Quidquid capit dissensionem, & interritum capiat, necesse est.* Et ferme imaginem futurorum temporum in modernis vides. Quid insuper cogitares, si amicus melle a te passus *testem Beneficii vitaret, ac furtive tantum in angulo gratus* Sen. L. 2. de Benef. c. 23. eruclaret pro bono malum? si Candidatus (a candore olim sic dictus) rebus insidiaretur Tuis, & meteret, quae non seminavit? Agedum! liberrime cogita; poenam propterea nullam patieris.

Ne vero tot titulis Reuerendus Auctor cum causae suae patronis (vix erit vlla tanta absurditas, quae non reperit patronum) ante victoriam triumphet, *palaestram non sine nausea iam semel desertam* frequentet, rogo. Docebit veritatis statera, *Bonam causam bene ponderatam inueniri minus habentem.*

Adparebit decantata illa Religiofo-
rum inhabilitas (fit verbo venia) nuspiam
nifi in concauo lunae nata: atque dum fin-
gulatim, quae mea eft confuetudo, ad
cauffam pertinentia refello, iis meffem fat
commodam adhuc relinquam, quos bre-
vi fubfequuturos qua numero, qua viri-
bus plures praeuideo. Fiet exhinc, haud
vanus fum augur, vt crebris tandem icti-
bus & rigida crisis dometur.

Supereft: Vrbi & Orbi fatear: a me
Clericos omnes fummo in pretio haberi;
funt enim bene multi doctiffimi, vera
forma gregis, cogitantes, quae Domini
funt, & fequentes veftigia, quae primi
verae religionis *Duodecim viri* fudore aut
fanguine dedicarunt.

Reuereor gratiffimus eorum Maiores,
qui certatim in deliciis habuere, Domi-
nicum ouile Monachis committere, eisque
animarum curam, vnionem tam pretio-
fum (obuio vtique non creditum *mercena-
rio*) custodiendam demandare. Cauffa in
aprico eft; fciuerant quippe, Monachos
non *sibi fumsiffe honorem*, fed a DEO *vocatos*
tanquam Aaron, L. cit. a Clerico Ratisb. vo-
catos a Pontificibus & Episcopis fapientif-
simis, vocatos a Principibus & Fundatori-
bus piiffimis, quorum finem Ratisbonen-
fis Criticus, nolit velit, prudentiffimum

agnoscat. Vel ex hoc capite iam quidam de Clero doctiores *causam Ratisbonensis* stomachantur, immo Patria extorrem percu-
piunt.

Haec, amice! praefari, nec Te latere oportuit. Accipe iam laborem meum non Tua solum curiositate sed etiam adtentione non penitus indignum, quaecumque sit tandem scientiae meae argumentum. Candori *omnia, mihi debes nihil*. Faue igitur, & fac, ne id frustra sperauerim.

Ultimo si Clerici ordinem hiec quoque sequar, castigandus adhuc esset, qui ferme ubique vapulat *Inimicus Zoilus*. Dimittam tamen impunitum; quia inuidis displicere laudari est. Sint mea pace *Zoili*, sint *Momi*, & vsque canant tibiis, dum tubis non possunt. Lucem impavidus adspiciet foetus meus, quem *teneriori cura lambere* solum ideo nolui, quia sum, quod scis,
Pater Candidus.

NB. Typotheta meus, si quid passus humani est, ob parem loci distantiam a Clerico absolui petit;

Namque carent *mendis* nec *deuia praela*
nec *Auctor.*

Sectio prima

De Origine & Progressu Paro- chiarum & earum in Capitu- la coalescentia.

Anticrisis.

Ad sanae rationis lumen magis quam ad tenebras *Areopagitarum* adpello, dum Clerici Ratisbonensis criticam Dissertationem (a) notis, non rationibus grauem examinare iam ordior. Perlustraui Sectionem primam: verba contuli verbis (id enim vel maxime opus, vbi nullus ordo inhabitat) nihil tamen in far-
ragine

(a) Nuper quidam de Frisingensi Clero (citra dubium seculari) otia habuit, vt dissertationem hanc germanicam redderet, vtinam & germane! Prudentior fors oeconomia plurime omittere coëgit, dealbare cetera. Is ipse rogans etiam contestatur, animum sibi esse *Monachis* amicum, & a regno *Lohnsteiniano* alienum. Vox Iacob! Amice Reuerende! ad quid ergo venisti? Docti non indigent versione. Indoctis autem id generis scriptiunculae nec expediunt, nec ultra deseruiunt, nisi vt praeiudiciis & tumultibus locus detur, ac Caeci dictaturam in colores adsumant. Quae de regno Neapolitano, fors ex novellis, adiecisti; sunt interim Tuo & meo captu altioris indaginis. Ego de Summis aut nihil, aut bene.

ragine tanta deprehendere potui, quod non millies iam recoctum obuii SS. Canonum Interpretes ad tit. de *Parochis*, & *Parochiis* exhibent: nihil, quod non proximus quisque Ecclesiasticae Historiae Scriptor *De Origine Parochiarum* &c. paene ad nau eam recenset. Doctum igitur hoc chaos vltiori crisi non perstringam, ne Lectori & mihi metipsi grauis accidam, ad seueriora spatium, tempusque reseruaturus. Interea partes meas suppleat Thomasinus (b) Marangonius Presbyter Secularis (c) P. Zech &c. (d). Verum haec quid ad praetensam Religiosorum incapacitatem? Non inuitus Tibi largior, primas Paraecias seu Titulos Romanae Urbis Clericis secularibus datos fuisse, & distributos. Num propterea omnes reliquae progressu temporis in orbe erectae Parochiae, fundata beneficia ad solum Clerum secularem pertineant? Monopolium hoc falsum esse & inane ex dicendis patebit.

Sectio

(b) De Noua & Vet. Eccl. Discip. T. I. Lib. 2.

(c) Thesauro Parochorum Cap. 3. & seqq.

(d) Hierarch. Eccl. Tit. 31. de Parochiis.

Sectio secunda

*Qua occasione & quo iure Ecclesiae Pa-
rochiales ad Monachos peruenerint?*

§. I.

Clericus Ratisbonensis quattuor heic mona-
chis obiicit: 1. Si ad natalem monacha-
lis instituti retrospicimus, huius incuna-
bula in eremis deprehendimus. 2. Mona-
chus hominem solitarium significat, qui
solus sibi viuit, & vitae solitariae genus
amplexus est. 3. Omne illis cum aliis com-
mercium interdictum, 4. nec in oppidis il-
lis viuere concessum fuit.

Anticripsis.

Omnia eruditissime! qui autem pla-
ceret hoc ratiocinium: Clericorum quod-
dam genus viuit in communi: ergo reli-
qui omnes Clerici sunt de viuentibus in
communi? profecto cachinnorum plau-
stris exciperes dialecticum hoc peripsema.
Est genus, fateor, monachorum, quod si-
bi soli viuens eremos & nemora incolit.
Sunt adhuc & alia, quae ii duntaxat non
noscunt, qui in rebus nostris omnino ho-
spites inueniuntur, & tamen iudices esse
volunt. Quattuor Monachorum genera si
nescis

nescis Clerice, lege antiquissimam in Occidente D. Benedicti regulam (a), quam ipse ob discretionem & claritatem (b) plurimum commendare dignatus es, *Monachorum NB. quattuor esse genera*, Benedictus loquitur (c), manifestum est: primum COENOBITARVM SEV MONASTERIALE: secundum est Anachoretarum, id est NB. EREMITARVM: tertium Sarabaitarum - -: quartum quod nominatur Gyrophagum &c. Iam ex Ratisbonensi quaero, & scire aueo: quod genus ex his quattuor, dum monachos curae pastoralis incapaces proclamat, intelligere velit? memor verborum suorum utique non intelliget primum; huius siquidem *incunabula* non in *Eremis*, sed in Coenobiis, in Monasteriis sub *communi regula* (d) inveniuntur. Sin de secundo genere videlicet Eremitarum (*tertium & quartum nec nominetur*) verba facit, bruta fulmina erunt, quae praeter *Eremitas in Aegypto* ferient neminem. Monachi & Coenobitae, Canonici, Benedictini & Cistercienses, sacris quoque initiati, vitam viuunt in communi, vitam mixtam ex actiua & contemplatiua, quam & iureiurando, Ecclesia probante, ab ipsis incunabulis sunt pro-

(a) Capite I. S. Isidorus de off. Eccl. L. 2, c. 15. monachos in sex omnino classes diuisit.

(b) Egregia Dedicatione ad SS. Ordinum Fundatores.

(c) Cap. mox cit.

(d) S. Ben. c. 7.

professi. Non confundas initia vitae monachalis in oriente cum ea, quae in occidente est exorta. Verum est, in oriente vita monachalis non nisi eremis & silvis sua incunabula debet, quae in occidente inuenit in vrbibus. Ducentis ferme ante D. Benedicti tempora vita haec exordium sumit in Ecclesia latina. Scimus Romae Matronam illam nobilem Marcellam, quam Athanasius an. 340. ex oriente adueniens leges orientalis vitae monasticae docuit. Exstabant iam viuentem Hieronymo & Augustino multa Romae Monasteria. Hinc Benedictum Restauratorem potius & promotorem quam auctorem monasticae Disciplinae Occidens veneratur, quae antea Gothorum, Hunnorum & Wandalorum inuasionibus plurimam ecclipsin est passa (e).

Quam male igitur subsistant a Clerico obiecta, citra laborem quisque perspiciet. Certe Monachi, de quibus hac in causa quaestio esse debet, non sunt *Eremitae*, neque oppidis, neque hominum commercio interdicti. O si Clericus Ratisbonam suam circumspiceret! habitantes inibi cerneret viros religiosos qua doctrina qua animarum zelo non turbidis modo Lutheri temporibus, sed & canis seculis ante plurimum conspicuos. Videret doctissima eorum-

(e) Mabill. Praef. in acta SS, ad Sec. I. p. 6.

rundem commercia, quae vel ipsum livorem Encomiasten habuere. Videret etiamnum Monachorum apostolicos labores felici cum successu, etsi minore strepitu. Nec inficiaretur, praecipuam ouilis curam, immo & matrem suam olim existisse monachalem. Ne plura: sapientibus scribo. Ceterum canones & leges, quos de Monachis Eremitis adductos lego, Clericus prouide referuet discipulis solitariis, futurus Doct̃or in Thebaide. Germania pridem sine Clerico didicit, quantum Eremitae distent Coenobitis, fratres laici religiosi Patribus, sancta profanis. Id tamen nihil prohibet, quo minus ex Eugenii sententia Monachi sedeant *solitarii, plorantes & tristes* (f): quum vel boni
Clerici

(f) Ieiunam heic crisin de solitudine prima monachorum Clericus annotat ex Rutilio *terso Poeta*:

Ipsi se monachos graio cognomine dicunt,
 Quod soli nullo viuere teste volunt.

Munera fortunae metuunt, dum damna verentur,
 Quisquam sponte miser &c.

Dein longe argutior subiungit: *Si hic Poeta nouum conscriberet itinerarium, facies eorum mutata aliam nouamque metro materiam subministraret.* Parturiunt montes! Hoc in itinerario Caprariae Monachos acerbius tractat Rutilius, vt placeret gentilibus, quorum idololatriam professus erat. *Voss. de hist. Lat.* Vtique tersum pro veritate & *causa Tua Bona* testimonium! vt monachis insultare queas, acheronta moueto. Quid autem si ego sacraciori ex Poeta Tibi occinerem, & Numantiono Nazianzenum substituerem:

- - Paul.

Clerici partes exigant, vt ploret inter vestibulum & altare, (g) portans manipulum fletus & doloris: procul a negotiis secularibus contristetur ad poenitentiam, ac veluti passer solitarius in tecto vno oculo coelum, altero animarum salutem respiciat, animarum inquam salutem & suam & aliorum, quarum primam dum monachi securiori (h) studio promouent, alteram non negligunt, ne gratiam vocationis in vacuum recipiant.

§. II.

Clericus Ratisbon: Monachis ex eremis in oppida aditum Theodosius, Valentianus & Arcadius concesserunt. Cod. Theod. L. i. T. de Monachis.

Anticrisis.

Quibus Monachis? solis *Eremitis*, vt legenti legem patebit. Coenobia ergo cum *Eremitis* iterum componit Clericus, vt inponat lectori. Quid autem locus ad personam, ad praesentem controuersiam? Certe non est quaestio, quo loco habitarent

B

rint

- - *Paullum quid loquar, videtur sibi Manibus parantem? quid Petrum, cuius cibus erant lupini?*

Nae is Tui saltem *gratia* mentem cum stylo mutare cogeretur!

(g) Ioël 2, 17.

(h) S. Bernardus: *Incedit cautius, quiescit securius, praemiatur copiosius.*

rint aut habitent monachi, sed an sacris semel initiati habiles existant ad curam animarum? Id vero nec Imperatores, nec etiam minores Clerici, sed soli definient Pontifices & Episcopi, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam DEI (a), atque adeo & ministros constituere. Interim non defuit illis primis Monachis Christi exemplum, qui ieiunans deserta incoluit, praedicans dein Vrbes & Oppida frequentavit, ut saluum faceret, quod perierat. (b)

Fallit quoque & fallitur Clericus, si D. Benedictum cum Coenobitis suis tantopere ab hominum consortio semouet. Si Gregorio M. fides (ut summa esse debet) *Vir DEI Benedictus commorantem circumquaque multitudinem praedicatione continua ad fidem vocabat.* (c) In Regula sua, quae singula quaeque clare describit (d), tam humanum sese exhibuit, ut mensam Abbatis cum hospitibus Monasterio numquam defuturis (e) itentidem praeceperit.

Maurus & Placidus viuentem & videntem suo Magistro in vrbibus Monasteria constru-

(a) Act. 20, 28.

(b) Luc. 19, 10.

(c) Lib. 2. Dialogorum.

(d) Clericus in supra laudata Dedicatione.

(e) Cap. 53. de Hospitibus suscipiendis. Commendam hoc Capitulum Clerici attentae lectioni, si homini ab omni bibliotheca remoto Codex Regularum ad manus foret.

struxere (f). Valentianus, qui praecepta ex ore Benedicti Magistri *discipulus* hauserat, *Lateranensi Monasterio* in vrbe romana facile principi, multis annis praefuit (g). Quidquod Benedictus ipse Monasterium in vrbe Verulae erigere coepit, quod Mauro dein perficiendum reliquit (h). Quia igitur veritatis vmbra cum Sigeberto Gemblac. Sec. XII. Scriptore scribere audet Clericus: *Benedictum nec in ciuitatibus nec villis sed locis a frequentia populi semotis coenobia extruxisse &c.*

§. III.

Clericus Ratisbon: Introduciti sunt monachi in vrbes & oppida, vt parochos adiuuarent, & rectores Ecclesiarum in cura animarum impositoque ipsis onere subleuarent.

Anticrisis.

Nunc tandem sciunt monachi, quem in finem ciuitatis iure donati sint. Vsque adeo liberalis es, mi Clerice, vt eos in mercenarios transformes, qui pari tecum pastoralis iure gaudent, iidemque tecum

B 2

dispen-

(f) Sec. I. Ann. Bened.

(g) S. Gregor. M. in Praefatione ad vitam S. Benedicti.

(h) Angelus de Nuce in c. 1. l. 1. Chron. Cass.

dispensatores Myſteriorum DEI (a) ſunt aeſti-
mandi. Qua vero animi praefentia ſcribis :
introduſtos eſſe monachos in vrbes & oppida,
ut iidem (inhabile hoc genus hominum)
parochos in cura animarum adiuuarent. Mo-
nachos utique intelliges Clericos ; quid
enim non tinctus, non vnctus profuiſſet
ouibus ? Et ais : Introduſti ſunt : ergo mo-
nachi non ſibi ſumpſerunt honorem, ſed voca-
ti ab Episcopis & Eccleſiarum Reſtoribus.
Neque hi errarunt vocando, nec illi con-
laborando, utrique labori Domino coope-
rante, & ſermonem confirmante pluribus
ſignis. Ex ore tuo iam certo colligo, nec
ſtatum monachorum ad curam animarum
eſſe inhabilem, nec monachos ſimul cle-
ricos eoſque in ſolitudine plangere debe-
re, quin animarum lucro fas ſit prodire :
nec denique curam animarum Clero ſecu-
lari adeo propriam eſſe, ut ſine iniuria Mo-
nachis concedi nequeat.

Eadem Clericos inter & Monachos,
 quae inter Legiones vnus exercitus, mihi
 videtur aequalitas & ſimilitudo. Porro
 Legiones omnes ad vigilias, ad labores &
 certamina, ad pondus diei & aeſtus, ſaluo
 cuilibet ſuo ordine ſunt deſtinatae. Ita
 etiam Eccleſia velut caſtrorum acies ordi-
 nata ſuos hierarchicos ordines conſtituit ad
 vigilias ſuper gregem, ad deſenſionem
 ouium

ouium contra lupos rapaces: verbo, vterque Clerus, non vt stemus otiosi, sed vt laboremus, ad *vineam electam* Domini, qua demumcumque hora, vocati sumus & conducti. Nec satis tibi, Clerice, praesidii est, si reponas: omnes de legione iam ob rationem status, monachos non nisi subsidiarie ad vigilias, ad certamina obligari; postquam enim vitam in communi, & hanc mixtam, profitentur, ex pari ratione status & aequali potestate ad curam animarum, ad vigilias super ouile Domini & oues pascuae eius *electi* sunt. Adprime de *Benedicti* alumni lege legem Benedictinam (b), Decretum Bonifacii III. (c) magnum illum Mabillonium (d) Corbinianum Kamm (e) P. Schmier (f) & testes non tot, quin adhuc plures.

§. III.

Clericus Ratisbonensis: Verum enimvero, qui cum Petro erant in naui, in subsidium

B 3

dium

(b) Cap. 62. Reg. de Sacerdotibus Monasterii.

(c) Relatum in Can. 25, c. 16, q. 1. vbi Pontifex Nullo dogmate fultos (alii legunt stulto dogmate) *audacissimos* eos vocat, qui adserunt: *Monachos quia mundo mortui sunt, & DEO viuunt, sacerdotalis officii potentia indignos*. Confer, quae ex Hieronymo, Gelasio & mox subiungit compiler.

(d) Apologia Monachorum Benedict. de Clericatu.

(e) Part. 3. Prodrom Hierarch. Aug. rel. 2. observ. 3.

(f) Tract. de Pers. Eccles. P. 1. c. 3. a num. 17. &c.

dium vocati ipsius navis gubernaculum arripuerunt, & primum cum humili Ruth spicas colligentes temeraria falce in ipsam messem inuolarunt, parochialia iura ambabus manibus attrahentes: & illi, qui decimas dare tenebantur, decimas ab aliis exigebant: & qui cum laicis ad Ecclesias parochiales docendi conueniebant, in his cathedram ascendentes laicorum doctores inuenti sunt.

Anticrisis.

Dixit disertius, quam verius. Gubernaculum navis (Ecclesiae) ad S. Petrum, eiusque veros successores primario pertinet. Huius sollicitudinis partem monachi in *sortem Domini electi* nec dolo, nec vi occuparunt. Obtestor Clerici fidem, qua superiori paragrapho confitetur: *Monachi introducti sunt: utique non a se ipsis? Introducti non aliunde, sed per ostium.* Periclitatur navis, quam remiges necessarii destituere, disperguntur greges percusso aut timide fugiente pastore. Charitas igitur, quae foras mittit timorem, & Iustitia, qua monachi arctius sese Ecclesiae deuinxere, vr̄sit, institit, immo remos cum velis eisdem suppeditauit. Habesne, quod in hac sancta industria, in tam prompta conministrantium obedientia carpas? non arripit, non inuolat, crede mihi, qui altero dormiente vigilias agit.

Recte

Recte hinc ad nouas tuas querelas de-
labor. Temeraria falce monachos in ip-
sam messem inuolasse temerarius conque-
reris. Dum messis iam flaua expectat mes-
sores: dum operariis destituta vel omnino
derelicta putredini proxima est: quando
nec Booz in agro, nec operarii in prouin-
ciis: dicito: suntne tunc temerariae falces,
quae metunt? aut *otiose* expectandum est
monachis, vsque dum neglectae spicae,
gratuita quaedam (vt elato supercilio dictas)
relinquantur Ecclesiae seruitia? define non ni-
hil: vterque fratres sumus non ex ancilla
sed eadem Sara progeniti. Vterque Pa-
tres sumus, qui paruulis petentibus pa-
nem frangamus. Orbem Catholicum iun-
ctis humeris sustinemus. Obligatio est mu-
tua ex vno fonte purissimo deriuata. Vno
deficiente aut nolente alter succurrat: &
quum vtrique nostrum dicitur: *Vos estis sal*
terrae (a), *condire* fidelium mentes debe-
mus, ni conculcari mauis ab hominibus.
Quis absque temeritate dixerit, Severinos,
Eustasios, Rupertos, Corbinianos, Pirmi-
nios, Bonifacios, Adalbertos, Kilianos
cum sexcentis aliis monachis & maxima ex
parte Benedictinae familiae Viris Aposto-
licis temeraria falce NB. in messem Daniae,
Sueciae, Saxoniae, Bohemiae, Bojariae,
Germaniae ferme totius &c. inuolasse? Quis

B 4

Augu-

(a) Matth. 5, 13.

Augustinum, Mellitum, Laurentium & Iustum ab ipsomet Gregorio M. in Angliam missos inuolatae messis incuset? praeter Te vix ullus, nisi qui sanctissima Ecclesiae capita violatae iustitiae aut caritatis arguere non horrescit. Anglici aequae ac Germani Scriptores testes sunt locupletissimi, populo vbique & in dies crescente ad multam quidem messem monachos ex Monasteriis euocare opus fuisse. Idem euenit in America, quae veram fidem plantatam & rigatam primo Benedictinis Monachis (b), qui primi barbaram illa regna penetrantes ea suo sanguine faecundarunt, in acceptis refert. Fabulam non narro, sed verba Eruditissimi Marangonii (c). Meretur audiri: *Sed cum labentibus annis animaduertent summi Ecclesiarum Principes, Clericorum desidia vitia longe lateque regnum in populo obtinere: Monachos autem ad suppetias Episcopis ferendas in promptu esse, illorum quoque operam conduxerunt, ad sacros ordines nec non ad Ecclesiae NB. Ministeria paratos admittendo: Et ut notat Gratianus, SS. Pontifices Eusebius Zosimus Et Siricius, probantibus etiam subsequen- tibus, auxiliares istas copias ponendas duxerunt, quod intelligerent, Monachos non tantum Sacerdotio dignos, sed ipsorum integritatem, doctrinam Et industriam magni momenti fore in Ecclesia &c.*

Pro-

(b) Vide Histor. Honorii Philoponi.

(c) Cit. Loc. L. I. c. 28. f. 65.

Profecto ista minime temerariam fallacem nec violatam messem loquuntur. Audiamus tamen, quibus oraculis Clericus euincat, *Monachos arripuisse nauis gubernaculum*, inuolatam messem, & fors etiam violatas Praebendas, quae a *praebe* oriuntur (d). Primum ab Alexandro III (e) ad Cistercienses Abbates mutuauit. Alterum ex querelis Matthaei Parisiensis & Petri de Vineis depromsit. Neutrum ad rem. Effatum Alexandri nec de animarum cura nec de Parochiis Regularium loquitur, sed de villis, molendinis, Ecclesiis & altaribus, seu (vt Gonzalez cum communiori exponit (f) Ecclesiarum *decimis* & *prouentibus*, quos aliqui NB. monachi Cistercienses prohibentibus institutis possederant, & ultra antiquos limites extenderant. Quae autem sequella a quibusdam discolis monachis ad omnes religiosos ordines? num propter Iudam damnandi vndecim? Quae proportio curae animarum cum molendinis?

Iam ipsum Pontificem Alexandrum, quem truncaſti pro more tuo, loquentem (g) audiamus: *Nunc autem quod dolentes dicimus, etsi NB. non ab omnibus nec in omnibus, a plerisque tamen & in pluribus ab illa sancta*

B 5 *insti-*

(d) Clericus in annot. ad §. 2. Sect. 1.

(e) Cap. 3. de Statu Monach.

(f) Cit. Cap. ex C. quaesitum 1. q. 3.

(g) Cit. Cap. 3.

institutione dicitur declinatum, in tantum, ut NB. aliqui ex vobis primae institutionis oblitū penitus, vel ignorantes contra ordinis vestri regulam villas & molendina, Ecclesias & Altaria possident, fidelitates & hominia (homagia) suscipiant, Iustitarios & tributarios tenent, & omne studium adhibent, ut termini eorum dilatentur in terris, quorsum conuersatio debet esse in coelis. Erant, teste Mabillonio, olim Cistercienses arctioris solitudinis, & a possessione bonorum remotiores, quod utique Pontifex ad omnes ordines non extendit, quodque hodiedum solis sub regula S. Francisci, & his non omnibus, proprium est. Si de finibus dilatandis cogitat Clericus, haec vltima verba meminisse iuuabit. Ceterum non vsum, sed abusum in certo quodam genere reprobauit Pontifex, & quid inde? non scies statum hominum, qui in abusus non declinat. Heinc cognitio sui tantopere commendatur ab Ascetis.

At praeclaros testes adhibes, si Matthaeum Parisiensem & Petrum de Vineis in *Bonam tuam causam* vocas, quorum alter Mordaci calamo aut corruptis operum suorum editionibus (h) super aethera notus, alter Sedis Apostolicae Calumniator pridem damnatus, quem an. 1249. alliso ex despe-

(h) Spondan. in contin. annal. Baron. ad an. 1225. Cuperus in Coment. praev. ad vit. S. Dominici t. I. p. 451. Solerius & alii.

desperatione ad columnam capite in carcere obiisse referunt (i). Vin! an pudeat alios Te, tam propudiosis vti viris, qui, vt ais, querelas *cleri secularis nomine* (k) mouerent.

Paradoxa mihi adhuc videntur, quae ad calcem huius paragraphi Sphinx Ratisbonensis proponit. Somniat, aut somniansdo vigilat, quando scribit: *Qui cum Laicis ad Ecclesias parochiales docendi conueniebant, in his Cathedram ascendentes laicorum Doctores inuenti sunt.* Hem nouam metamorphosin! rudes laici, tirones in Quarto repente sedent Doctores in folio! Quis, quaeso, monachos indoctos, ideoque *docendos*, dum confluebant ad Ecclesias parochiales, tam subito *Laicorum Doctores* effecit? Quae manus omnipotens ex lapidibus filios Abrahae illico refuscitauit? Non indigemus miraculis. Tantum fecernantur Monachi Laici a monachis Clericis, & liquido constabit, qui *Docendi*, quique *Doctores* ad Ecclesias parochiales venerint. Tantum abest, vt Cathedras Doctores hi inuaserint, vt contra eas vacuas aut euersas inuenerint.

Testem ex Tuis eminentiorem iam adducere fas sit, Professore in orbe celeberrimum Casparum Barthel (l) ita differentem: *Heic adnotandum venit, primitus,*
vt

(i) Vide Menzenii Lexicon Erudit.

(k) h. §. not. a.

(l) Annot. ad tit. 3 §. de Statu Monach.

ut antea iam dictum est, monachos fuisse de statu mere laicali, frequentasse Ecclesias parochiales, percepisse communionem laicalem, donec successiue priuata oratoria acceperint, & postquam Benedictus stabilem & NB. uniuersalem in Seculo VI praescripsit regulam, medium clericalem inter & laicalem sortitos, ob famam autem sanctitatis & doctrinae euectos demum esse non tantum ad ordines sacros, sed etiam ad officia & dignitates Ecclesiasticas. Haec sane cum Clerici querelis nullatenus consentiunt.

§. V.

Clericus Ratisbon: Quumque Ecclesiarum redditus & liberior aura monachis arderet, ardentibus votis, precibus opportunis & importunis Pontifices vrgebant, a quibus vel ob nimium fauorem, quum ex eorum instituto ad summam sedem elati essent: vel temporum iniuria id exposcente, vel instantibus ordinum Protectoribus & conseruatoribus plurimas Ecclesias parochiales extorserunt.

Anticrisis.

Quosego! sed motos praestat mi Clerice! Butyrum & mel mansuetudinis interim comedas rogo. Satis hoc paragrapho non monachos solum, verum & summos Pontifices, Episcopos, Canonicos, Parochos

chos etiam seculares gladio linguae es persequutus. His non contentus furiata mente Choraebus Imperatores, Reges, Duces, Comites, Nobiles & Equites infimul omnes nunc excessiui amoris & prodigae liberalitatis, nunc piae simplicitatis ac nimiae in monachos deuotionis reos arguis. Tela haec vetera sunt, e Wiclefi, Arnoldi Prixienfis & Lohensteinii pharetris petita, ac dudum a doctioribus protrita. Quaecumque haec tria Ecclesiarum flagella de nimia Principum in Ecclesias & monachos propensione confarcinarunt, ea omnia cum Clerici querelis belle concordant, hoc vno discrimine, vt quae illi de Ecclesiarum bonis immobilibus in genere, Clericus de solis Parochiis administrationi regularium auferendis vociferet. Nunc ad singula ex data fide respondebo.

Prolixa Lamentatione enarrat Clericus; *Ardentibus votis, precibus opportunis & importunis parochias Monachos adquisisse.* Murmurat dein contra summos Pontifices regularis instituti, quod *ob nimium in Monachos fauorem* parochias concesserint. Quam sublesta fidei sit vtrumque, statim videbimus. Clerici venia praemittam paritatem a verbo *Praebere* sibi tam accepto desumptam: si ego, nemine cogente, & consentiente Superiore cuidam Clerico incassum ad paraecias adspiranti trecentos florenos donarem, eosque annuatim me solutum

sancte

sancte sponderem : dicine potest , Clericum precibus opportunis & importunis hanc pecuniae summam a me obtinuisse ? nequaquam , sed quisque potius largitionem hanc tanquam mere gratuitam depraedicaret ; donatio quippe , vt inquit Iuriconsultus , *est rei licitae , nullo iure cogente , ex mera liberalitate datio* (m). Quid si trecentos florenos omnino ob labores & grata obsequia acciperet Clericus , quo eadem gratus remunerarem ? anne tunc id precibus importunis & nimio fauori adscribes ?

Memineris, Te supra (n) concessisse, quod *monachi in vrbes & oppida introducti sint , rogati non rogantes , vt parochos adiuuarent. Audieris etiam ex celeberrimis Conclericis Marangonio & Barthelio : Monachos partim ob desidiam Clericorum , partim ob famam sanctitatis & Doctrinae fuisse ordinatos & ad officia & dignitates euectos. Adhaec per decursum sermonis Tui concedis : Parochias ex nimio fauore & amore ex prodiga liberalitate & superflua in monachos pietate , a Pontificibus & Imperatoribus &c. &c. monachis fuisse donatas , pro his fundatas & dotatas. Qua veritate ergo audes adserere : Monachos opportunis & importunis precibus adquisisse parochias , arripuisse nauis gubernaculum ?*

Quae

(m) L. 35. §. 1. ff. de donat. mort. caus.

(n) §. 3.

Quae in rem Tuam de Eugenio III summo Pontifice & D. Bernardi discipulo narras, de aliis quoque sanctissimis Pontificibus non monachis passim leguntur. Proin hos etiam, dum nobis donarunt aut incorporarunt paraecias, nimii fauoris incubabis. Haec aliaque tuam sat notam inuidiam, & exporrectam in summa Capita cauillandi libidinem affatim loquuntur.

Bonifacium VIII (o), quem in sua Bulla sequutus est Benedictus XIII (p), nunc percipiamus, quidnam contra monachos eorumque ad paraecias inhabilitatem constituerit? Prohibet vterque Pontifex, *ne monachi vi priuilegiorum ab aliquibus allegatorum, neque ex sola interveniente licentia Superioris regularis siue Abbatis Generalis licentia curata beneficia, quae prius NB. regebantur per seculares Clericos sine speciali licentia & indulto Apostolicae sedis in posterum regant.* Certe vtraque bulla probe intellecta eo solum contendit, vt deinceps *beneficia* proprie *secularia* Clericis tantum secularibus & non Regularibus conferantur. De beneficiis regularibus, quae cum secularibus Ratisbonensis immerito confundit, altum ibi silentium est. Immo hanc vtramque Bullam monachis bis fauentem non obscure colligo. *Primo, quia Regulares ad secularia,*

(o) Bulla fol. 160. a Clerico citata.

(p) *Quod inscrutabili* Sc. an. 1745. edita.

ria, eo magis ad regularia beneficia absolute capaces enunciat, hoc sola differentia, quod ad prioris generis beneficia in iis Apostolicae sedis indultum requirat, dum contra ad posterioris sufficeret fundatoris & dotatoris intentio (q). *Secundo*, si quid adhuc valent receptissimae regulae: *Beneficia secularia sunt secularibus, regularia regularibus conferenda*. Iam si beneficia secularia passim & pro libitu Monachis darentur, utique grauem exin iniuriam sibi fieri Clerici seculares quererentur? Quidni & monachi easdem querelas iure mouerent, dum beneficia regularia sine delectu Clericis secularibus distribui viderent?

Regrediamur paulisper animo in veteris aeui memoriam, & beneuoli percipiamus, quae Bonifacius III. contra illam antiquissimam inuidiae scenam, antehac lusam in Anglia, statuerit (r). Vix aut ne vix quidem *Bonae Clerici caussae* fauebit. Non pigeat totam audire rei seriem. Miserat Magnus ille Gregorius Augustinum aliosque benedictinae familiae apostolicos viros in Angliam, qui populum vera fide imbuerent, eidemque omnem curam animarum administrarent, id quod strenue & plurima cum messe exsequuti sunt monachi. Tamen, ut fieri adsolet, insurrexerunt,

(q) Card. de Luca in Annot. ad Con. Trid. Sess. 14. c. 10. & 11.

(r) Cit. c. 25. c. 16. q. 1.

xerunt, qui monachos de vinea Domini tam meritos *nefanda aemulatione* (s) (verba sunt Thomafini) cura animarum incapaces & privatim & publice diffamarent. Compulit haec res S. Mellitum Lundonensem Episcopum, vt Romam, ibique contro- uersiae decisionem peteret. Huiusaequis- sima petitione motus Pontifex (t) anno Christi 610. Synodum coëgit, & pro mo- nachis sequentia decreuit: *Nos vero tanto- rum Patrum instituti exemplis, quibus periculum est refragari, credimus a sacerdotibus monachis NB. ligandi soluendique officium DEO operante, digne ministrari, si eos digne contigerit, hoc mi- nisterio sublimari. Decertantes igitur monasti- cae Professionis Presbyteros sacerdotalis poten- tiae carere officio, omnimode praecipimus, vt ab huiusmodi NEFANDIS AVSIBVS repriman- tur in posterum; quia quanto quis est excelsior, tanto in his est potentior.* Decretum hoc & vt legale & authenticum anno 1609, die 27 Iulii agnouerunt Doctores Salmanticen- ses (v). In minimis itaque pono, si Cle- rici priuatus sensus hoc decretum respuat; facilius quippe nil vmquam fuit, quam di- cere: *Isidorus finxit.*

Quem vero effectum decretum ha- buerit, nunc videamus. Monachi eo suf-
C fulti,

(s) Cit. loc. Tom. 1. L. 3. c. 14. n. 10.

(t) Ven. Bedae Lib. 2. c. 4.

(v) Integrum lege apud P. Romanum Hay in Aula Eccle- siastica fol. 562.

fulti, aperte fatetur Marangonius (w), ubique deinceps pacifice ad regendas parochiales Ecclesias admoti fuerunt, sicuti etiam omnes fere parochiales per eosdem sanctissime administratae sunt. Haec ille Tuus.

Mille iam anni sunt, & plus eo, quod monachi non solum vt Episcopi teste Thomafino (x), sed etiam vt inferiores Clerici ligandi soluendique officii, heinc & omni-genae curae animarum, capaces fuerint. Verum absoleta & nouioribus decretis infirmata haec videntur Clerico. Potius Alexandrum III & Patres Tridentinos audiendos esse contendit. Num contra fenserint, iam absque vlla temeritatis nota penitus indagabo.

Prohibet Alexander (y): *Ne monachi singuli per villas & oppida per quascumque parochiales ponantur Ecclesias, sed in maiori conuentu aut cum aliquibus fratribus maneant, nec NB. soli inter seculares homines spiritualium hostium conflictum expectent.* Si mens Pontificis (anima legis) bene perpendatur, ista difficultas facile tollitur. Cessabunt, soli viuere, si superior det testem vitae: nec spirituales hostes adeo inualescent, dum superior etiam absens vigilat, si non propriis, certe alienis oculis. Interim sapientissime

(vv) Cit. loc. fol. 65.

(x) Cit. loc. Lib. 2. c. 25.

(y) C. 2. de Statu Monach.

tissime fecit Alexander, quod *monachos singulos & solos inter seculares* sine legitima approbatione & Superiorum voluntate circumuagari non patiatur, sed eos saltem *cum aliquibus fratribus* manere iubeat, & cum Ecclesiastico (z) timeat: *vae soli! quia quum ceciderit, non est, qui subleuet eum.* AEque ista Clerico sunt timenda; quoniam & ipse solus per villas & inter seculares positus adhuc manet homo infirmitatibus circumdatus, portans vasa fictilia, qui quotidie necesse habet, iisdem armis, queis monachi, se ad *spiritualium hostium conflictum* parare, ni victas manus dare velit. Haec si Clericus Ratisbonensis aequa lance ponderauerit, haud erit, cur dicta prohibitione tantopere insultet monachis. *Esto aliquando Tui iudex*, dudum suavit Cyprianus, *Tu, qui alios iudicas.*

Iam Patres Tridentini loquantur: *Ordinarii deputare possunt vicarios etiam perpetuos in quibuscumque beneficiis curatis, quae unita reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegiis & monasteriis non obstantibus privilegiis & exemptionibus quibuscumque (aa).* At neque nobis Decretum hoc obstabit, si locorum ratio habeatur & temporis. In primis responderi poterit: Germaniae hoc singulare esse, quod Tridentina reformatio quoad

C 2

parae-

(z) Cap. 4.

(aa) Sess. 7. Cap. 7. de Reform.

paraecias regulares, collegiis vel monasteriis plene vnitas vix recepta, sed potius legitima consuetudine (cuicumque humanae legi derogante (bb) sit ablata. Quae, quum ita sint, vti re vera ita esse experientia comprobatur, mirum videri non debet Clerico, quod Monasteria in Austria, Bauaria &c. vt ante Tridentinum ita hodie, legitima consuetudine ac praescriptione adstipulante, suos Monachos ad parochias regulares promoueant. Hac de causa Auctores (cc) septem casus excipiunt, in quibus Ordinarius nequit, perpetuum instituere Vicarium. Hos inter non vltimus est: *quando beneficium subiectiue est unitum Monasterio Monachorum*. Haec quoque causa fuit, cur finito iam anno 1563. Concilio, tametsi Imperii Principes, maximae Zelosissimus Boiariae Dux Albertus eiusdem exsequutionem in se suscepissent, vsque hodie in beneficiis regularibus perdurarint monachi, vtvt secularia ob defectum aliasque certas causas diu administrata iterum reliquerint. Num inde Regulares ad vtriusque generis paraecias inhabiles dicamus? aut euadunt tunc demum habiles, quando Clerici seculares parochias aut nolunt, aut nequeunt administrare? tantaene seruituti monachos subiecerunt,

(bb) Cap. vlt. de Consuet.

(cc) Citati a P. Schmalzgruber T. I. Consil. 5. n. 3.

cerunt, vt eorum ligandi soluendique potestas, primaria animarum cura aequae ab Episcopo data, tamdiu vinciatur, donec defectus emergat, aut bellum, fames & pestis bachetur? somniantibus ista obrepere possunt, nemini vigilantium probari.

Accedit, quod saepe dictum Reformationis Decretum Pius V coarctarit (dd), habiles reddendo Mendicantes & monachos regulares ad parochias Monasteriis vnitas, si modo prius in examine Ordinarii idonei nec solitarii inuenti sint. Nec aevi vitio me vsque adeo rimas agere putet Clericus, vt memoria non teneam, Gregorium XIII (ee) vicarias Ecclesiarum Mendicantium reduxisse ad Tridentini limites. Quum autem (vt iterum cum Iurisperito iuridice loquar) exceptio firmet regulam in casibus non exceptis: aliorum Monasteriorum vicarias non intellexisse, immo magis in libertate a Pio V stabilita reliquisse dicendus est Pontifex. Ita declarant S. Congregationis Cardinales, Tridentini Interpretes (ff). Perperam denique annotat Clericus: *Quum status Clericalis nullos Protectores, nulla etiam numerat priuilegia*

C 3

(dd) An. 1567. die 15 Nov.

(ee) Constitut. anno 1573. die 23. Martii edita.

(ff) Apud Tamburin. de Iure Abbat. Tom. 3. dis. 9.

Q. 18. & Leurenium in foro Benef. P. 1. C. 3. Q. 114.

gia (gg). Sat enim vero Protectores numerat, si habeat Papam & Episcopum.

§. VI. & VII.

Clericus Ratisbon: Ipforum etiam Episcoporum nimia in monachos propensio plurimas erectis monasteriis parochias concessit, eaque tanta fuit, ut prodiga haec liberalitas tandem legibus comprimi debuerit, ne irregularis hic in Regulares fauor maius Clero damnum adduceret. —

Canonici Episcoporum exemplis permoti multas etiam parochias diuersis monasteriis donarunt. —

Quin immo ipsi Parochi nimia in Monachos deuotione adducti, non desiderato Episcoporum consensu, decimas monasteriis cedebant: aut monasterio in sua parochia a se fundato ipsam parochiam adiecerunt.

Anticrisis.

Pace Clerici tres paragraphos vna absoluiam; quia simul Episcopos, Canonicos cum Parochis secularibus vna eademque calumnia *prodigae liberalitatis* & *nimiae propensionis* adpetiit. Vsque eo iam processit Auctoris impudentia, ut non pios tantum manes, sed etiam sacratos cineres infamia adspers-

adspergeret, immemor, quae Psaltes iis
praedicet, *qui loquuntur aduersus iustum* (a).

Et sane, nemo Clericorum hucusque
inuentus est, qui hanc antiquam pietatem
tali infamiae labe notaret. Cumularunt
alii tantam *liberalitatem* laudibus, Tu vitu-
periis. Ita nempe ex vno eodemque flore
& apis colligit mella, & aranea toxicum.
Sed a fronte intueamur vertiginosam Cle-
rici crisin de *prodiga Episcoporum Liberalita-
te*. Orditur a sancto Ottone Bambergen-
sium Antistite, quem viginti quattuor mo-
nasteriorum Patrem fuisse dolet, & ideo
prodigialitatis reum facit.

Excitat quaque Ottonem Frisingen-
sem de singularibus in plurima monasteria
beneficiis iudicandum. Nec suis Episco-
pis parcat corrugiatae frontis Rhadaman-
tus, dum Albertos, Henricos, Cunones
& Hartwicos Ratisbonensium Praefules ae-
que prodigos denominat. Vnum, miror,
S. Wolfgangum de *sua liberalitate* iniudica-
tum recessisse. Paulo post incidit Clerico
odium, quo quidam Episcopi, adprime
Perengarius Virdunensis eo vsque perse-
quutus est Clericos, vt an. 952. Ecclesiam
SS. Petri & Pauli monachis Benedictinis
cedere debuerint.

Fors numquam Incurius Auctor co-
gitauit, hanc *prodigialitatem*, si qua esset,

C 4

tanto

(a) Psal. 30. vers. 18. & 19.

tanto tempore persistere haud potuisse. Quum ergo septem aut octo retro seculis post tot celebrata aecumenica Concilia *Episcopalis Liberalitas* non legatur reuocata: signum est luce clarius, omnia sine naeuo fuisse, nec exin Episcopos prodegisse, sed promouisse Ecclesiae incrementum. Virtus medium amat, non inficior, cui aequae defectus obstat, quam excessus. Vnde merito Toletanum VIII (b) pro diuersa temporum Ecclesiarum ratione Episcoporum in monachos liberalitatem ad *quinquagesimam partem* reddituum arctauit. Merito quoque an. 861. Concilium CPnum reprobando (c) cauit, ne Episcopi sua bona in monasteria transferentes inde liberiores sibi viam ad prouentus monasteriales pandant. Miratur, & pene irascitur Clericus, vnam Ecclesiam SS. Petri & Pauli, Peregario volente, a Clericis ad monachos transiisse: & non miratur, vel in vna Germania tot Benedictinorum praecipua Coenobia ad Canonicos, Clericos seculares migrasse? Magister in Israel! haec ignoras, aut quod magis crediderim, fallendi libidine ignorare simulas?

Nouam iniuriam monachis infert Clericus, dum eos ingratitude in Episcopos,

(b) Can. 74. XII. q. 2.

(c) Can. 7. Legi etiam poterunt fata Ratisbonae Monasticae ante tempora S. Wolfgangi.

pos, Benefactores tam magnificos, infimulat. Fas sit quaerere: an vnum alterumue priuatum monachum intelligat, an integros coetus? Si prius, consulat Hieronymi epistolam ad Eustachium (d) & discet, ex paucis discolis non reprobare multos. Sed alterum intelligit & amare conqueritur, ingrata monasteria *iugum suaue* & *leue* *Episcoporum* abiecisse, priuilegia & *Exemtiones*, *plerumque fictitias*, captasse.

Mi Bone! scribis heic, quod non capis, & non vides. Nequaquam Exemtiones Monachorum (& numquid omnes Exemti?) ex ingratitudine fluunt: neque sua incunabula in animo habent, qui dicit: *Non seruiam*. Errorem Te Tuum dedoceat Gregorius M. in Concilio Lateranensi (e). Interroga Congregationum Patres, & causas annuntiabunt Tibi, quas interim pro officii Tui ratione sine piaculo nescias. Vide & considera tot in orbe celeberrimas Congregationes, Coetus Exemtos, qui *hierarchicum ordinem*, vt opinaris, minime *perturbant*, quin potius inconfutilem & polymitam Ecclesiae vestem belle adornant. Harum finis primarius non fuit, excutere iugum Episcopale, nec *Anarchiam* *introducere*: sed disciplinae scientiarumque flori *incrementa* dare. Probauit DEVS conatus,

C 5

&

(d) Apud Fleury t. 4. Hist. Eccl. §. XXXVI.

(e) Can. 5. & 6. XVIII, q. 2.

& his, quae Pontificum erat clementia, multiplici cum favore accessit non ementita *Exemptio*. Mellifluum Bernardum auctoritatis Episcopalis Propugnatorem acerrimum scio ab Exemptionibus longe alienum; id enimvero Benedicti Patris exemplo (f) didicit, quod etiam *Seraphica* (g) sequuta est humilitas. Verum agnouit Romana sedes, quam *sanctissimi hi Patres abundantius laborarint, quantumque exin splendoris & utilitatis in Ecclesiam DEI* (h) redundarit. Heinc Patrum copiosissima merita in filiis praemiauit, fauoribus merita ornauit, ac eosdem, exemptionibus sibi proximus deuinciendo, promptiores ad seruiendum reddidit. Vt & ego exemplo domestico vtar, Clerico meo exemptam Congregationem Benedictino-Bauaricam obiicio. Haec ad disciplinam qua restaurandam qua conseruandam, ad sociam defensionem contra bonorum Harpyias an. 1683. Romae erecta, & ab Innocentio XI, deprecantibus etiam & recusantibus Congregatis Patribus, exemptione fuit decorata. Pro hac omne suum studium & Zelosissimas Vires contulit Immortalis Patriae Pater & Serenissimus Elector Maximilianus Emanuel, qui etiam sanctum hoc consilium prouida manu perfici curauit. Iterum quae-

(f) Reg. c. 64. de ordinando Abbate.

(g) Testamentum S. Francisci.

(h) Trid. Sess. 25, c. 1. de Reform.

quaero: Num exemptiones sine discrimine omnes ex Monachorum ingratitude pululent?

Clerice festina lente! ne simul nobiscum Serenissimum hunc & Piissimum Principem eiusdem accuses; ex Apostolo quippe aequaliter rei audiunt, *non solum qui ea faciunt, sed etiam qui facientibus consentiunt* (i). De cetero scias, monachos exemptos perbene scire, quid RRmis Episcopis, quid Romanae fedi, in quam specialis quoque obedientia translata est, debeant. Summis Pontificibus ita volentibus, filiorum est, adquiescere in omnibus, nec multum sciscitari: *Cur ita facis* (k)?

Postquam Episcopi *liberalitatis* suae poenas dederunt Clerico, rationem suae *Prodigialitatis* in monachos reddant Canonici; nam & hos profusos nimis deprehendit: ubi profusos? Obstupecite! Capitulum Ratisbonensis Ecclesiae maioris Paringenfi monasterio *parochiam in Leurendorff donavit*. Grandis oedepol prodigialitas! hac vnica donatione exhaustum est RRmi Capituli aerarium. Time, ne praeter ridiculum murem nil aliud in lucem erumpat de tantis donis & datis! Demum imaginatus sibi Parochus in monasteria liberales & prodigos. AEgerrime ferendum putat,

(i) Rom. I, v. 32.

(k) Iob 9, 12.

tat, Parochos monasteriis, quae ipsi fundauerant, sua bona suasque Parochias cum decimis adiecisse. Mira loqueris! ni vehementer fallor, parochos monasteriorum fundatores reperire erit paucissimos, si tamen ullos. Occurrit tamen vnus & vnicus in chronicis Mindensium, *Parochus in Leneren ditissimus*, qui Ecclesiam suam parochialem in monasterialem conuertit. Sine consensu Episcopi id factum esse non credo, & cum consensu non prodegit. *Intentio manet in occulto*. Fors ille vnus tot suorum gratitudinem supplere voluit, qui omnia sua monachis in acceptis referant. Habesne, quod adhuc excipias? Interim nil eruditius adferre in rem potuisses, quam dum *Altarium redemptionis* meministi, cuius origines ex *Jure feudali* trahendas existimas; est enim vtriusque aequalis conditio!

§. VIII. VIII. X. & XI.

Clericus Ratisbon: Hac Ecclesiasticorum in monachos propensione Laici inflammati monasteriis a se fundatis vel ab aliis erectis plurimas Ecclesias parochiales liberaliter concesserunt. —

Hos inter vt dignitate ita & liberalitate eminebant Imperatores & Reges, qui praeter plurima praedia & mancipia, queis monasteria ditarunt, iisdem non paucas quoque Parochias donarunt. —

Imperatorum vestigiis insistebant Duces, Marchiones ac Principes pio quodam ausu inter se in ditandis monasteriis certantes Monachis quam plurimas parochias dono dederunt. —

Auidis monachorum votis Parochias possidendi satis quoque fecere Comites, Ministeriales, Equites, Nobiles & ingenui monasteriis decimas & Parochias vel iusto titulo a se habitas, vel ipsas Ecclesias sibi vindicatas concedendo.

Anticrisis.

Nec mitius tribunal ab implacabili Clerico expectent Laici. Nulli parcit, ut ille, qui in profundo spreuit omnia. Ut ergo status aut gradus nullus intactus remaneat, ab *Imperatoribus* usque ad ultimum *Ingenuum*, omnes *prodigae liberalitatis* & *NB. pii Ausus* * sine misericordia damnat. Imperatores & Reges ut *dignitate ita* & *liberalitate* in ditandis Monasteriis praecesserunt, & tanta exempla etiam Marchiones Comites &c. traxere. O si munificentissimi hi Benefactores sceptrum, coronam, & ipsos denique regni fines donassent monachis, omnes absolueret Clericus, dummodo non Parochias & Praebendas a *praebendis*

* Loquendi modus Arnolfo Brixienti & a seclis perquam usitatus.

dis redditibus (1) nuncupatas. O si Clericus Caroli M. temporibus vixisset, & Alcuini vices sustinuisset, forsan tot *pios Ausus* obstetricante sua perspicacia, qua vnus super tot sapientissimos sapit, aut impedire, aut, non inueniens credulas aures, omnino multiplicare potuisset.

Iam vero, ratione an ratiunculis Augustissimam liberalitatem carpat Ratisbonensis Mastix, sine partium studio perscrutemur. Ore publico loquor & Orbis lingua, si archiua monasteriorum depraedicem, fundationum, translationum ac vnionum documentis esse refertissima, & ad inuidiam vsque obuallata. Quis autem, cui sana in corpore sano residet anima, haec omnia reiicere, & vt Clericis iniuriosa sine *crimine laesae* proclamare audeat? quis paraecias a tam clementissimis manibus obtentat, adhuc Pontificum & Episcoporum confirmatione roboratas inique a monachis possideri adfirmet?

His vnionibus, ais, violata est intrinseca natura curae animarum a solis Clericis secularibus exercenda. Decreta & Canones ostende, vbi id expressum legitur. Essentias rerum immutabiles haud ignorabis. Qua igitur ratione iam primis & subsequis seculis plurimae parochiae in Hispania, Anglia, Gallia & Germania hodieque

(1) Clericus cit. Sect. 1. §. 2. Nota 4.

que a Regularibus administrari, sine periculo administrari, & administratio a Conciliis confirmari potuere? Exempli copiosissima suppeditat Thomasinus (a) & Marangonius (b). Posterior ex Concilio Arelatenfi (c) conuincit, *Quod maior pars Ecclesiarum parochialium huius prouinciae (Galliae) ad Monachos & conuentum regularium pertineat Prioratus.* Obseruat in hunc locum Thomasinus (d): *Parochias plerasque omnes monachi regebant ipsi NB. per semet, & administrationis suae rationem Episcopo referebant. Quia vero successu temporis nec monachi residebant, nec vicarios vel ad summum temporarios substituebant, praefatum concilium statuit, vt NB. vel Regulares ipsi residerent, vel vicarios sufficerent sibi perpetuos.* Quaeso! potuissetne Concilium vlllo modo alternam administrationem confirmare, si de natura curae animarum esset, vt a Clericis secularibus administraretur? Plura ex Conciliis si desideras, Thomasinum (e) adi.

At ius quaesitum, quod ab Ecclesiae incunabulis Clero seculari ad omnes paraecias compete-
bat, laesum fuisse existimas. Quasi vero hoc ius certum iam ex-
plo-

(a) Cit. L. Lib. 4. T. 1. C. 4. & seq.

(b) Cit. L. fol. 73.

(c) Celebrato an. 1260. Canone V.

(d) P. 1. Lib. 2. Cap. 27. n. 5.

(e) Tom. 1. Lib. 3. Cap. 22. a num. 1.

ploratumque esset! nec enim Domini nec Apostolorum Constitutio nec Traditio quidquam exhibent. Christus ipse homines statu & conditione inaequales, Piscatores videlicet & Telonarios, coelibes & vxoratos in Apostolos legit. D. Petrum, quem cum Clero seculari in cura animarum suum Protoparentem veneratur regularis (f), ita ad Pontificatus apicem ad supremam animarum curam euexit, vt pluribus ex diuersis sacris ordinibus sanctissimis viris succedendi aditus non praeccluderetur: Et tales *navis gubernaculum* neutiquam *arripuerunt*, sed diuino Pneumate ad gubernaculum rapti Ecclesiam sapientissime etiam inter turbines & procellas gubernarunt. Ex hoc conficitur: Si supremam animarum & totius Ecclesiae curam absque vlla intrinseca repugnantia administrarunt Regulares & monachi: cur non ad inferiorem Ecclesiarum curam capaces audiant? A maiori ad minus, ab actu ad potentiam olim bene argumentabatur Iophus. Eodem ferme modo, etsi tituli seu primae vrbis romanae parochiae Clericis secularibus vtpote primariis ibidem presbyteris, & dein Cardinalitia dignitate ornatis fuerint distributae, monachi successu temporis cum Clericis secularibus

(f) Angelicus Doctor 2, 2. q. 188. art. 7. S. Petrum omnino regularis instituti & trium votorum custodem testatur.

cularibus ad eosdem amplissimos titulos ad-
mittebantur. Consentit Marangonius (g),
qui etiam de Parochis Romanis Cardinali-
bus & non Cardinalibus prolixè differit.

Intelligeres haec omnia, dummodo
de sustentatione Clericorum non ageretur,
quam regularium paraeciis diminutam la-
mentaris. Hoc opus, hic labor, & cona-
tus Tui *unica causa*. Durum quidem Tibi,
hunc stimulum compescere. Durum etiam
monachis accidit, panem fundatorum suo-
rum frangere aliis, & propria inter bona
famem pati: feruire, & non viuere de al-
tari: manum dare ad aratrum, & messem
non feminantibus. Spiritus utique non
sunt monachi, queis sufficit, cibo inuisi-
bili uti, sed digni sunt, qui ex fundatio-
ne, donatione aut beneficiorum incorpo-
ratione sustentationem suam capiant, ut
continuo ferre queant *pondus diei & aestus*,
reddere DEO quae sunt DEI, & Caesari, quae
sunt Caesaris. Iterum sapienti pauca. Id
vnum (nec enim per plura heic ire vacat)
addidisse sufficiat: Sunt monasteria, eaque
quam plurima, quae de suis paraeciis nu-
mero & redditibus sat tenues hodiedum
possident, & MAIOREM PARTEM sane
PINGVISSIMAM suis secularibus Vicariis
perpetuo reliquerunt. Verum his *gratus*

D

respon-

respondet animus? id enimvero precatur frater Felix.

Tecum sentio, dum Ludouicum Ba-
 uarum, *clarae memoriae Romanorum Regem*
 (h), monasteriorum Fautorem eximium
 sistis, quem etiam non nisi pessimus *Ma-*
lum dixerit. Optimus hic Imperator, Ale-
 xandro teste, fundando Monasteria & mo-
 nachis donando beneficia *cupiuit terrena in*
coelestia & transitoria in aeterna felici com-
mercio commutare, & quidem pro diuini cultus
augmento ac suae suorumque parentum & pro-
genitorum animarum salute: nec minus: ut mul-
ta a suis subditis & temporum bellorumque ini-
quitate damna monasteriis illata resarcirentur.
 Recenset Diploma, Monachii anno 1330
 datum, monasteria *Raittenpuech, Tegernsee,*
Peurn, Ebersperg, Seon, Rhot, Scheyrn, Stain-
gaden, Schefflarn, Wessenbrun, Zell, Attl,
Polling, Undenstorf, Pernried, Peyharting,
 quibus Ludouicus *ob illata damna varia con-*
tulit priuilegia vel donauit Parochias &c. Ac-
 cedunt & reliqua Boiariae monasteria. Si-
 cut enim vix vllum inuenitur monaste-
 rium, belli aut praefectorum iniuriis &
 detrimentis immune: ita quoque vix vl-
 lum erit, cui Ludouicus non benefecit, &
 satis. Inspice obuios Boiariae Historicos,
 Bona

(h) Alexander V. in Bulla de Paroch. in Pfaffenhofen
 Monast. Schyrensi data.

Bona Opera Ludouici (i) & leges adhuc plura ad tuum ruborem. Estne autem *prodiga liberalitas*, si damna refarciuntur illata? De reliquo nec praetermittis, *Monasteria antiquitus Imperatorum Regumque sepulturas fuisse*: addo ego: & plerumque etiamnum sunt. Cur autem monasteria elegerint, & eligant, definire quidem non est meum, dare tamen causam non ineptam possem.

Recto ordine nunc consanguinitatem Episcopos inter & Principes fusissime recitas, illi non absimilis, qui descriptus catclysmum Troiae flammam ab origine recensuit. Quid haec consanguinitas cum monachorum habilitate? Ad summum, si quid valuit, summos Principes faciliores reddidit ad Ecclesias aedificandas, maxime Cathedrales & collegiatas in Episcoporum fauorem. Tecum infinitus euaderem, haec si condigne commemorare vellem. Vltorius ordinata hac confusione (k) miserum Ecclesiae statum, quo profanatis aris, distractis bonis sub laicorum violentia gemuit, graphice depingis. Putasne, solum Clerum secularem, solas Ecclesias muris cinctas fata isthaec acerba sensisse? nullo modo. Adprime *Ecclesias*
D 2 Mo-

(i) Ex Monumentis Biblioth. Schyrensis a P. Erhardo Niggelio monacho ibidem eruta, Cap. 3.

(k) a pag. 63. vsque 70.

Monasteriales per totam Bauariam immo & Palatinatum dispersas sub Arnulpho legimus, & ita dispersas, vt sua bona, adiuuantibus etiam piissimis Imperatoribus, haud amplius potuerint recuperare. Testes sunt historici quicumque in Bauaria obuii. Rebus ita constitutis quo iure Clericus Ratisbonensis (1) vituperat laicos magis cordatos, Quod maluerint monachis & Monasteriis quam Episcopis & Parochis restitutionem Ecclesiarum & Parochiarum facere. Praefert ordinata restitutio, quem plura damna passum inuenit. Monasteria plus detrimenti quam Clerum secularem accepisse, nemo dubitat. Ipsi Episcopi, ab hostibus vndeque oppressi, prouentus & integra monasteria in suam suorumque vtilitatem impenderunt. Notum est, quot monasteria, Hunnorum tempore monachis vix non vbique trucidatis, ad manus Clericorum secularium deuenerint, & integro fere seculo iidem monachorum fructus perceperint; donec, ad laborantibus ipsis Episcopis, in veterem possessionem restituti sunt monachi. Iam differentiam palpa inter restitutionem monasteriorum, quam integri ordines vrgent, & beneficiorum, quam Clerici seculares a monachis praetendunt. Multum differt ius in re a iure ad rem, & quidem tam remoto. Prius
com-

competit ordinibus in sua monasteria, posterius Clericis in beneficia, quae non nisi remotissime *sua* dixerint.

Quae demum de filiationibus, inscriptione libri vitae &c, queis monachos paracacias occupatos criminariis, conscripsisti, inuidiae Tuae verissima argumenta sunt, & vel ideo responsione indigna. Si capitulum generale, vt ex Hundio refers, ob donatas cuidam monasterio Parochias aliaque bona certis nobilibus *fraternitatem* dedit: certe haec ipsa fraternitas non fuit famosum illud parochias aucupandi medium. Piscis captus non indiget hamo. Interim si hoc vituperandum ducis, quod Monachi nomina Benefactorum, qui Ecclesias & bona donarunt, pro gratissima posterorum memoria libro vitae inserant: cura, quo libro nomen scribatur Tuum. Nostratibus plurimum cordi est illud Senecae: *dixeris maledicta cuncta, quam ingratum hominem dixeris.* Verbo, Benefactorum Caritati & monachorum gratitudini inuides: ceteroquin heic probas nihil.

§. XII.

Clericus Ratisbon: Equidem Ecclesia ex prudenti quadam oeconomia his donationibus monachorum coetui factis diu conuiuebat, quum Pastores Ecclesiae, quibus tum non ea erat auctoritas vel pote-

itas: vt sibi potius, quod suum erat, cogerent restitui, necessario adquiescerent, vel quia parochias & Ecclesias monachis potius cederent, quam diutius laicorum manibus profanarentur: verumtamen, quum exinde ingens iactura maximumque damnum Clero adcrefceret, huic malo remedium adlaturi Patres Congregatorum Conciliorum eiusmodi donationes prohibuerunt.

Anticrisis.

Moliris heic nihil, quod iustam beneficiorum regularium possessionem monachis perturbet. Non me latet, Pastores subin potestatis suae Eclypsin passos esse, & tamen ea disparente generalem monachorum a beneficiis amotionem numquam somniarunt. Adhaec si ex dictis iure priuatiuo ad omnia beneficia non gaudet Clericus secularis, haud quoque erit, cur tam ingentem iacturam ex eiusmodi donationibus natam Tibi imagineris, atque ita pictura crucieris inani.

Concilia allegata Rotomagense, Vintoniense, Londinense, & Melifitanum, queis accedit Lateranense III, *tantum prohibent, ne monachi emant beneficia; vt sine auctoritate Episcopi nullam Ecclesiam de manibus laicorum recipiant &c.* Sanctissima cedroque digna constitutio, qua detestabiles benefici-

neficioꝝ nundinae tolluntur, & laicoꝝ in sacra arrogata potestas compeſcitur. Iterum non capio, quid haec contra iactatam monachorum inhabilitatem euincere deberent.

§. XIII.

Clericus Ratisbon : Quamquam haec decreta conciliaria fuerant ſaluberrima atque vniuerſo Clero ſumme proficua : tamen monachi alia inuenere media, queis mentem Conciliorum illorumque leges elidere poterant; etenim cum Concilium Melifitanum ſub Urbano II habitum factae prohibitioni, *ne Monachi ſine Episcopi conſenſu a Laicis Eccleſias accipiant*, can. 5. clauſulam adderet: *Qui Episcopus, ſi forſan improbitatis aut auaritiae cauſſa conſentire noluerit, R. Pontifici nunciatur, & cum eius licentia, quod offerendum eſt, offeratur*: & quum alia conſilia ſtatuerant: *vt a Laicis ſine auctori- tate Pontificis vel Episcopi nil detineant*, re- nuente Episcopo & ipſorum preces rei- ciente, Pontifices adibant, a quibus, prae- fertim quum eiſdem antea eſſent Ordinis, §. 5. aut monachi iniquam ſibi fortunam ſuis in rebus experti eſſent, facili brachio conſenſum & factae donationis Eccleſia- rum confirmationem impetrarunt.

Anticrisis.

Gratitudinis materiam hoc paragra-
pho nobis subministras; adeo quippe be-
neficus es, vt etiam criminando profis. Te
ipso fatente, Concilium non prohibet, ne
monachi a Laicis recipiant Ecclesias, sed
ne hoc fiat sine consensu Episcopi: ergo consen-
sus hic absolutam monachorum capacita-
tem ad beneficia pro certo ponit: ergo so-
lum deficiente consensu incapaces erunt,
proin nullatenus intrinsece, quod tibi esset
demonstrandum. In hypothesi vero, si
Episcopus improbitatis aut auaritiae causa con-
sensum denegaret, licebit Pontificem adire,
& consensum flagitare. Certe monacho-
rum nemo, cognita intrinseca status sui
incapacitate, eo confugere praesumisset.
Idem & preces & Pontificum confirmatio-
nes in Hundii Metropoli loquuntur. Gra-
tes quoque Tibi habeo, quod ad Thoma-
sinum (m) me remiseris. Legi ibidem
(n) non sine voluptate: *Ecclesias NB. Paro-*
chiales a summis Pontificibus Regularibus fuisse
concessas & *easdem ab Episcopis quoque fuisse*
datas. Exemplum capit in Eremito B. Pe-
tri Damiani, quam Leo VIII S. Pontifex
(erat is ex Comitibus de Tachsberg, non
Monachus, sed antehac Tullensium Epi-
sco-

(m) P. 3. L. 1. C. 10.

(n) Cit. Cap. a n. 1. & seqq.

scopus) in Coenobium mutauit, eique Parochialem NB. Ecclesiam subiecit: *Sancimus etiam, ut plebem sanctae Mariae positam in loco, qui dicitur Vineole, praefata Eremus perpetuo iure possideat.* Exemplum alterum depromit ex Concilio Pictauiensi, quod eiusmodi Parochias ab Episcopis collatas confirmat: *In illis vero, quas hactenus absque calumnia habuerunt, redditus beneficiaque obtineant.* Hanc Tu quoque tolle, & habiles erunt monachi animarum curae.

§. XIII.

Clericus Ratisbon: Vt autem faciliori, meliorique modo suis precibus aditus Rom. in curia pateret, per cuniculos, ut ait Espenius, adrepebant viris secularibus, ac eosdem effusis precibus ac mediis §. II. enarratis ad iura patronatus concedenda sollicitabant, his obtentis directae ad Pontifices preces faciles inuenere aures, & ob frequentes lites Vicarium inter & Abbatem occasione seruitii praestandi & etiam iurium soluendorum suscitatas supplicarunt, ut tam in temporalibus, quam spiritualibus Ecclesia monasterio vniretur, atque incorporaretur, quae preces plerumque aliorum ope suffultae §. 5. steriles non erant.

Anticrisis.

Esperium sequutus es tuum, ut anser anferem. Dixit vterque vestrum, quin

adserta probaret. Mirabile dictu est, Principalem Abbatiam S. Emmerami, & Canoniam Pernriedensem duos paraecias, antea iure solum Patronatus habitas, plenarie dein precibus sibi vniisse. Atque haec est potissimum ieiuna Tua probatio, qua denuo ex more ad vniuersale concludis. Opus non est, vt Principalis Abbatiae causam defendam. Reuereor ibidem vnum, qui decem tibi similes facili negotio & otio deplumes reddet. Solum Hundium, toties a Te allegatum Hundium, vt attententius legeres, opto. Doceberis, monasteria non *effusis solummodo precibus*, sed fundis & agris (haud durus accidat fermo iste) pro parochiis *Erigendis & dotandis a se emptis* eiusmodi Ecclesias adquisisse, immo largissima Benefactorum bona in eiusmodi Ecclesiarum fabricam & forsan multo cum dispendio adplicasse. Si haesitas, & monasteria, qui pro parochiis tantum sudarunt, nosse cupis, pete & habebis. An ergo *Prodigialitas* audiat, si monasteriis pro tanta *liberalitate* Ius Patronatus plerumque ieiunum, aut litibus turgens concedatur? Tres vtique cum Tridentinis Patribus (o) admittes vias, *tritās vias*, queis ad Ius Patronatus itur, *fundatione, aedificatione & dotatione Ecclesiae*. Doceberis insuper, non
tam

(o) Sess. 14. de Reform. Cap. 12. & Sess. 25. de Ref. Cap. 9.

tam ob frequentes, vt opinaris, lites Vicarium inter & Abbatem (ceteroquin Abbates praecedunt Vicarios (p), Patroni Clientes) quam iniquas vexationes, & damnorum compensationem Monasteriis fuisse vnita beneficia. Volue Hundium (q), & reuolue, non plus vltra leges.

Maiori itaque iure, quam Antagonista meus, hunc Paragraphum ex Nasone concludo:

Quo plus bibuntur (r) (terfae Poëseos amatores legunt: potantur) plus sitiuntur aquae. Sunt enim, qui cum auaro numquam dicunt: Sufficit, oculis quoque gulosi, satiatum dum guttur est.

§. XV.

Clericus Ratisbon: Quod vero precibus adquirere non poterant, pretio obtinere monachi, & simoniaca emtione Ecclesias & Parochias sibi vindicarunt.

Anticrisis.

Primum in me lapidem mitte, o Clerice, hoc si absque peccato existis! Si autem in eadem cum Simone (teneorne fe-
qui

(p) Vide tit. de Maioritat. & Obed.

(q) Integro Tom. 2.

(r) Clericus h. §. nota a pag. 73.

qui *probabiliorem?*) naui es: vt quid ob paucissimos monachos eo quoque ceteros vocas. Trabe eruta festucam carpe. Denudas turpitudinem hanc tribus ferme paginis, quam potius ex lege Caritatis cum Sem & Iaphet palliare debuisses. Dolent mecum plures sinceri, quod, etsi prodigus verborum, clarius non expresseris: Quinam sint illi *serui Patrisfamilias*, queis *dormientibus euigilauit Simon*, & quis ille *Paterfamilias*, qui suorum domesticorum curam non habuit? Si sub Patrefamilias Ecclesiae Caput visibile intelligis, Clericum exuisti? & si seruorum nomine veniunt Tui animarum Pastores, fratres vendidisti, iis aequae ac monachis maledicus: cui ergo *bonus*? *Euigilauit Simon* serpens callidus, & floribus contactus *Zizania* expectauit. *Inimicus homo* haec *superseminauit* dormientibus somnum suum, qui, ne fuscitaretur Simon, vigilias agere debuissent. Simoniacis abundat Thomasinus (a), praeter alia sacra etiam beneficia nundinantibus, qui certe omnes non fuere monachi. Quid ergo solos monachos incusas? daturne contractus, *emtio* vel *venditio* sine consensu duorum? si monachus simoniacus audit, dum emit paraecias: cur non & ille, qui vendit?

Dein

(a) Tom. 3. Lib. 1. a Cap. 49.

Dein Auctor incurius & reuerentiae immemor summa Orbis Capita pro more suo perstringit. Imperatores & Reges, Pontifices etiam cum Episcopis infelicis capitis tui propudiosus liber commaculat, & infamat. Vides Argus infortunatus in omnibus, adprime in monachis, sane paucis, Simonis naeuos, & in temetipso non vides. Grates age, quod non sis *sicut ceteri hominum.*

Sed Laici poenitentes peccatorum onus relictis Clericis, qui plebi non adeo amoris & admirationi erant, monachorum indulgentia adlecti eorum humeris imposuerunt. Iterum propisce scorpionem porrigis, nostramque famam fugillas. Quomodo cohaerent, quod infra (b) Monachos scribas gregi parum caros, parum venerandos? Cur plebi non adeo amoris & admirationi fuerint Clerici: dicere non possum. Tu ipse plebem interroga: aetatem habet. Hoc scio, fideles omni aevo, nec hoc excepto, confidentiae & instructionis gratia ad monachos confluxisse. Nec tanta est monachorum indulgentia, quantam Tibi imaginaris, sed discretus rigor, qui nunc arguendo, nunc obsecrando super aegros curam exercet, non super sanos tyranidem: qui infirmitatibus compati doctus lepram a lepra secernit, & ita aeruginem depellit, ut non frangatur vas: paucis,
si

si quid *allexit* fors fideles, non *indulgentia* fuit, sed *confidentia*. Haec, non illa commendat medicum. Hanc adquiret pluribus sanatis aegris *compatiens samaritanus*.

§. XVI.

Clericus Ratisbon: Propter ipsam etiam Clericorum improbitatem monachi Ecclesias Parochiales saepe obtinuerunt.

Anticrisis.

Valde Laconicus hoc loco es, nec ita per partes vagaris, quod facis, dum monachorum defectus ennumeras. Sufficit Tibi, Clericorum quosdam luis tempore cum mercenariis auffugisse. Credo heinc impletum esse illud euangelicum: *Vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis*. Si ergo monachi etiam ob Clericorum improbitatem Ecclesias parochiales saepe obtinuerunt, animarum curae per se incapaces non sunt; improbitas quippe Tua, vtpote aliquid mere extrinsecum, nos capaces non reddidit, sed supposuit.

§. XVII.

Clericus Ratisbon: Penuria quoque Clericorum monachose monasteriis ad Ecclesias Parochiales euocavit, maxime ante
tem.

tempora S. Caroli Borom. & erecta Seminaria.

Anticrisis.

Sensim mitescis cum pomis siluestribus. Monachos, quos paullo ante ex natura status sui curae animarum inhabiles pronunciaueras, nunc ex *Clericorum improbitate*, aut eorumdem *penuria* capaces declaras. Sic praeclare tecum semper constas. *Euocatos* ex Monasteriis fateris monachos ad *Ecclesias Parochiales*, dum *messis* erat *multa*, *operarii vero pauci*. Euocati sumus a *Domino messis*: ergo non aliunde, sed per *ostium* legitimae ordinationis ad curam animarum intrauimus. Implere ruinas, & derelictas oves pascere iussi sumus: ergo cura ouilis capaces nos censuere vel ipsi *Supremi Pastores*, qui utique hoc munus, angelicis etiam humeris formidandum, incapacibus dare nec voluissent, nec potuissent. AEquae salus populi in discrimine fuisset, habendo nullum, & incapacem Pastorem. Iuste igitur nec sine merito obtinuimus, quidquid etiamnum de cura pastoralis possidemus. Laboris nostri fructus sunt, quidquid alii in nos minus adfecti dicent, itrepitentque. Nec quisquam, ut derelictas semel oves & nos relinquamus, iure euicet, ni Tibi *Ius* & *Vis* idem per anagramma videantur. Sed Clericorum penu-

penuriam ex calamitosis illis temporibus repetis, vbi Mars fuecicus & religionis diffidia Germaniam deuastarunt: eruditissime. Quis vero tot seculis ante haec corrupta tempora monachos ad curam animarum ex monasteriis euocauit, eosque per mare, per terras animarum causa circumduxit? dein quo fonte tanta penuria fluxit? non ex defectu Episcoporum, qui Clericos inaugurarent; quum & monachi non ab aliis quam Episcopis vncti & missi fuere. Nec deerant, qui Clericatu adscribi peterent, dum superfluos pro monachis inuenimus. Denique nec sustentationis defectus hanc penuriam genuit; acerba siquidem tempora nec monachis nec monasteriis pepercerunt. Et quod caput rei est, monachi non in vrbibus vndequaque munitis latitabant, sed ruri mille inter pericula, insidias mille animarum curam factam tectamque seruauerunt. Circumeuntes insuper in *melotis* & adflincti *animam suam posuerunt pro ouibus*, Pastores indubie boni. Ast merita haec sunt Nostratium, quae *Clericus Ratisbonensis non videt*. Quid inde? Sol splendat, etsi nemo esset, qui eius laudes & commoda extolleret. Haud ultra procedam, sed Tecum ad paragraphum praecedentem regredior, & Te Tui Marangonii (a) memorem cupio, qui Yèpe-
fium

(a) L. cit. Cap. 28.

sium quoque (b) de monasteriis ab Augustino in Anglia erectis ita differentes laudat: *Quamuis enim monachi heic omnia officia, quae Parachorum, obierint: nihilominus Coenobiticam ad normam S. Regulae degebant fuerunt haec duo monasteria - alterum in Cathedrali Ecclesia erectum tanquam equus troianus, e quo ingenti numero cum totius Insulae bono Concionatores, Canonistae, Abbates, Episcopi & Archiepiscopi prodierunt, utique non omnes auxiliares copiae, lapides reprobat, servi inutiles temeraria falce demetentes? Ceterum non opus fuisset, ut Ratisbonensis suorum fugam ex bello suecico adfereret. Sufficiunt vltima in Boiaria belli tempora, queis septem Parochi apprehenderunt monasterium vnum, ut ibidem tuti cum thesauro, quem ex patrimonio crucifixi longa corrasit parsimonia, ad pacem vsque delitescerent, grege interim monachis in vicinia expositis aut mendicantibus commisso.*

Praeterea tecum doleo, quod *Diaecesis* Tua foecundissima paraeciarum videlicet 526, ceteroquin mater vnum solummodo, & hoc non nisi octo alumnorum seminarium complectatur. *Messis multa & operarii pauci!* Sancta heic cogitas, & prae ceteris Tibi necessaria. O si esses praediues
E
ille

ille Plebanus in Lenerem (c), ipſus auctor
forem, vt monaſterii loco ſeminarium eri-
geres. Saltem in hoc Athenaeo ex titulo
Foundationis artem cogitandi nec temere iu-
dicandi quemquam addiſceres cum cari-
tate non ficta. Sumtibus docereriſ Tuiſ,
ſcire Tuum nihil eſſe, ſi Pſeudozelus & in-
tereſſatum ſtudium primas tenent.

Quod *ex vno ſeminario maius longe bo-
num, quam ex 20 Abbatiis publico accreſcere*
ſcribas, verba ſunt ex Aëoli antro petita.
Spiritus mundi eſt, non Clericalis humili-
tas, qui tam elato ſupercilio ſingulos con-
temptu, ſe ſolum thure dignum exiſtimat,
ridendus ſuimetipſius idololatra. Elatio
& ambitio eſt, quae virtutem etiam in
ſplendidum crimen mutabit. Ipſus Semi-
naria ſic laudo, vt magis laudare non poſ-
ſim. Agnoſco earundem vtilitatem pro
publico, neceſſitatem pro Clero. An au-
tem *ex vno ſeminario plus utilitatis quam ex*
viginti Abbatiis in publicum redundet, me-
rito dubitatur. Depone feſtum, & ediſ-
ſere, ſpiritualement an temporaneam intelli-
gas? nil conficiſ priore; dum enim in mo-
naſteriis vita actiua cum contemplatiua,
Laus DEI cum animarum cura iugi vin-
culo neſtitur, & ad commune Eccleſiae
emolumentum inflammato ſtudio promo-
uetur, fieri vix poterit, vt *ex vno ſemina-
rio*

rio tantum utilitatis resultet, *ut viginti Abbatibus* praeponderet. Nec maior est utilitas temporanea. Consule steurarum Praefectos, literarum Emporia, Artifices & opifices, immo & pauperes: quaere ex his omnibus: num maiores bonorum fructus ex vno seminario, an viginti Abbatibus colligant? Caecus sit oportet, & dux Caecorum, qui talia non perspiciat. Apage hyperbolicos & absurdos hos calculos: ultra nil valent, nisi ut denuo infestum Tuum in nos animum, dudum in sensum reprobum datum, demonstrent.

Tandem, postquam paraecias incapacibus monachis datas prolixa lamentatione deplorasti, ordo Tuus postulat, ut ad calcem sectionis huius & *in angulo Reverendissimum Ratisbon. Suffraganeum* dilaudes *Rubricistam adcuratissimum*. Iterum dormitas Homere! longe alia sunt, quae de *Hoc Viro Incomparabili*, qui quantus quantus Apostolicus est, non adultores sed veri praecones loco ad dicendum amplissimo annuncient. Potius depraedicare debuisses Eiusdem pro *Iustitia Zelum*, quo suum cuique: *vigilantiam* in subditorum mores, *amorem* in Clerum utrumque, quo matris Zebedaei exemplo hos filios vnum a dextris alterum a sinistris in regno coelorum (d) federe iubet. *Irreprehensibilis hic Epi-*

E 2

scopus

(d) Saepe in S. eloquio regnum Coelorum praesentis temporis Ecclesia dicitur. S. Greg. hom. 12. in Euang.

scopus (e) & suae domui bene Praepositus, scio, auerfatur ea, quae Tu captas turpis lucri gratia. Scit opera, laborem, & capacitatem Monachorum, eosque vt filios suos complectitur, quorum animis sempiternum haerebit infixus.

Sectio tertia

Regulares & Monachi ad officium curae animarum incapaces ab Ecclesiis Parochialibus sunt amouendi.

Anticrisis.

Terribilis sententia, si non in tenebris Areopagitarum, certe sine lucidis interuallis decisa! Monachos paullo ante ex Pontificum liberalitate, Clericorum penuria, aut eorum improbitate curae capaces concedebas: iam scenam mutas, & cum Luna mutaris. Ad curae officium incapaces declares monachos, eosque ab Ecclesiis parochialibus amoueri iubes. Parerent illi abs mora, si non ex lege Pro ratione voluntas sententiam tam grauem protulisses. Sede interim, rationes percipe meas, & memento: Chrysippo nasum fuisse longitudinis tam inusitatae, vt pedalem ferme vmbra proiiceret.

§. I.

§. I.

Clericus Ratisbon : Quemadmodum Episcopi Iurisdictionem & potestatem immediate a Christo Domino accipiunt, & in Hierarchia Ecclesiastica primoribus gaudent subselliis; sic etiam Parochorum ordo est plane Hierarchicus & institutionis Diuinae, eorumque potestas Iurisdictionis, salua tamen immediata Iurisdictione Episcoporum in ipsos Parochos & plebem subditam immediate a Christo Domino descendit.

Anticrisis.

In hoc velut in quodam Palladio omne Tuum praesidium reponendum putas. Parochos in vices septuaginta successisse ais: tametsi haec doctrina praecise de Presbyteratu, qui in plenitudine Sacerdotii tanquam riuulus in suo fonte includitur, explicanda videatur. Hinc Ignatiana verba ad Ephesinos a Te citata *subditi estote Episcopis & Presbyteris &c.* mihi potius fauent. Absit autem per Parochos a Christi discipulis descendentes solos Clericos seculares (sunt enim hos inter quam plurimi simplices Beneficiati, *Capellani* aut *Moderatores* sine cura, sine ara) intelligas. Non est heic distinctio seculares inter & regulares Clericos. Pro te & me Christus instituit

stituit munus parochiale. Aliter qui sentit, Eum partialem faceret, cogeretque, distinguere inter Iudaeum & Graecum. Cuicumque Episcopus committit *animarum curam*, ille & Parochus & Plebanus & Christi discipulorum successor est. Parochum describunt Canones (a) *Sacerdotem, qui in paraeciali Ecclesia Praelationis officio jungitur &c: Curatum Parochialis Ecclesiae &c.* Quum ergo inpraesentiarum Monachi & Regulares ad *Sacerdotium* sint euecti, nil prohibet, cur Ecclesiae Parochialis curati euadere nequeant. Ab actu iterum bene argumentor ad potentiam. Et vero tot seculis iam exercent Monachi, quod sine diminutione cum Clericis secularibus inaugurandi acceperunt: nempe: *Hoc facite &c. Docete baptizantes &c: quorum remiseritis &c. infirmatur quis, inducat Presbyteros &c. Iam non dicam vos seruos, sed amicos.* Heinc denuo circulum vitiosum ducis, & sophismata recoquis, dum *Clericorum* nomine solos *seculares* Clericos & sub *Monachis* *Eremitas* tantum laicos vafre intelligis. Monachi quippe, postquam *euo-*
cati sacris initiati fuere, *in sortem Domini* cum ceteris Clericis sunt adsumti, ideo etiam veri Clerici audinnt (b).

Reſta

(a) C. 5. de Statu Monach. & Clem. 2. de Sepulturis.

(b) C. 5. XII. q. 1. & C. Cleros dist. 21.

Recta iam ad collectores & Concionatores Ordinum mendicantium transitum facis, eosque Philippica sacra perstringis. Quid mali fecerunt? *Parochos*, ais, *in Officio concionatorio impediunt, sibiue Cathedras vendicant.* Vtique propterea supplicia duodecim tabularum aut proscribi finibus non meruerunt? *rationabile obsequium* praestant, si ruri Cathedras ascendunt, vt Parochum nolentem, aut subin non valentem subleuent, eique pro mensa & foco aliquantum se gratos exhibeant. Concionantur diebus festis in *vrbeculis* & *urbibus*, quia vel Parochi plerumque *nobiles* aliisque *dignitatibus* ornati hanc eis prouinciam demandarunt: aut quia longissima consuetudo eos hac de causa sustentat (c): vel quia omnino Episcopi voluntas ad prima etiam suggesta promouit. Quid haec ad Te? irrogaturne iniuria volentibus? aut remoram patitur officium parochi, si concionandi munere funguntur Religiosi, quos sibi in partem sollicitudinis vocauit? Ceterum non tam Concionatoris Straubingani miseret, quam Tui ipsius, quod tam absurda protuleris & annilia, quae Christina lotrix, & Martina netrix fors narraret. Si *Capucinus* urbanitatem laesisset, & opus excusare non posses, *intentionem* excusa qua D. Cooperatorem in W. & Germanum

E 4

Neo-

(c) Exemplum habes in Ecclesiis collegiatis &c.

Neomyſtani a partium ſtudio ſaluare voluit. Ita ſentire nos Caritas iubet. Ne dicam, quod totius vicinitatis gnari totum factum hoc a Te confictum eſſe teſtentur. Fidelis ſermo, Reuerende Auſtor! Monitum adhuc te volo: tantopere Hieronymi auſtoritate non abutaris. Dixit quidem, *Monachum non Doſtoris, ſed plangentis officium habere.* Qui autem veritatem amat, facile intelliget, S. Doſtorem loqui de Monachis ſui aeui, mere laicis, ad quos ſane *docendi munus*, poteſtate & ſcientia deficiente, non ſpectabat. Dum ergo Hieronymum toties Monachorum cauſſa reuoluis, legere non pigeat, quid etiam de Clericis ſui aeui (d) ſenſerit.

§. II.

Clericus Ratisbon: Econtra vero Monachi ratione ſui inſtituti ſunt in Hierarchia vt ſubditi & initiandi, non vero vt Principes & initiales.

Anticriſis.

Toties eadem chorda oberras. Si Monachos primi generis, Eremicolas nec tinctos nec vnctos intelligis, indubie extra Hierarchiam ſunt, non item, ſi tibi de monachis ad ſacros ordines euocatis
ſermo

(d) L. ſupra cit. & Epist. ad Ocean. Cap. 4.

fermo est. Tridentinum, Concilium conciliorum, Ecclesiae Hierarchiam *ex Episcopis, Presbyteris & ministris constare* (a) adfirmat. Sunt autem monachi secundi generis, in moderno statu & ordine *Presbyteri vel Diaconi* (b), atque heinc ex Tridentini sententia ab Hierarchia Ecclesiastica nullatenus excludendi. Silentio haud praeteream, Religiosorum ordines ornamenta quoque & subsidia nova esse Hierarchiae Ecclesiasticae. Quare non perperam in S. Ordinum Fundatoribus laudatur **DEVS**, quod *Ecclesiam suam ipsorum meritis foetu novae prolis amplificare, eorum doctrinis inluminare, ac nouo subsidio roborare dignatus sit* (c).

Luculenter adfertum Tuum h. §. ex Synodo CPna sub Ioanne VIII P. M. (d) probare conaris, & luculenter falsum dicis. Negauit allegata Synodus, posse *Episcopos ad monachorum vitam descendentes iam ad Pontificatum reuerti*, NB. praesidere & in

E 5

Gre-

(a) Sess. 23. de Sacram. Ord. Can. 6.

(b) Reg. S. Ben. c. 62. *Si quis Abbas sibi Presbyterum vel Diaconum ordinari petierit, de suis eligat.* Professionem monasticam olim supplisse subdiaconatum docet Mabillonius Annal. Ben. I. L. 10. Heinc S. Benedictus concedit Abbati: Presbyteros aut Diaconos ordinari curet, nulla subdiaconatus mentione facta. Meichelb. T. 1. P. 2. num. 224. in Not.

(c) In Brev. & Missae oratio prin. ad Fest. S. Francisci, Dominici, Norberti, Ignatii &c.

(d) Caus. 7. q. 1. C. Hoc nequaquam.

Gregem imperium tenere. Ex quo aliud non sequitur, quam quod tales Episcopi, soluto per religionis ingressum spiritualis matrimonii vinculo, *imperium in gregem suum* amiserint, ac proin in eodem principali ordine & gradu Hierarchiae amplius non perdurarint, tametsi vt ordinum sacrata membra, quos poenitentiae vel pietatis caussa professi sunt, adhuc de Hierarchia Ecclesiastica fuerint. Adde quod Ecclesiae adeo conueniens non sit visum, a statu perfectissimo quemquam transire ad statum tendentium ad perfectionem.

§. III.

Clericus Ratisb: Si enim primaeuum institutum attentiori oculo & ad primam eorum originem accedamus, facile adparebit, monachos ratione sui status in hierarchia non contineri, sed eos de sorte & genere Laicorum esse.

Anticrisis.

His ad nauseam vsque decantatis me iam abunde satisfecisse arbitror. Actum agis, mi Clerice, si cuncta ex suis incunabulis dimetiri, & ad primitiuos scaturigines reuocare cogitas. Timent monachi non Te, sed pro Te, ne videlicet in ea tempora incidas, vbi non in curribus & equis, sed cum Apostolis sine sacco & pera,

ra, sine calceamentis incedere debeas, habiturus tantum, quo vescaris & tegaris. Tempora mutata sunt, & nos in illis. Status nullus, qui in eodem statu permanfit. Numera, fi potes, disciplinae viciffitudines in vtroque Clero. Cur igitur folos monachos toties fuae originis communefacis? Discipuli Domini, queis immediate Parachos fuccedere ais (a), vixerunt extremam paupertatem & omnia communia habuerunt. Quare non & *Tu* nedum redditus fuperfluos, fed quodcumque dominium aurum & argentum abdicas, & *Tua* nobis communia facis, non adfectando aliena? Apoftoli priusquam vocarentur ad *pfaturam hominum*, reficiebant fua retia, aut ad telonium fedebant. Quid tum? fi monachi, antequam *euocarentur* in vineam Domini, in eremis federunt, & ex palmae foliis fibi vefimenta confuerunt? (b) olim *initiandi*, nunc *sacris initiati*? erras itaque & Teipfum laedis, fi ad primas femper origines confugis. Intimius haec perfpexit S. Bonifacius (c) primitivae Ecclefiae *ligneos calices* meditatus.

A vero quoque abeft, quod diffinitionem inter monachos Chori & fratres laicos ante Seculum XI inauditam dicas.
Iam

(a) §. I. not. a.

(b) Ex vita S. Paulli I. Eremitae.

(c) Brev. ad diem §. Iunii.

Iam Seculo sexto monasterium Glasconien-
se sub S. Kentingernio nongentos comple-
tebatur Monachos, quorum trecenti illi-
terati agriculturam, trecenti monasterii ne-
cessaria administrarent: & reliqui trecenti
officio diuino vacabant. Septimo Seculo
legimus S. Fructuosum & Isidorum bene
monachos conuersos ab iis distinxisse, qui
choro aut Clericali statui erant deputati (d).
His omnibus facem praetulit S. Benedictus,
dum *artificum Monasterii* specialiter memi-
nit (e): dum literarum inscios iussit, vt
professionis suae schedam ab alio scribi pro-
curent (f): dum denique non quoscum-
que *ad mensam legere, in choro cantare* per-
misit, sed *qui aedificant audientes* (g). Vl-
tima in notis tuis h. §. verba cuique aedifi-
cationi esse debent, dum ais: *Prius enim*
est, vt viuas, quam vt ores & studeas. Ego
autem sum huius sententiae: Prius peten-
dum esse, vt accipiamus, quaerendum regnum
DEI, vt cetera adiiciantur. Aliter si doces
Tuos, Euangelio contradicis. Superest ad-
huc censura Parisiensis contra Religiosos
lata. Sit suus facultati debitus honor. Mi-
hi nec aliis (vt terfa Tua phrasi vtar) non
est pro *norma normante*. Si monachi non
succeedunt *propriissime* 72 discipulis ratione
status religiosi in sui primordio, succedent
ratio-

(d) Calmet in Comment. ad c. 2. Reg. S. Bened.

(e) (f) (g) Ibidem Cap. 57. 58. 38.

ratione status ad Clericatum eleuati. Id vero nihil praesumptuosum, nihil Conciliis aduersum sonat.

§. III.

Clericus Ratisb: Ex instituto suo monachus salutem propriam curare debet: manibus laborare illius est officium: non autem laborare in vinea Domini, & a munere docendi & pascendi remotus sua & aliorum peccata defendendi habet officium.

Anticrisis.

Maiores Clerici incuria vix vspiam adparuit, nec crassior, quam in praesenti tam artificioso paragrapho. Conceditur Monachis *ex instituto suo* cura propriae salutis. Ad idem negotium Tu quoque, mi Clerice, *ex instituto* vocatus es. Vtrique nostrum dictum est: *Quaerite primum regnum DEI & estote perfecti.* Tibi adprime, qui curae monopolium vendicas, conuenit, *mundari primum, ac deinde mundare, lucem fieri, ac postea inluminare, sanctificari, tum sanctificare (a);* Illa enim vox libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat (b). Heinc ardeat orator, tritus canit

(a) S. Greg. Theol. Relat. Nov. 137. Cap. 1.

(b) S. Greg. M. P. 2. Past. Cap. 2.

canit Poëta, *qui vult accendere plebem*. Postquam vero Presbyteratus & Monachatus in vna sede morantur, curae propriae salutis accessit cura alienae, quam pari tecum obligatione & instituto promouemus, vt ultra lac & lanam sublimius quid in ouibus quaeramus. Laudo monachos Monasterii *des Blancs Manteaux*, quod omne cum mundo commercium sibi fugiendum esse dixerint; *nemo enim militans DEO*, admonet Paullus Timotheum, *implicat se negotiis secularibus*. *Intellige, quae dico*.

Plorant Monachi *sua aliorumque peccata*, idque eo magis; quia ad Clericatum euecti didicerunt, *sacerdotibus plorandum esse inter vestibulum & altare: Parce Domine, Parce populo tuo* (c). Duplex vinculum fortius stringit: duplici ergo ac perfectiori modo hoc lachrymarum negotium a monachis adimpletum iri ne dubita. *Fleuit Petrus amare, Tuum nostrumque Prototypon*.

Sed ad laborem manuum natos, ais Monachos, non autem ad vineam & pascua Domini. Lego olim laborasse non solum monachos, sed etiam Clericos seculares. Posterioribus opus manuale praecepit Concilium Carthag. an. 398. Can. 51, 52, & 53: *Vt nempe omnes Clerici, quibus vires ad laborandum suppetunt, aliquam artem*
ad-

addiscant, & panem suum lucrentur, nempe ut
adquirant, unde nutriantur & vestiantur, siue
per artem, siue per agriculturam, quamvis in
praedicatione NB. verbi Divini sint doctissimi,
nec ideo quidquam suarum functionum omittant.
Admitto, etiamnum haud nocere, si vtra-
que pars laboret. Exin tamen non con-
cludes: omnibus monachis esse laboran-
dum, sicut nec ego ex Carthaginensi om-
nibus Clericis opus manuale praeceptum
facio. Olim & nunc differunt. Si ad vota
tua monasteria in nuda opificum collegia
transformarentur: Si ad mentem Cartha-
ginensis Clerici etiam praedicatione doctissimi
per artem &c. panem suum lucrarentur:
quas querelas mouerent opifices in oppi-
dis & vrbibus? Subtractam aut diminutam
sibi suisque liberis sustentationem, prae-
sertim si artefacta venderent viliori etiam
pretio (d). Tunc vere pateretur Bonum
publicum. Tunc verum esset dicere, mo-
nachos &, si Clerici nobiscum laborarent,
hos etiam Publico esse nociuos. Non semel
integrae opificum societates contra unicum
in claustris artificem frenduerunt: non se-
mel pluribus opificibus summe nocuit, vel
vno

(d) Regula Benedictinorum c. 57. de Artificibus mona-
sterii haec habet: siquid vero ex operibus artificum
venundandum est, videant ipsi --, ne aliquam frau-
dem praesumant inferre. -- In ipsis autem pretiis
non subrepat auaritiae malum, sed semper aliquan-
tulum vilius datur, quam ab aliis secularibus datur.

vno caruisse monasterio. His non obstantibus si tamen ad antiqua tempora & primaeuos labores nos reuocas, obedientes sequemur: tantum praecede, Carthaginiensi obtempera, & eiusdem Canones *pro norma normante* Laboris Tui habeto. Neque id indecorum & Te non satis dignum reputa. Laborauit Paullus *Doctor gentium*, & *manus eius*, etiam dum *praedicabat Regnum DEI*, *subministrauerunt ea*, quae opus erant (e). Immo laborauit & summus Pastor Christus; *ieiunabat enim, filebat, pauperibus* (f) *conlaborabat*, ex quo *¶ FABER ET FABRI FILIUS* (g) *a turba vocitabatur*. Sin vero in labore Tecum & ceteris Clericis dispensas: cur solis Monachis scientiarum varietate excultis mechanismum adeo inculcas, & ab iis exerceri iubes? Relinque opificibus suas officinas, & monachis pro ratione status sui occupationes condignas. Sufficiet panis ambobus.

Disputas etiam de Capucio, aut magis de *scapulari*, quod S. Benedictus suis *propter opera* constituit, atque ex hoc irrefragabili fundamento concludis, *monachorum officium esse manibus laborare*. Quanti fecerit SS. hic Patriarcha laborem & *opus manuum*, longe clarius ex eodem Capite (h) li-

(e) Act. C. 20.

(f) Salmeron T. 3. tr. 47.

(g) Matth. 13. & Marc. 6.

(h) liquefcit: Non triftari vult Benedictus fuos, *fi exigente neceffitate aut loci paupertate ad fruges colligendas occupentur; quia tunc vere monachi funt, fi labore manuum fuarum vivunt, ficut & Patres noftri & Apostoli NB. & Apostoli.* Hoc ipfo in capite octies laboris, & decies Lectionis meminit, praecipitque, vt, *qui non velit aut non poffit meditari aut legere, iniungatur ei opus, quod faciat, vt non vacet.* Porro otiofitas vitanda (i) erat praeepti a S. Benedicto laboris fcopus & meta, cui vel ftudiis vel alio vtili exercitio fatisfit. Ipfo etiam D. Benedicti tempore, ait Calmetus (k), *fufcipiebantur in monafteriis pueri omnis laboris incapaces, & qui eorum regendorum curam habebant, fane a labore erant dispensati.* Noris praeterquam, quid habitus & tonsura monacho conferant, ex quo etiam intelliges, ex folo *fcapulari* univerfalem Monachorum ad labores vocationem defumendam non efle. Ni fallor, hi monachi fcapularibus quoque induti fomnum capiebant, & hodie dum capiunt. Teftes Calmeto (l) id genus veltimenti, quod in primordio ad laborandum conceffum fuit, progreflu temporis Benedictinorum primarium indumentum & ornamentum euafit.

F

Sifto

(h) C. 48. Reg. cit. a Clerico.

(i) Cit. Cap. 48. Reg.

(k) Comment. cit. ad C. 48.

(l) Loc. cit. ad Cap. 55.

Sisto tibi insuper veteribus ex monachis viros pietate & meritis conspicuos, qui ab omni prorsus labore exteriori abstinerunt. Scires haec omnia, ni in fastis Augustini & Benedicti plane hospes (vis autem videri indigena) audires. Paucis ut comprehendam plurimos, viuentem adhuc S. Benedicto *unicus quidam Noualesii in Taurinis Abbas anno Christi 531. metuens sibi a Saracenorum grassatione inter pleraque alia multa etiam sex millia septingenta volumina librorum conatus est in locum, quem potuit, tutissimum a barbaris illis transferre & recondere (m). En monachorum rudi illa aetate in scribendis describendisque libris feruorem! Iubet S. Benedictus (n), ut fratres diebus quadragesimae omnes accipiant singulos codices de Bibliotheca - , qui in capite quadragesimae dandi sunt. Certe tot Codices & Bibliotheca ad incudem & crepitam non sunt elaborati. De Venerabili Beda non constat, quod ligone & malleo fortunam exercuerit. Legitur autem: *Numquam a studio cessabat: semper legit, semper scripsit, semper docuit, semper orauit.* Celeberrimi quoque Fuldenses non ideo in laude ponuntur, quia fabrilia tractarunt, sed quia describendis utriusque linguae auctoribus omnium disciplinarum & professionum monumentis occupati celeberrimam post
Phila-*

(m) Hefftenus Disq. Monast. de lab. qual.

(n) Cit. C. 48. Reg. de opere manuum.

Philadelphicam fundarunt Bibliothecam (o). Lege, quem toties pro causa Tua Bona allegasti, Fleurium Tuum differt. 3. hist. Ecc. de nobis scribentem: Monachi nostri in occidente iam seculo VII plerique NB. Clericis erant adscripti & ex consequenti NB. literati - - namque quum primi Abbates Cluniacenses sua aetate sapientia omnes superarent, eorum opera Episcopi, Pontifices, quin & Principes seculares utebantur. Et demum quo alio quam Monachorum studio pretiosiora sacra & profana volumina, Patrum scripta, innumera antiquitatis monumenta prodierunt? testatur Gregorius M (p), Iulianum quemdam in Monasterio S. Equicii antiquarios scribentes inuenisse: Immo Martinus Turonensis suos monachos totos in transcribendis libris esse voluit. Ars ibi, exceptis scriptoribus nulla habetur (q). Hodie vel vna Mauriana congregatio Tibi sufficiat. Confer, quae ex Fleurio Tuo de scholis Nostratium differente infra (r) adducimus. Noli igitur de Monachorum laboribus esse sollicitus, & cura, vt non sis otiosus.

§. V.

Clericus Ratisbon: Si Religiosorum fundatorum mentem intimius inspicias, eorum-

F 2

rum-

(o) Cit. Hefftenus.

(p) L. 1. Dialog. C. 4.

(q) Sulpit. vita Martini C. 7.

(r) §uo nro XVIII.

rumque scripta perscruteris, haec adfer-
tam monachorum incapacitatem manife-
stis verbis edicunt, vel factis produnt.

Anticrisis.

Heic manifestis verbis falsum edicis,
& sanctissimis opusculi Tui Moecenatibus
adtingis, quae illi non cogitarunt. Incidi-
sti forte fortuna in S. Augustinum, vt aeso-
pica Gallina in margaritam. Hunc, ais,
dum *Presbyter* fieret, *fleuisse*; quia cognouit,
curam animarum cum suo monastico instituto non
posse consistere. Falleris amice, non inca-
pacitas sed Augustini humilitas has lacry-
mas extorsit, quas Ille *Ruinosae superbiae*
quorundam opposuit. Nouerat quippe,
quanta requiratur vitae morumque sancti-
tas, vt quis tam sublime ministerium non
indigne suscipiat, recogitans in amaritudi-
ne annos suos non ambulabat in mirabilibus
super se, sed humiliter sentiebat: pro-
pterea addidit, quod *aliquando etiam bonus*
monachus bonum Clericum non agat. Tanta
necessitatis est longa in virtutis schola exer-
citatio, vt partes *boni Clerici* adimplean-
tur. Non itaque Presbyteratum aut Paro-
chias Tecum adfectauit Augustinus, sed
multum reluctatus, Presbyter & animarum
Pastor euasit, earumque curam ante Epi-
scopatum suum exercuit. Creatus Episco-
pus monasterium Canonorum Hippone
erexit,

erexit, & inter illos Monachorum pietatem, disciplinam, & renuntiationem omnium bonorum cum periculosissima NB. Clericorum sorte coniunxit. Heinc adpellati Regulares ad discrimen a Secularibus (s). Miror, vehementer miror, qui ex hoc vnico facto textu-que Augustini male intellectis curae incapacitatem pro Eiusdem alumnis extorquere potueris.

A veritate etiam abhorrent, quae de S. Benedicto conscripisti. Legimus, ais, eum discipulos ad institutum Coenobiticum congregasse, non vero congregatos ad animarum curam obeundam emisisse. Ni omnia me fallunt, multum adhuc peregrinus es in historia Benedictina. Lege scripta Gregorii M, & errorem leges Tuum. Misit, sunt verba huius S. D. (t) S. Benedictus discipulos pro verbis exhortatoriis (praedicatione) & DEVM precatus fuit, ne permitteret monachos suos ab infidelibus interimi, quoniam decreuerat, vt illi nomen eius per totum orbem terrarum NB. praedicando circumferrent. Quaero: quomodo autem praedicabunt, si non mittantur? notissimum est: Tu Maure in Galliam: Tu Placide in Siciliam, quam etiam fanguine purpurauit. Suo exemplo praeiuerat Benedictus, commorantem, vt superius dixi,

F 3

circum-

(s) Vide S. Ambros. epist. 25. ad Eccl. Vercell. S. Aug. Serm. 355. & 56. de Diuer. cit. a Te Possidium in vit. S. Aug. C. 25.

(t) Lib. 20, Cap. 17.

circumquaque multitudinem praedicatione sua ad fidem vocando, quod dein sine interruptione prosequuti sunt Discipuli. Fateor hos inter plures laicos fuisse. Laicos autem spiritualis potestatis incapaces esse, Abecedarii norunt. Attamen in Discipulis & Presbyteros & Diaconos exstitisse (v) legimus, qui abs dubio ea omnia praestabant, quae vires laicales superant. Conuocauit Benedictus suos ad fortissimum genus monachorum (w) ad vitam coenobiticam contemplatiuam & actiuam simul. Non quidem fat exercitatis Eremi penetralia occlusit. Longe tamen plures apostolica vestigia praehabuerunt, exeuntes in omnem terram, vt nomen Domini praedicando circumferrent (x). Legisti talia de S. Antonio aut aliis Eremicis? Quod igitur Benedictus in Monte Cassino incepit, hoc Discipuli eius praesentissima inter vitae discrimina per totum orbem propagarunt. Haecne iterum ex nimia propensione Pontificum erga monachos facta fuisse putas?

Placet, quod D. Bernardum S. Benedicti Spiritum quasi suum fecisse admittas. Quum ergo S. Benedictus, vt vidimus, nullam in suis

(v) Cap. 60. & 62. Reg. Bened.

(vv) Ibid. C. 1.

(x) Vide Eggeri Ideam Ord. Ben. & P. Böckn ad tit. de Reg. & transeunt; §. 2. n. 12. vbi ordine alphabetico eas Prouincias recenset, quas Benedictini ad fidem conuerterant, ibidemque Ecclesias fundarunt.

fuis ad animarum curam incapacitatem agnouit, sed potius eamdem strenue exercuit: Bernardus hoc ipso *Spiritu repletus* suos ad curam aptos iudicasse recte dicatur. Et quis (abyssum lectionis Tuae inuoco) plus temporis consumsit praedicando, arguendo, conuertendo obstinatos peccatores (y) quam Bernardus? cur ergo filii incapaces sint curae, quam Zelosissimus Pater tanto cum studio filiis pro imitatione reliquit? Non placet, quod S. Bernardi verba ad Monachos Maioris Monasterii in sensum detorqueas, cuius ibi nec vmbra est. Praetendebant illi monachi decimas de Ecclesia, cui nil laboris impenderant. Hinc Bernardus: *Quo pacto exigitis, ubi nihil exhibetis?* iustissime! qui enim non laborat, neque manducet. Ad regulas igitur sonat argumentatio haec Tua: Bernardus carpit monachos decimas sine labore praetendentes: ergo curae incapaces censuit. Adpinge delphinum filius!

Iterum *falleris Amice*, si Candidum Praemonstratensium ordinem curae animarum incapacem adumbras. Audi Marangonium Tuum (z) de Parochis h. S. Ordinis ita differentem: *Praecedenti Capitulo, quo de Benedictinis Parochis egimus, sermonem in praesenti*

F 4

anne-

(y) In his erat Wilhelmus Aquitaniae Comes post missae Sacrificium a Bernardo mirabiliter conuersus *Spondan.*
ad an. 1135.

(z) Cap. 29.

onnectimus de Parochis Praemonstratensibus.
 Ratio enim postulat, ut ordini S. Benedicti in
 Ecclesia Celeberrimo alter etiam summae gloriae
 ordo iungatur, specialiter NB. ad Parochiale
 officium administrandum institutus; Nam Seculi
 XI initio, quum regiones Belgicae, atque iisdem
 finitimae Parochorum socordia & ignorantia vi-
 tiis undequaque redundarent: huic malo gras-
 santi & per Orbem diffuso DEI para Virgo Coe-
 lorum Regina per S. Norbertum atque ordinem
 eius benigne succurrit (ut scripsit Sandenus in
 Chorographia sacra Prabantiae, ubi de Lakensi
 Parochia) Princeps equidem instituti Norbertus
 Canonicum simul NB. & monachicum vitae ge-
 nus coniungens contemplatiuis & practicis exer-
 citationibus ac studiis alumnos informabat, quo
 in omnem partem Ecclesiae diuinis laudibus ar-
 dentissima Caritate promendis praedicatione Ver-
 bi DEI & NB. Parochiarum sollicita administra-
 tione, fructibus praecclaris redundantibus cito mu-
 tatis in melius moribus alta Ecclesiarum facies
 ubique splenderet. Haec ut amplius capias,
 scrutare etiam statuta Candidi Ordinis Prae-
 monstratensis *, praecipua Caput XXIII
 de Parochis.

§. VI. VII. VIII.

Clericus Ratisbon: Hanc ipsam fundato-
 rum mentem clarius pandunt regulae Mo-
 nachis pro norma normante praescriptae. —

His

* Decretis inlustrata & notis adornata a Carolo Saulnier.

His regulis primaeui Monachi tam pref-
se infistebant, vt institutum suum a cura
animarum prorsus alienum agnoscerent, il-
lamque suis regulis e diametro contrariam
iudicarent. —

Heinc ea semper in Monasteriis pri-
maeui temporibus disciplina viguit, quae
Monachorum cupiditatem ad parochiale
munus omnimode ignorauit, illisque omne
etiam in spiritualibus cum secularibus com-
mercium interdicens monachos iussit, vt
sub ficu sua contenti alienis iugeribus & Mes-
si Dominicae non inhiarent.

Anticrisis.

Ex huc vsque dictis refutata iam sunt,
quae Protheus Ratisbonensis his §§. loqua-
citer describit. Singula tamen perstringam,
vt ne vel in minimis debitor remaneam.
Paradoxa sonant, *Monachorum regulas* hanc
incapacitatem pandere, & simul fateri (a),
omnes Monachos, exceptis Carthusiensibus & de
La Trappe, vitam defaeto viuere mixtam. Bo-
ni superi! quomodo superiores, praepr-
mis summi Pontifices, contradicente Regu-
larum natura, hunc vsum admittere, & ad
tot Regularium ordines, in toto orbe ter-
rarum & tanto iam tempore extendere
quiuerunt? legis vulnera sunt dispensationes.

F 5

Prob!

(a) Clericus h. §. pag. 92.

Prob! quot, quantaque vel ipsi Regularum
 custodes caussassent, si earumdem natura *hanc*
incapacita em panderet. Non ex Evangelio
 & mundo, sed ex contemplatione & cari-
 tate operante coaluit illa *vivendi norma*, quam
 hodie monachi viuunt, & *mixtam* adpellant.
 Quam Tu heic, vigilantissime Clerice, re-
 pugnantiam vides? fare! quid prohibet Mo-
 nachos, *meditari in lege Domini*, & *docere ini-*
quos vias eius? perficere animam suam, &
parare Domino plebem perfectam? Quid Tu im-
 possibilia vocas, quae Monachi tot seculis
 felicissime impleuerunt, *Christi & Apostolorum*
 vestigiis inhaerentes. Si Tibi impossibile
 accidat, contemplari coelestia, & operari
 animarum salutem, consilium ex lege Be-
 nedicti Tibi suggero, vbi S. hic Patriarcha
omnium iustorum spiritu plenus eos, qui legere
 & *meditari nolunt*, aut non possunt, *laborare iu-*
bet. Verum ad Regulas Monachorum, vt
 hanc repugnantiam probes, confugis. *Nul-*
la regula, inquis, *de cura animarum quidquam*
praecipit, aut mentionem ingerit: ergo nos in-
 capaces clare ostendunt. Argumentum
 stylo ferreo notandum! qui Iurispruden-
 tiam vel in limine salutarunt, sciunt non
 omnia esse *contra legem*, quae non sunt *secun-*
dum legem, sed dari plurima *praeter legem.*
 Regulae, adprime illa Cassiani, Pachomii
 &c. mere in Eremo laicis, aut saltem in Coe-
 nobiis potioribus datae fuerunt. Quid S.
 Benedictus de Sacerdotio eique compe-
 tente

tente animarum cura senferit, quantique habuerit, non est cur denuo repetam. Omnino autem infipide ex Reg. Capite 66. & incultata ibidem solitudine inter septa Monasterii incapacitatem ad curam eruis; ibi namque de negotiis profanis Spiritui aduersis agitur, quae Pater Prouidus inter Monasterii septa arctata cupit; *Ne sit necessitas Monachis NB. VAGANDI foras* (b). Porro non *vagatur*, qui in vinea Domini operatur. Nec Spiritui aduersantur, quae *unus idemque Spiritus* producit in aedificationem Corporis Christi, salutem animarum. Adhaec, si S. Benedictus omnem omnino exeundi ansum suis interdixisset, frustra dedisset singulares leges *fratribus in via directis* (c), singulares *longe ab oratorio laborantibus aut absentibus* (d), singulares *non longe proficiscentibus* (e), frustra quoque singularia destinasset vestimenta & *modice meliora* (f) iis, qui in via diriguntur. Tantum abest, vt sanctissimus Heic discretionis Magister iustae utilitatis aut necessitatis ergo Discipulis exitum deneget, vt potius multis sane modis praecipiendo doceat. *Vagari* solum non permittit suos, quod *Monachos* aequae ac *Clericos* dedecet. Id ipsum commouit Aurelium

() Cit. Cap. 66.

(c) Reg. Cap. 67.

(d) Ibid. C. 50.

(e) Ibid. C. 51.

(f) 55. Ibid.

relium Augustinum, vt monachos sine sociis exire non permiserit. Miraris adhuc? *designauit Dominus ipse septuaginta duos* (Tuos nostrosque antecessores) & *misit illos BINOS* (g) — *in omnem ciuitatem & locum*: inter alias causas &c. simul etiam vt sibi inuicem essent laudabilis vitae testes & custodes; magna enim pars peccatorum tollitur, si peccaturis testis adsistat (h). Interea multum officiosus & nimium nostri causa sollicitus es, num egressus ad Paraecias sine comite & socio nobis expediat. Turbaris profecto circa plurima, quae Tua non referunt. Vigilabunt, securus esto, qui Religiosis de animabus sunt rationem reddituri. Eadem pericula & scopuli, quae allidi possent Nostrates, ad alios quoque penetrant, quamdiu *vasa fictilia* in seipsis circumferunt. *Cadit rarius* (Religiosus) *surgit velocius* fat probatum Bernardi effatum est.

Iudicas etiam *caecam* Religiosorum *obedientiam*, cuius quidem ideam claram & distinctam nullam possides. Ea est, ne dubita, Religiosi Superioris potestas, vt Religioso sacris semel initiato regularis Paraeciae curam, cuius ipse vel *monasterium* plenissimo de iure Rector principalis existit (i), ex obe-

(g) Luc. 10, 1.

(h) Bernardus Lamy Comentar. in Concord. Euang. L. 2. Cap. 31. Colum. 2.

(i) Can. 1. XVI. Q. 2.

obedientia imponere valeat; haec quippe administratio inter monasterii onera reputatur, ad quae exantlanda ex obedientia tenetur monachus. Accedit, Monachos, iam nunc vitam mixtam professos, se exin ad curam animarum tacite obligasse (k). Longe aliud iudicium de Paraeciis secularibus, extraneis Abbatiis aut Episcopatibus ferendum; sunt enim haec omnia extra voti limites, & nec expresse nec tacite in eo contenta. En! Brevis iterum pede est Tua ex Engelio adtracta paritas. Bis quoque hoc loco *lautae* Monasteriorum *foundationis* expresse meministi, fors quia centies mens tua tacite repetiit: *Praebendas* oriri a *praebere*. Duo tamen hoc in paragrapho monachis solatia concedis. Vnum, quod nos tempore contagionum animarum curae & vitae immolandae, vt qua data porta Tuae parcas, capaces declares. Alterum est, quod ad calcem paragraphi graui re-diuius lethargo dicas: *sed redeamus ad propositum nostrum*: & vtinam id

§. VII toto coelo non aberrasses. Prima eos Monachos animarum curam suis legibus contrariam iudicasse dicis: sed vnde probas? *Monachum quemdam Episcopum electum,* qui

(k) Angelicus 2. Dis. 44. Q. 2. a. 3. Continentur tacite, quae moraliter iudicantur necessaria ad ipsius regulae expressae vel illius, *quod quis expresse bonit, obseruantiam.*

qui pridie consecrationis precibus sibi mortem impetravit, Amonium aurem sibi dextram amputantem, Thomam a Villa Nova excommunicatione perterritum citas. Multos sine nomine monachos nominas, qui ob penuriam aliqualem Clericorum (haec dum loqueris, quo seculo contigerint, cogites velim) ad pastorale munus propemodum cogi debuerunt hortantibus S. Athanasio, Augustino, & Gregorio. Erat is ipse Gregorius M. ex iis vnus, qui non nisi prodigio compulsus animarum supremam curam suscepit. Causam efflagitas? alia est, quam Tu iactas. Non instituto, sed humilitati Eorumdem tanta dignitatum culmina videbantur contraria. Haec ipsa, quae nesciri vult, pulcherrima virtus ab hisce fastigiis prorsus fuit aliena: & qui consensere, non nisi abnegata propria Diuinae voluntati obtemperarunt, scientes obedientiam solam esse, quae virtutes ceteras menti inserit, insertasque custodit (1). Obediendo ergo demonstrarunt, se non esse incapaces. Exemplum domesticum promittis, quae primaevos monachos curam suis regulis contrariam iudicasse ostendant. Seculo XIII quosdam in Bauaria Cistercienses Monachos inuenisti, qui in praesentia nobilium feminarum Diuina peragere noluerunt, & ab earum conspectu se se absconderunt. Nobile vincendi genus! *Averte*

(1) S. Greg. Moral. Lib. 35. C. 10.

te faciem tuam a muliere comita (m) omnibus suadet sapiens : & Paulus in Ecclesia mulierem velari (n) praecipit propter Angelos, id est, Sacerdotes (o). Propterea tamen fugiendum non est : Sacra interrumpenda non sunt. Nec Monialibus tam scrupulosam oculorum custodiam Augustinus *Aureae Regulae Auctor* probatissimus (p) mandavit; ait namque: *Oculi vestri, etsi iaciantur in aliquem, figantur in neminem* (q). Non peccasset Hugo Abbas Cisterciensi Alderspacensis si chorum & missarum solennia continuasset. Hanc singularem & superfluum Monachorum fugam aliis diiudicandam relinquo. Hoc contendo, ex vno alteroue insolito facto non nisi inepte concludi ad vniuersa: ex eo, quod aliqui monachorum in conspectu mulierum sacra peragere timuerint, minime sequi, quod sibi suisque curam animarum e diametro contrariam censuerint. Quot ex Tuis, mi Clerice, scrupulis exagitati in sacris mulierum omnem conspectum effugerunt, quin se ipsos propterea a cura animarum prorsus alienos agnouerint. Superledeo heic plurima, dum res ipsa loquitur.

Sunt

(m) Eccl. 9, 8.

(n) I. Cor. 11.

(o) S. Ambrosius & Thomas.

(p) Clericus in Dedicatione.

(q) Reg. Sanctimon. C. 7.

Sunt denique captu superiora, quae monachis imputas, qui Parochos agunt. Hos in eorum numero collocas, qui *manus miserunt ad aratrum & retrospiciunt*. Si bene memini, paullo ante (r) statum Parochorum Monachali vita perfectiorem pronuntiasti. Monachus tendere debet ad perfectionem. Ergo in Tua sententia Perfectiora ambit, si munus Parochiale desiderat. Quo iure ergo dicatur *retrospicere*? Perfectio non retrogreditur: nescit Herculis limites: *plus ultra* procedit. Monachus Parochus vtramque manum adplicat ad aratrum, quia vitam contemplatiuam cum actiua indiuiduo labore nequit. Non retrospicit, qui in mundo viuit, sed *non de mundo* (s). Nec strepitu delectatur, qui *vnice* salutem animarum quaerit in mundo maligno, seu *in malo igne posito*. Gratia autem DEI *in medio ignis* non aestuamur. Haec etiam Tibi necessaria est, ni omnia tuis viribus tribuas cum Pelagio.

§. VIII Omni ferme linea cespitas. Vt monachorum ad parochialia cupiditatem aptius fingeres, iterum Thebaidem, Scythiam & Pamphiliam peragras, ibique Monachos laicos inuisis. Hos, narras, non celebraffe missam, sed interdum acciuisse Sacerdotem. Dein ad fratres *de misericordia*

(r) §. mox praecedenti.

(s) Ioan. 15, 19.

dia conuerteris, queis vnum tantum in quauis domo ad Presbyteratum promoueri fas est. Fortiora haec sunt, & scopo magis accomoda, quam vt inpraesentiarum solide refutari possint, aut mereantur. Veri simile non est, quod monachos ante seculum VIII rarissime & non nisi in vigiliis festisque Sanctorum celebrasse dicas. Vtinam legisses Decretum Concilii Aquisgranensis (t), *vt in quadragesima usque ad Nonam operentur fratres, quatenus Missa celebrata congruo tempore reficiantur.* Et vtinam melius legisses Synodi Dingolfingani fragmenta. Lege ibidem Confederationes Episcopos inter & Abbates, vbi pro quolibet fratre ex hac luce migrante ad centum Missas in domo Episcopali vel NB. Coenobio persoluendas sese obligarunt. Acta sunt haec an. 772, dum Religiosissimus gentis Boiariorum Dux Tassilo (v) omne regni sui Collegium coadunaret. Parum tanto foederi perspectum fuisset, si monachi rarissime adeo, & non nisi in diebus festis ante seculum VIII missam celebrassent. Synodus Moguntina an. 847. statuit, vt in singulis Parochiis per Episcopos & Clericos, per Abbates & monachos oratio pro vobis (Rege Ludouico) fieret, cuius

G

ora-

(t) Can. 39.

(v) Gevvold. ad Metropolim Tom. I. fol. 311, Henricus Canisius, Welferus & Meichelboeck.

orationis summa est *Missarum tria millia & quingenta* (w). Silentio praeteream, plures olim, etiam ante seculum VIII piissimos sacerdotes Deuotionis aut *penuriae* causa vno eodemque die saepius missarum solennia peregisse (x). Leo III ex Ord. Bened. septies aut nouies vno die sacra faciebat (y). Hunc usum, ne deuotio in quaeustum degeneraret, restrinxit Alexander II (z). Et quid, si verum quoque esset, Monachos in sacris raro admodum operatos fuisse? num Clerici seculares quotidie antiquitus celebrabant? An non, Episcopo diebus festis & dominicis sacra faciente, a Missa abstinere debuerant? Iam ad rauim vsque indignatus antiquioribus institutis, recentioribus delectaris. Laudas Patres Iesuitas, Theatinos, & Piarum; quia *ab omni Parochia abstinent, vtut proximius ad Clerum accedant*. Laudo & ego talem abstinentiam; ad hanc quippe singulari lege adstringuntur, quae in ceteris Ordinibus non viget: & qualem si tibi metipsum, mi Clerice, supposita grandi Tua aptitudine volens imponeres, ad Paraecias inhabilis fieres. Verum nonne & hi laudatiff-

(vv) Consule etiam Mausolaeum S. Emmerami, Meichelb. & Petzium Anecd. T. 1. P. 3. p. 85.

(x) Bona Lib. 5. Rer. Liturg. c. 18. §. 5.

(y) Walafridus. Strabo de Rebus Eccl. c. 21.

(z) Sandini in vita PP. & Lambertinus de Sacrif. Miss. Sect. 2.

datissimi Patres concionantur in templis
Metropoliticiis? In aulis a confessionibus
sunt? in oppidis & vicis *Rudes catechizant?*
mittuntur ad gentes non gentes, vel solo
nomine Tibi horridas, queis *euangelizant*
bona aeterna? Exercent igitur curam ani-
marum multis modis, & multiplici cum
fructu. Sed *Paraecias non efflagitant*, ais.
Nunc capio mysterium: quiete viuis, si
duo Tibi relinquuntur, lana & lac; quia Pa-
rochiam dicis *Praebendam a praebendis reddi-*
tibus. Sint in agro, sint in vinea Religiosi:
tantum ad vesperam, ad tempus *messis* &
decimarum sub ficu sua contenti sedent. Au-
sterus es, mi Clerici, &, denegata ope-
rariis mercede, vnus metteres, quod nul-
lus seminasti. Pani inuides, non ita sudori.

§. VIII. X. XI. XII. XIII.

Clericus Ratisbon: Regulis & institutis
omnimode conformis est mens Pontifi-
cum. —

Consonant Conciliorum sancita. —

Presso Pede accedunt SS. Patrum effa-
ta. —

Insistebant S. Congregationis Cardina-
lium Declarationes & Rotae Romanae de-
cisiones. —

Heinc sententiae de incapacitate Mo-
nachorum atque eorumdem reuocatione
ab officio pastoralis Doctores primoris sub-

fellii, qui in curia Romana Auctores classici audiunt, aliique Auctores *Lynceo plane visu* praediti utroque pollice subscribunt.

Anticrisis.

Et ego manibus pedibusque in Tuam sententiam irem, dummodo veritate niteretur. Per omnes quidem auctoritatis extrinsecae primarios locos excurris, ut Monachorum ad curam animarum incapacitatis umbram *Lynceo plane visu* in angulo quodam reperias. Mens Pontificum, quae ex integro solum, non vero *NB.* mutilato textu rite desumitur, tuae phantasiae non fauet, Monachis autem prodest magis, quam obest. Gregorius & Innocentius (a) alter truncatus, male intellectus alter *ordinatam monasterii distractionem* quotidiano Ecclesiae ministerio diminuendam timent, & ideo *prioris propositi* tenaces esse iubent, sed non incapaces declarant. Quae Glossator Gratianus in hunc locum, me non tenent; merces ab ipso Clerico spretas tanti non emo. Eugenius non finit monachos exire de monasterio vnice *lucri terreni* aut *aliorum negotiorum* causa ad Ecclesiam secularem (b), vel, ut loquitur Paschalis (c), absque proprii Episcopi aut sedis Apostolicae

(a) Can. 2. & 3. XVI. Q. 1.

(b) Ibid. Can. 8.

(c) Ibid. Can. 9.

licae licentia, idque eo magis, si contra
Decreta Patrum Episcopalia iura & officia sibi
arroganter vendicarent (d). Tunc vere, sic-
 ut piscis sine aqua, viueret Monachus,
 quia careret vita monachi primaria, quae
 est obedientia. Urbanus III (e) solum
 absque Episcopi consensu (f), aut a Mo-
 nachis laicis & indoctis (g) *populum non re-*
gendum decreuit. Alexander II fat claris
 verbis expressit, quid sui aeui monachis
 interdicat. *Monachos, quamuis ad normam*
S. Benedicti religiosos, vicos, castella, ciuita-
tes peragere prohibemus. Saluberrime! Coe-
 nobitas, non Gyrouagos petit Benedicti Re-
 gula. Et si a praedicatione quoque omnino
 cessare monachos Alexander censuit, non ali-
 ter quam iuxta tenorem Concilii Chalcedonen-
 sis, quod monachos Episcopo subditos esse iubet,
 haec praescripsit. *Morentur ergo intra clau-*
strum: praedicare cessent, si eis desit Epi-
scopi & Superioris consensus: nec pro lu-
bitu se non missi, non euocati his officiis im-
misceant. Temeritati tribuitur, quidquid
 in tanti momenti negotio sine Superiorum
 voluntate suscipitur.

Paullus III & Pius V, alique tem-
 porum propinquiorum Pontifices, ma-
 xime

G 3

(d) Eodem.

(e) C. 1. de Capell. Monach. huic adde C. 9. de Regul.

(f) Gloss. in cit. Cap. 1.

(g) Engel ad tit. 37. lib. III. ita explicandum censet *ad*
evitandam iurium correctionem.

xime Benedictus XIII (h) solum vetant, ne Monachi *ex sola regularis Superioris licentia*, sine speciali deinceps *Apostolicae sedis indulto NB. ad Ecclesias seculares discedant.* Ergo ad Regulares licite exeunt: ergo accedente tali indulto etiam ad Ecclesias seculares capaces habentur. Inuenies autem (si tibi verum fateri volupe erit) tot propemodum indulta Apostolica: quotquot beneficia regularia; quia ferme omnia huius generis singulari Apostolicae sedis confirmatione roborata sunt.

§. X Dissonant Conciliorum sancita. Pauca sunt admodum, & haec nequaquam ad Clerici vota. Synodus Chalcedonensis, dum monachos Ecclesiasticis vel secularibus rebus extorres & quiete contentos esse voluit, non alios, quam ea aetate existentes (i) mere laicos, nec vitam mixtam profectos intellexit. Haec si displicet responso, dabo aliam: videlicet textum Canonis 4. h: Synodi non esse ad rem, sed misere a Te tortum & miserius truncatum. Genuina translatio sic habet: *Quoniam nonnulli praetextu monastico utentes & Ecclesias & negotia ciuilia perturbant, & temere citra ullam discriminis rationem in urbibus conuersantes, quin etiam monasteria sibi constituere studentes, visum est, nullum construere monasterium,*

(h) Constitut. Quod inscrutabile an. 1745.

(i) Cit. Can. 4. *Monachos, NB. qui sunt &c.*

rium, usquam aedificare, vel constituere, vel oratoriam domum praeter sententiam ipsius ciuitatis Episcopi. MONACHOS AVTEM, qui sunt in unaquaque regione & ciuitate, Episcopis subiectos esse, & quietem amplecti & sibi, orationi & ieiunio vacare, in quibus ordinati sunt locis, fortiter perseuerantes, nec Ecclesiasticis nec secularibus negotiis vel ingerere, vel communicare, propria relinquentes monasteria, nisi quandoque a ciuitatis Episcopo eis permissum fuerit. Vmbram monachalis incapacitatis heic ostende Clerice, si bonus es. Canonem Concilii Lateran. I a Te allegatum non inuenio. Alter ex Lateran. III citatus a scopo longe abest, vt verba vel obiter solum legenti iam adparet. Verba haec: *Monachi non singuli - feu ad quascumque Ecclesias Parochiales ponantur &c.* Monachis potius fauent, & argumento a contrario locum dant. Cetera Concilia, si monachis parochialia prohibere videntur, in id vnice intendunt, ne monachi temere sese intrudent, & potestatem suam sacerdotalem sine Episcopi consensu & Abbatis sui voluntate exercean (k): neue passim monachis pro lubitu & commoditate oues pascendas ordinarii committant pastores. Id solum sacris Canonibus prohibitum est: atque in hoc sensu cum exostulante Tornacensi verum diceres. Certus esto, longe alia, quam tibi

(k) C. 19. XVI, Q. 1.

de monachorum capacitate, mens erat sacrosanctis Conciliis. Proferam, si per Te licet, sententiam Bonifacii III in Concilio Rom. 610, ubi S. Pontifex reprehendens nonnullos, qui monachos ab Ecclesiasticis muniis arcere volebant, inter alia effatur: *Si veteres aemuli vera praedicarent, sedis compar Beatus Gregorius monachico habitu polens ad summum apicem nullatenus conscenderet.* Quum enim post obitum Gregorii M. inter Clericos & monachos controuersia de Ecclesiasticis muniis mota fuisset, litem diremit Bonifacius P. auctoritate Regulae S. Benedicti pronuntians, ea monachis licere; *Neque enim, ait Pontifex, Benedictus monachorum praeceptor huius rei aliquo modo fuit interdictor.* Mabillonius in Dissertatione de Mon. vit. S. Gregorii. Nouerant praeterquam sacrosancta Concilia, quinam abundantius laborarint, zelo zelati pondus diei & aestus portarint, & de vltimis finibus congregatos oves ad dominium ouile reduxerint: quot citimis, extimis Veri faciem praetulerint, & vitae doctrinaeque sanctitate inter spiritualium hostium conflictus praefuerint: AC HODIEDVM PRAESVNT. Sed merita, ne fiant demerita, reticenda sunt. Noffes & Tu, mi Clerice, haec omnia & palpando crederes. At stomachus latrat Tuus, poscitque quo repleatur. Ieiunet ergo Iacobus vt prandeat Philippus.

§. XI Claudicat quoque argumentum
Tuum, quod ex Patrum effatis adducere
conaris. Abuteris denuo Hieronymi ver-
bis, & me adhuc sexcenties repetere co-
gis, monachos laicos a sacerdotibus esse
distinctos. *Plangat* enimvero ex Hierony-
mi & Basilii sententia monachus, *uniceque*
salutem propriam curet, si monachus tantum
sit. Attamen & *doceat* & *saluet* alios, si
monachus simul & Sacerdos existat. Ber-
nardus Papalis fastigii tumultus cum Ci-
sterciensi quiete confert, praetereaue ni-
hil. Alios Patres in causam suam non ci-
tat Clericus, sed omnes Hieronymo adsti-
pulari suo oraculo confirmat. Captiuabo
intellectum meum ad credendum, quan-
tum Clerici fides postulat, & experientia
non prohibet. Hoc contendo: si Patres
reliqui omnes Hieronymo consentiant, vna-
nimi voce cum eodem contra *monachos sa-
cerdotes* non sentiunt. Ceterum latitant ex
mente SS. Patrum monachi in suis *coenobiis*
quasi in sepulcris, quamdiu vel ex penuria
aut aliorum socordia, aut alia Pontificum
certa scientia & iustissimis de causis non
euocantur. Postquam autem euocati tot
tantaque *spiritualia seminarunt*, magnum est,
si *carnalia metant*? (1) Numquid feminan-
tes in Benedictione messem relinquant non
gustantibus amara? Vide & considera vel

G 5

solam

(1) 1. Cor. 9, 11.

solam Germaniam. Quis ibidem *plantavit vineam Domini*? Quis Boiariam fecit *fructiferam*, & sacris fructibus opulentam? Cui prima Romanae fidei sanctissima fundamenta in acceptis referat non Boiaria tantum sed Germania cum plurimis? Quis denique his in regionibus Ecclesiarum destructores & populi euerfores, Pseudo-illos Episcopos & Presbyteros haereticos profligavit? Arnoldum de Miraculis S. Emmerami interroga. *Historia Lux veritatis, testis temporum, & nuntia vetustatis* (m) respondebit: haec plantasse, haec fecisse monachos. Tu tamen, Clerice, vsque adeo in monachos officiosus es, vt eos, qui in sudore vultus vineam Domini plantarunt, & labruscis purgarunt, hos inquam primos operarios de vinea proscribi iubeas. Recole, vt meis verbis parcam & pudori Tuo, quae supra laudatus Gentilis Seneca contra ingratos scripserat.

§. XII. Declarationes Cardinalium & Decisiones Rotae Romanae in medium adfers: Iterum ex plurimis paucas selegisse dicis, quae tamen singulae plus non expriment, quam Regulares NB. passim ad *concursum* Ecclesiarum Parochialium & ex sola NB. sui *Generalis licentia* non esse adsumendos: vel iis non licere, in quibuslibet Ecclesiis monasterio non vnitis sine Episcopi

scopi facultate parochos agere. Ad hoc intentum etiam collimant reliquae nouiores constitutiones. Interea tamen grates Tibi debentur plurimae, quod ignorantes de Rotae nomenclatura eiusque officiis ex barathro Eruditionis tuae docere volueris. Eruditiora adhuc fuissent haec tua Anecdota, si pro Colophone addidisses, quod *Rota rotare soleat.*

§. XIII. *Lyncei visus* Classicos tuos auctores communi Canonistarum refuto. Neque heic solo numero pugnandum erit. Veteribus Casuistis id laboris fuit, vt sententiae cuiusdam *probabilitatem* ex multiplicitatis auctoribus, sicut anser anserem sequitur, conspirantibus dimetirentur. Vel vnus Tamburinus tres Laymanos adaequat.

§. XIII.

Clericus Ratisbon: Si auctoritatem intrinsecam desideras & rationes exoptas, easdem quoque adsignare & petitis tuis facere satis nobis volupe erit.

Anticrisis.

Desiderauimus vehementissime, & in tanta prolixitate tua rationum expectauimus pondus, fed ecce turbatio! quatuor ferme pagellis totus in eo es, vt puncta interrogationis & exclamationis multipli-

tiplices, ac vitrum pro gemmis vendas. Sed audiamus Te e tripode loquentem. *Amotionem Regularium*, ais, *exigit bonum Ecclesiae, bonum Cleri, Monachi & Parochiani*, idque tredecim ratiunculis adumbras. Quae speciosa oracula! mirentur pueri Iunonis auem, non ego, qui verum bonumque sine fuce quaero. Ratiuncula Tua I. Te non vltimae notae Dialecticum prodit, dum aduerso cornu in nos irruis, & argumentaris: *Non bene stat Clericus in Hierarchia regulari, ergo non bene sedet regularis in Hierarchia Ecclesiastica*. Si bene memini, Hierarchia Ecclesiastica includit vtrumque Clerum secularem & regularem velut genus suas species. Tu vero ab Hierarchia specificè sumpta ad genericam desilis (a). Quasi dicerem: rationale non bene stat in ordine irrationalis: ergo irrationale non bene stat in gradu animalis. II. Per se cadit humi; haud enim monachi sacris initiati adeo diuersum a Clericis secularibus genus hominum constituunt, vt opinaris: nec vita monachalis tanta est, vt Clericalem excludat. Fateatur Thomassinus (b), *vitae monasticae sanctitatem esse pulcherimam ad sacerdotium praeparationem*. Eundem confule, si mirabilem con-

iun-

(a) Lege sis Summulas P. Jacobi Dedelley S. J. de regulis generalibus Syllogismorum simplicium pag. 273.

(b) P. I. Lib. 3. C. 14. n. 5.

iunctionem(c)ordinis monastici cum SS. Ordinibus & Ecclesiae officiis, quae tot seculis in Ecclesia maximo cum fructu obtinuit, capere nequeas. Ille Ipse Te quoque docebit, *Clericorum Monachorumque Tonsuram eandem prorsus fuisse; unde §, quum quis monasticam vitam amplectebatur, quae monachum tonsura faciebat, eadem § Clericatu congruebat* (d). Duos ex tot millibus nominasse sufficiat. Carolomannus Martelli filius & Rachis Longobardorum Rex a Zacharia Papa Clericis fuere adscripti: & mox uterque vitam monasticam professi sunt. Impediisset certe summa Sedes, si tanta intercederet Clericos inter Monachos vitae discrepantia. Non praeteream, quae ex Canone Hispalensi (e) pro innato candore Tuo contra Monachos adfers. Altum ibi de Monachis silentium. *Oeconomus Episcopi § Vicarius non sit Laicus*, statuitur: *seculares in Ecclesia iudicare prohibentur*; hi enim, quum non tantum habitu, sed statu & moribus vitam disparem profiteantur, Ecclesiae administrationibus iure excluduntur. Notissima regula est: Rubrum explicat nigrum. Sola Inscriptio huius canonis abunde innuit, quo de loquatur: *Laici non sunt constituendi oekonomi, sed ex proprio*

(c) L. cit. a Cap. XIII. & seq.

(d) L. cit. Lib. 2. C. 40. n. 2.

(e) C. XVI, Q. 7. C. 22.

prio Clero eligendi (f). Sic iudicas, prout affectus es: Candida de nigris. Aegre proin non feras, si inepta haec, deprauataque moneta ad Tuam bursam retorqueatur. *Episcopi oeconomus Laicus & Clericus monachus* tantum distant, quantum ortus ab occidente. Verum cessaret illico vitae monachalis diuersitas, si non *de redditibus beneficiorum, Clericorum alimonia* ageretur, cuius iterum hoc loco, vtpote scriptiunculae Tuae finis primarii, in amaritudine animae recordaris. *Praebenda a praebere. Paras dentes*, qui monachorum fructibus sudore partis inhient. *Crede, & manducaſti.* Lege adhuc canonem 21 vsque 28 causae XVI a Te citatae, & videbis, praetensam incapacitatem Monachorum non nisi figmentum a quibusdam maleuolis longo iam tempore inuentum, a Te vero iterum Zelo *praebendae* fuisse recusum. III. Quod Clemens V (g) ad praelaturam Religiosum alterius Religionis eligi prohibeat, omnimoda aequitas dictauit. Non congruit, homines disparis Professionis in iisdem sociari monasteriis, vbi vnitas & conformitas regnent. S. Benedictus (h) in eligendo abbate requirit, *eum esse doctum, scire debere noua & vetera, regulam in omnibus*
con-

(f) h. Can. Rubrica.

(g) Clement. 1. de Electione &c.

(h) Reg. C. 64.

conservare &c. Qualis autem regulae con-
servatio, si Abbas Ordinis, ad quem eli-
gitur, numquam Tiro fuit; *miserum enim*
est, eum magistrum fieri, qui nunquam disci-
pulus fuit (i). Excipe circumstantias pror-
sus singulares, quales vidimus in S. Ben-
none ex ordine Benedicti, quem Leo VIII
ad votum Henrici III Imperatoris primum
Goslariensium Canonorum Regularium
Praepositum creavit. Dicitur autem, mi
Clerice, ubi hac in clementina vel umbra
alicuius beneficii regularis aut secularis ad
terrendos monachos adpareat? Fauet po-
tius haec constitutio, si fideliter & ex in-
tegro legatur. *Per hoc autem* (sunt ulterio-
ra huius constitutionis verba) *quin Religio-*
sus NB. in Episcopum secularis vel cuiuslibet
regularis Ecclesiae licite possit eligi, non inten-
dimus prohibere. En! sic cum truncatis
Tuis textibus veluti Comicus ille Diapon-
tius evanescis.

III Infirma sunt, quae ex capitulo
Beneficium (k) extorquere niteris. Eo loco
solum decernitur, Beneficium alteri non
esse conferendum, donec ingressus mona-
sterium post annum profiteatur. An vero
hoc ipsum Beneficium aut aliud eidem iam
Professo, si non in sua, saltem Persona Ab-
batis conferri valeat, ibidem non tangitur.
Manet

(i) Can. miserum 4. dist. 61.

(k) De Regular. in 6.

Manet igitur in suo vigore: *Beneficia regularia esse regularibus, secularia secularibus conferenda* (1). Consentit Tridentinum: *Regularia beneficia in titulum regularibus professis prouideri consueverunt, cum per obitum & resignationem vel alias illa in titulum obtinentis, vacare contigerit, Religiosis tantum NB. illius ordinis vel iis, qui habitum omnino suscipere & professionem emittere teneantur, & non aliis, ne vestem lino lanaque contextam induant, conferantur* (m). Sat manifeste haec monachorum saltem ad beneficia regularia & obtinenda & administranda capacitatem testantur. Non ergo confundantur Beneficia regularia cum secularibus. Ad posteriora etiam, accedente Pontificis indulto, capaces sunt monachi, quod si conceditur, non incapacitas sed *prohibitio* ex parte Monachorum tollitur, quae eos interea a possidendo retardauit.

V. Nequaquam *Amphibium*, vt criminalis, monachus agit, si cum vita contemplatiua etiam actiuam coniungat. Sunt innumeri meritis & sanctitate conspicui, qui vtramque felicissime adimpleuerunt, nunc in monachorum choro & cella morati, nunc pro coelo in cura animarum exercitati, suam primum, dein aliorum salutem ope-

(1) C. 5. de Praebend. & Dignit. in 6.

(m) Sess. 14. C. 10. de Reform. vide etiam Barbosam ad cit. cap. de Praebendis in 6.

operantes. Hosne Tu sine nefario ausu *Amphibia* dicere non formides? Sederunt olim in cella Eremitae Laici. Sedent hodie, quotquot vitam mixtam non profitentur. Nulla Lex, nulla obligatio, quae monachos Sacerdotes ab officiis Sacerdotii sui arceat. Ceterum *silentium & secessum a strepitu* (vt ais) *negotiosae caritatis Parochorum*, addita abnegatione terrenarum, vicissim Tibi commendo. Crede mihi, haud eris bonus Clericus, nisi pietate, solitudine, fuga terrenarum sis etiam *monachus*. *Hebdomada sancta Pii sacerdotis* (n) plura suggeret, quae silentio inuoluam. Tantum me aegre contineo, quin paucissima haec pro lectione & meditatione Tua ad Triduanum secessum accomoda exscribam: *Heu quam linquam ego loquor his in terris prorsus peregrinam! auellere animum a terrenis id multi sacerdotes adeo non intelligunt, vt ipsum sacerdotium non aliam magis ob causam, quam PROPTER VICTVM ET PANEM, seu vti Gregorius Lib. 23 Mor. cap. 16 loquitur, propter subsidia vitae praesentis amplectantur.* - - Retia in capturam animarum nunc, ait Bernardus Epist. 42 ad Hen. Senon. Episc., laxantur in capturam auri & argenti. Heinc si quis hodie pastorale munus vel sollicitat, vel impetrat, primo omnium interrogat, quos REDDITVS annuatim *ILLVD*ferat? Praebenda a praebere. Fare, H Re-

Reuerende Antagonista, num ouum ouo
similius, quam descriptio haec & genius
Tuus, qui plenis semper buccis *redditus*,
alimoniam, *Praebendam*, *praebere*, *decimas* &
cetera campi depraedicas?

VI. Num *Ecclesiae* & *bono publico* per Pa-
rochum Regularem an secularem plus vtili-
tatis adcreseat, interim proplema sit, solu-
dum a tertio, quem neutrius partis studium
tenet. Ecclesia Parochialis sub cura regu-
larium, moriente quidem Parocho, ex
bonis nil capit; quia Sponsus Monasterium
est, quod nunquam moritur, & tamen di-
citur, habere manus mortuas. Interim
Decori Domus DEI, quamdiu illud viuit,
sat large consulit. Parietes Ecclesiarum
loquuntur, si alia testimonia non audiisti,
quantum Monasteria pro templis parochia-
libus qua aedificandis qua reparandis &
magnifice excolendis tulerint, fecerint-
que. Abundantia in turribus, in aris &
sacra supellectile, quam in Paraeciis Re-
gularium vix sine Tua inuidia conspicias.
Verum est: quidquid acquirit Monachus,
acquirit monasterio: ex Paraeciis autem
subinde tantum mutuatur; quia Monasterium
iterum refundere, & refusum adaugere
necesse habet, ni Domum DEI velit la-
queatam & desertam. Talem fors alibi, si
Lynceum Tuum *Visum* vsurpare volupe erit,
copiosius reperies. O quam bene non ne-
mo suavit: dic silentio utiliora, aut tace.
Adhaec

Adhaec fides in Israël requiritur, vt verbis Tuis de Parocho seculari adstipulemur: *Ille residuos omnes redditur Ecclesiae concederet.* Experientia negat & pernegat. Nec bono publico adeo prospicitur, si turba Nepotum & consanguineorum (sanguifugas melius dixeris) alatur non in necessariis tantum, sed & in superfluis & pene ad luxum summe Publico perniciosum. Notum est super aethera, quantum talia semper Ecclesia detestata fuerit. Ecclesia petit filios morigeros, Bonum Commune bonos ciues, labore proprio non adipe sanctuarii saginandos. Demum nec *manus mortuas* heic intactas relinquis. Desine querelarum, non sunt mortuae Religioforum manus nec *ad DEVM*; nec *ad Caesarem* nec *ad commune bonum*. Quid si dicerem, potius tuas manus mortuas esse, mortuas *ad Caesarem*, qui ab omnibus steuris exemptus esse praetendis in accipiendo primus, in dando nullus. Cetera finge tibi.

VII. Nos vicarios temporaneos *mercenarios* vocas, gregi parum caros, parum *venerandos*, *caritatis expertes*. Conuitia haec sunt, & vel ideo responsione indigna. *Incipe a Te*, dixit non nemo, & sic recte *concludes*. Vocem populi audi, & memento: quaedam refutari melius silentio quam oratione. Nec obliuiscere epistolae Bene-

dicti XIII (o), qua Abbatibus in Gengenbach concessit, *ut in septem unitis & incorporatis Parochiis vicarium ad nutum amouibilem siue secularem siue regularem constituent.* Parcat Tibi DEVS, sapientissime Pontifex, quid fecisti! oves custodibus *parum venerandis*, caritatis expertibus Mercenariis concessisti, & lupo in praedam dedisti; mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus (p). Responde Clerico, qua religione Tu Tuique Sanctissimi Antecessores curam animarum mercenariis concedere, & id genus hominibus tot seculis oves relinquere potueritis? Vos videritis. Ego Clericum monitum volo, ne, ista dum scribit, *parum venerandus* fiat, neue caritatis in nos (si tamen quid tale habuit vnquam) *expers* efficiatur.

VIII. Mutationes in Paraeciis Regularium Gregi nocere, confidentiamque minuere conquereris. Separemus heic vsum ab abusu. Experientia testis est, Parochi secularis perpertuitate non tam augeri, quam minui confidentiam, loquitur id fidelium conscientia in vita & morte. Proh quot oves sibi optassent Vicarium temporaneum, postquam a Parocho suo perpetuo triginta annorum litigiis emunctae

(o) Data Mnrro Imp. Gengenbacensi, & a Te ipso pag. 173. citata.

(p) Ioan. C. 10.

Etæ fuerunt. Nil frequentius, quam temporis diurnitate confines scindi animos, ad veram confidentiam vix ac ne vix quidem reuniendos. Dein & Clerus secularis mutationibus in Paraeciis persaepe subiacet. Mutantur & mutant Parochi meliora videntes. Noui viros, vno in anno trium Ecclesiarum sponso; quin desuper quis confidentiae iacturam timuisset, aut oues dispergi contigisset. VIII Gratis prorsus dicis & blateras, Monachos seruitiis simul monasticis inseruientes Gregi debitam diligentiam non inpendere. Vnum fit, & alterum a nobis non omittitur: nec curis paraecialibus destinamus alios, quam Domini in scientia sanctorum sat probatos, satisque exercitados, ut is, qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis (q). Apophthegma Monachos curam animarum parum intelligere aut multum negligere, quod cuidam Germaniae Antistiti adfingis, alio refello longe veraciori cuiusdam Celsissimi Germaniae Praesulis, quo Monachomastygem castigabat dicens: se optare, omnes suas Paraecias a Regularibus administrari. Indubie Adoratum hoc Ecclesiae Decus nullam inscitiam, neligentiam nullam, nihil, quod mercenarium caritatis expertem proderet, in monachis inuenit. X. Iterum repetis cantilenam, decantatam millies. Se-

H 3

deant

(q) Ad Tit. 2, 8.

deant vnice in solitudine, qui vitam mere
 contemplatiuam professi sunt. Hodie mo-
 nachi ex ore *Tuo omnes, exceptis Carthusianis*
 & *Latrappensibus*, vitam mixtam profiten-
 tur. Solitudo cordis, non corporis nunc
 praescribitur Monachis, vt cum Paulo
 praedicent, & tamen NB. cum Eodem di-
 cere queant: *conuersatio nostra in Coelis est*
 (r). Nam & Monachus non tam is audit,
 qui in monasterio viuit, quam qui cupi-
 ditatibus optime moderatur. Heinc XI.
 nullatenus sibi contradicit Monachus, dum
 Parochiam accipit. Stat vtrumque cum
vita mixta, quam sciens volensque post tam
morosam deliberationem est amplexus. Soli-
 tudinem cordis, non corporis vouit; alias
 nec Regulae suae officia *Cellerarii, Oeco-*
nomi &c. continuae hominum conuersa-
 tionis exposita administrare posset. Interim
 mi *Ratisbonensis Clerice*, sollicitus esto, ne
 tibi ipsi contradicas, vtque fidem, quam lin-
 gua *Tua loquitur*, etiam *vita moribus fateatur*
 (s). XII & XIII inutili cura angeris de Re-
 ligiosorum salute & Regulae nitore. Non
 angant, quae Te minime tangunt. No-
 runt Superiores, quos ex suis ad Paraecias
 exponere conueniat, eos videlicet, qui non
 conuersionis feruore nouitio, sed Monasterii pro-
 batione diuturna didicerunt contra diabolum
 pro-

(r) Philip. 3, 20.

(s) Ecclia ad Fest. SS. Innocent. in orat.

propugnare (t). Norunt iidem, quid *Regulae nitor exigat*, quidue de redditibus fiat, ne exitiale proprietatis malum subrepat. Postremo occasionem arripis, insulsa prolixitate fugillandi Religiosorum deposita. Bella iterum connexio, ex visceribus causae petita! concionabatur olim Capellanus quidam in festo S. Iosephi, & ex arte fabrilis Eiusdem necessariam sequellam fecit, agendi de confessione Paschali. Ita Tui de depositis Religiosis sermones. Quantum video, naturam depositi regularis nec capis nec penetras. Accipe quod Tuum est, & vade. *Peculium Clericorum redditusque superfluos*, DEO & Caesari inutiles, fac rite intelligas. De cetero non ultra crepitam: sicque fiet in pace locus noster.

§. XV. XVI. XVII.

Clericus Ratisbon: Dictorum Anacephaleosis. Iterum impugnantur Canonici Regulares.

Anticrisis.

Anacephaleosis, quam alii in fine Tu vero in medio adhibes, eiusdem veritatis cum praemissis est, quae falsa esse com-
monstrauimus. Varius iterum hoc loco incedis Clerice, & mutaris in horas. Canonicos Regulares, quos supra in eadem cum Monachis naui collocabas, & cuius-

cumque Beneficii incapaces adferebas, nunc tantum quoad beneficia secularia inhabiles declaras. Ludis ergo par impar, tibi que nullibi constas. Quid autem lucri pro Bona Tua causa inde capies? Relinquentur omnia in priori statu & Monachi cum Canonicis in sua legali possessione: Tu vero nequicquam cum Tantalo capies fugientia poma.

§. XVIII.

Clericus Ratisbon: Praemonstratenfes denuo Beneficiorum incapaces declarantur, vbi etiam de iure praetenso a Canonica Speinshardenfi.

Anticrisis.

Nec ego satis demirari valeo Tuam Clerice audaciam, qua conuentionem inter *Eminentissimum Theodorum Ordinarium Tuum* & *Canoniam Speinshardiensem a Serenissima Domino Bauarica confirmatam* infringere praesumis. Conuentionem hanc legi Amortizationis contraire putas, & erras. Non comprehenduntur hac lege Beneficia, & quidquid propter officium datur. Aut si etiam comprehenderentur, *Serenissimus Elector*, dum hanc conuentionem adprobauit, in sua lege dispensasse credatur. Cetera RR. Abbas Speinshardiensis, quem venenata Tua penna *Virum* describit *Ambrosia alendum*, solide confutabit, vt vulpina Tua inurbanitas & iuuenilis temeritas pro meritis

ritis castigetur. Scis, quae fata canem aethiopicum manserint, dum solem, lunam, stellas & omnia allatrauerat.

§. XVIII.

Clericus Ratisbon: Veteres Canonistae & Recentiores Capacitatem Regularium ad beneficia defendentes oppugnantur.

Anticrisis.

Arma virosque in arena repetis, postquam de pugna cum Canonicis habita lassatus & animi lassus decretoria acie decernere iam cogitas. Res noua, si leuis armaturae miles tam cito lassatur! refice prius, si Te amas, vires; his opus habent, qui robustiori, non solidiori firmantur titulo. In hoc tamen laudo prouidentiam Tuam, quod hostes Tuos, ductores Monachis fauentes, tanta sollicitudine ordinaueris, alios qui ducant, alios qui claudant agmen, Veteranos ad dextram alam, Recentiores ad sinistrum cornu, ut vel sic esse queas Anser inter olores. Ex Lucano etiam recitas *pila minantia pilis*: ridebunt iidem Auctores in Te *vanas sine viribus iras*; sunt quippe eorum rationes tot tantaeque, ut semper integerrimae usu, consuetudine & orbis totius obseruantia, quae legi aequiualeat (a), confirmatae fuerint. Sed iterum tibi, ubi monachorum, non Tuae causae fauent, putrescunt Isidori merces. Age! merce-

H 5

mur

(a) Cap. 2. & fin. de Consuet.

mur aequius non nihil. Isidorum heic
 criterio plane inepto adficis; quamuis enim
 Eruditi eius collectionem epistolarum Pon-
 tificiarum a Clemente vsque ad Damasum
 supposititias agnoscant, canones tamen a
 Tereiectos Isidoro nequaquam adscribi pos-
 sunt; quum vel ex Decretis Pontificum
 Damaso posteriorum vel Conciliorum col-
 lecti fuerint. Porro Isidori canones & epi-
 stolae, si quid falsi habent, id non ad ma-
 teriam contentam, sed *nomen Auditorum* re-
 fertur; quia videlicet nonnulli canones ex
 iuniorum Patrum & Pontificum epistolis
 excerpti antiquioribus sunt adscripti. Hoc
 ipso ex capite Isidorum defendit Petrus de
 Marca (b). Sola Berardi opinio mihi non
 sufficit, vt canon XXII & sequentes reii-
 ci queant. Heinc pro eorum defensione
 feruit, quae ex Thomasio de veteri Ec-
 clesiarum administratione mox adferam.
 Inuisum Tibi Bonifacii Decretum *sunt Non
 nulli* &c. quod hoc loco *Exauthoras*, ex
 superius iam allegata Mabillonii disserta-
 tione a Clamore Tuo vindicatur, qui vl-
 terius (c) scribit: Bonifacius III an. 610
 ROMAE coegit Concilium Episcoporum DE VI-
 TA ET QUIETE MONACHORVM ORDINA-
 TVRVS, inquit Beda in Histor. L. 2. c. 4.
 Sed fingamus, Canones Isidori pro capa-
 citate Regularium ad beneficia adulteri-
 nos

(b) L. 3. de Concord. C. 5. §. 1.

(c) Cit. Dissertat. P. 2. §. 10.

nos esse : num proin alia antiquiora & recentiora iura hanc capacitatem propugnantia deficient? ex dictis liquet, & fusius adhuc probat Thomafinus (d) ceteroquin Tuus : *per prima quinque secula, & sic tribus vel quattuor seculis ante Mercatorem Isidorum ad finem sec. VIII viuentem, fuisse Monachos Clericorum secularium loco in Parochiis & cura animarum constitutos, & VIII seculo & sequentibus in Anglia, Gallia, Hispania & Germania passim administrasse Parochias.* Fors haec propter Isidorum? inter fanos reperies nulum, qui id adferat. Antiquiores Patres nescierunt Isidorum: & posteriores, queis accedunt Pontifices in bullis suis, nec Isidorum citarunt, nec sua decreta desuper stabilierunt. Hoc ergo do Tibi & concedo, primarium Monachi officium esse ad S. Hieronymi effatum, *ut plangat, taceat, neutiquam doctorem agat* (e): quamdiu Monachus, ait Doctor Angelicus (f), *qua monachus consideratur, & non qua Clericus; quatales etiam extra monasterium potest promoueri ad Professioratum & MVNVS DOCENDI, quod cum fletu & CONSTANTI planctu nequit stare.* Nil audiisti de celeberrimis monasteriis Lerinenfi & Luxouienfi? Quis, nisi maledicus, dicere audeat, ibidem monachos
suae

(d) Loc. cit.

(e) In Apolog. ad Dom. adver. Vigil.

(f) 2. 2. Q. 187. Art. 1.

suae vocationi non fecisse fatis? & tamen
 de Lerinenſi memorat Caefarius Arelatenſis
 Epifcopus, quod praefantiffimos per omnes pro-
 uincias erogarit Sacerdotes (g): de Luxouienſi
 vero Thomafinus ſcribere non dubitat:
 Ex eo integra agmina Monachorum ad Exem-
 plum S. Columbanī & Euftaſii ad Apoſtolicas miſ-
 ſiones prodiſſe (h). Nil proin Hieronymi
 exemplo euincis. Ipſiſſimus heic Magnus
 Eccleſiae Doct̃or antea Monachus in Syria: a
 Paulino dein ſacris initiatus, ſub Damaso
 Presbyter Romae, demum Rector Eccle-
 ſiae in Bethlehem, ibique Parochus & Pa-
 ſtor erat, vt ſolide probat Marangonius
 Tuus (i). Quae itaque S. Hieronymus de
 Monachatu reliquit, ea Monachus adhuc
 in Syria ſcripſerat: euectus ad Presbyteria-
 tum exercuit, quae Patres de monacho &
 Clerico ſimul ſcripſere. Intelliges proin
 hucusque male intellecta Hieronymi ver-
 ba: Clerici paſcant oues, ego paſcor; eſt quip-
 pe alia cauſa Monachorum alia Clericorum,
 ſi monachi ſimul Clerici non ſunt. Riden-
 dus ergo es, quando Hieronymi verbis
 (k): Ita mihi Presbyterii gradus a Paulino Epi-
 ſcopo collatus eſt, vt monachum non auſſerret in-
 curius addidiſti: luculenter indicans, ei Mo-
 nachis-

 (g) Hom. 25.

(h) P. 1. L. 3. Cap. 15. n. 3.

(i) Lib. 2. Cap. 8.

(k) Ad Pomachium.

*nachismum auferri, qui ad pascendum Gregem Domini & functiones hierarchicas adplicatur. Quasiuero Paullinus consecrando ablationem Monachismi impedire potuisset, si is cum Presbyteratu & functionibus hierarchicis stare non posset! Ridendus quoque es, quod eos monachos, qui ad Clericatum adsumuntur, vel omnino ad Episcopatum euehantur, contra torrentem adferas desinere, esse Monachos, & Episcopos in instanti Consecrationis suae a votis Religiosis absolui. Monachus ex monasterio ad Clericatum adsumtus manet verus monachus & vt ait S. Benedictus (1), *multo magis disciplinae regulari subditus: nec occasione sacerdotii obliuiscatur Regulae obedientiam*. Neque ista obligatio, cum grano salis accepta, exspirat in Religioso ad Episcopatum, sacerdotii apicem, promotus. Talem verumadhuc manere Religiosum cum plurimis sentit Angelicus (m). Cachinnorum plaustris omnino excipiendus es, dum zelo tam immaturo monachorum scholas perstringis. Inscii sciunt, quid vel solius Benedictini ordinis pia & docta seminaria NB. dudum ante *Carolus M.* orbi profuerint. Docabit doctam inscitiam Tuam vel solus *Lau-noius* (n), referens vetustissima Monasteria,*

(1) Reg. Cap. 62.

(m) 2, 2, Q. 185. Art. 1.

(n) De scholis celebribus.

ria, vbi ante Caroli M. tempora scholae fuerunt. Tu tamen Monachorum scholis fastuoso criterio comparas & anteponis scholas, quas olim Parochi in domo sua habebant. Pigmaeus manebit Pigmaeus, etsi in caucaso steterit. Audi solum Fleurium Tuum diff. 3. §. 22. Hist. Eccles. edit. Lat. ita loquentem: *Pleraeque scholae in Monasteriis visebantur, ipsisque Ecclesiis cathedralibus monachi in non nullis prouinciis, ut in Anglia, Germania seruiebant.* - - Porro monasteria, ut ego quidem existimo, non postremum locum merentur inter praecipua subsidia, quibus coeleste Numen ad religionem conseruandam calamitosissimis Ecclesiae temporibus usum est. In iis tanquam in Asylo Doctrina & Pietas residebant, dum ignorantia, vitium, barbaries toti poene mundo dominabatur. Antiqua traditio tam in diuinis officiis quam in praxi Christianarum virtutum, quarum exempla praesentia iuniores in senioribus conspiciebant, seruabatur. Haec ille. Demum, arctatus vndique, admittis monachos esse copias subsidiarias, ex defectu & necessitate solum conscriptas. Concede, vir aequissime, ut haec iam curiosius expendam. Quaero an copiae subsidiariae sint intrinsece ad bellandum incapaces? An propriis stipendiis militent? an quae sudore aut sanguine pararunt, aliis in castris dormientibus cedere teneantur? an intrepidi pugiles meticulosis tropoea relinquunt ducibus, ludibrio potius quam lauro mactandis?

dis? Dixi *aequissimus* es, & funiculum distributionis calles: pericula & labores non inuides aliis, opima solum praemia & spolia ad noctem rapienda expectas. *Sed ad magna praemia perueniri non potest*, ait Gregorius M, *nisi per magnos labores*. Insuper & *gratissimus*; nam vinea expellis eos, qui hanc plantarunt, aut saltem rigarunt. Certus sum, si omnes ita sentirent, orbem breui ignoraturum, quid nominis & quid rei sit aequitas & gratitudo.

§. XVIII.

Clericus Ratisbon: Hoeflerus & Engelius reiiciuntur.

Anticrisis.

Hoeflerus, quem mox ad calcem sesquipedalis paragraphi *risu* confutandum duxisti, toto coelo non aberravit, si Canones Monachorum incapacitatem loquentes de *antiquis monachis* mere *laicis* exposuit. *Amabo!* quid prohibet, si monachi laici a ceteris laicis aliqua saltem, qualis ea clementum cumque fuerit, differentia reuerendi *mortuos sepelire* studuerint? Exemplum vis? missis innumeris luculentum habes in Paulo & Antonio. Neque tam ineptum est dicere, his Canonibus laicis monachis prohiberi, *poenitentias dare*; nolo enim Te
igno-

ignorare morem, qui multis seculis obtinuit, nempe vt urgente necessitatis casu laici alterutrum confiterentur, de quo plura Augustinus (a). Magister sententiarum (b) & Angelicus (c). Ceteros vero Canones, vetantes ea, quae tunc etiam nullatenus in laicos cadebant, Hoeslerus de antiquis monachis sacerdotibus intellexit, ne videlicet passim *pro lubitu*, sine debita *adprobatione & licentia* parochialia exerceant: qualia sunt *unctiones facere* &c. quas alius etiam Presbyter non Parochus licite non conferret, poena excommunicationis (d) feriendus. Engelium, decima octava editione per orbem literarium celebratissimum Engelium post Hoeslerum impugnas non argumentis, sed conuitiis; id enim maledicis in more est positum, vt mortuorum ossa rodant. Parcus admodum fuit Engeli, largior Marangonius Tuus, & tamen prior Tuum sibi odium peperit. Num Clerus secularis, an Regularis utilius administret parochias, DEI iudicio relatum sit. Taceo quid senserit Urbanus II. Num vero tam indecens sit, Clericos initiandos a Regularibus examinari, non facile dixerim. Puto, ad locorum consuetudines

(a) In epist. ad Fortunatum.

(b) L. 4, Dist. 17.

(c) In eandem Dist. Q. 3. Art. 3.

(d) Clementina 1. de Privilegiis.

nes attendi debere. Scio Diaeces, vbi soli Clerici seculares, alias vbi simul Regulares Synodaliū examinatorum vices agunt. Romano ergo viuito more, si fueris Romae. En! Christus caput & Exemplum Pastorum subiecit se examini Pontificum, Pilati, Phariseorum, aliorum etiam infimae sortis: vt quid ergo Tu adeo contra Regularium examen conquereris, & humiliari detrectas? Ecclesia non capit superbos. Historiala de D. Supernumerario, Phliae Lectore, & obstetrice est eius farinae, cuius illa superius de Capucino Straubingano. Fors etiam cum eadem veritatem diuidit. Erubescere tam ficulneis narratiunculis lectores detinere tuos, praetextam dudum egressos.

§. §. XX. vsque ad XXVIII.

Clericus Ratisbon: Praescribit regulas pro vniendis beneficiis: Vnio nempe habet omnia essentialia: non sit ob- & subreptitia: omnes vocentur quorum interest. Vbi etiam de fide Instrumentorum: de Origine Vocabuli *Pfaff* & Nobilitate *lionica* aut *coemta*.

Anticrisis.

Sine Dubio ordo est anima rerum. Hunc qui Tecum seruat, non potest non bene docere. Proh quam ordinatam argu-
men-

mentorū heic struis aciem, & dextre coaceruas, quae nemo alius in vnum cogere potuisset. Miror, quod tam proximam nactus occasionem nil de quattuor monarchiis & longobardorum origine nihil de Diuino confucio protuleris; haec enim omnia monachos intrinsece beneficiorum incapaces luculentissime ostendissent. Trita, tritissima materia est de beneficiorum & Parochiarum vnione, qua Canonistae ferme omnes redundant. Cui ergo bono perditio haec, dum tot tantaque ex iis confarcinasti, quorum multitudo vel tuum intellectum obruit, phantasia confundit. Ne tamen in hanc rem superfluam nihil attulisse videar, primum largior Tibi, dari veras & falsas Vniones, genuina & corrupta instrumenta, atque in dubio Ordinarii esse, vt instrumenta vnionum exhibenda petat. Si tamen ab vnione quadraginta anni iam praeteriissent, omnia rite facta fuisse, & tempus pro praescriptione sufficiens impletum censetur; Tridentinum namque (e) *solas vniones a 40 annis factas nouo Ordinariorum tanquam summae sedis delegatorum examini subiicit.* Vniones igitur vltra quadraginta annos factas hoc examine immunes sunt; quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Cardinalis de Luca, cuius ad Tridentinum adnotationes nemo hucusque deci-

(e) Sess. 7. Cap. 6.

decisivas dixit, alibi (f) fatetur: *si vero ad-
sit unionis titulus explicitus, qui de stricta iuris
censura inualidus vel alias inefficax dici merea-
tur, quadragenaria vero NB. vel maior paci-
fica obseruantia accedat, tunc id sufficit. Fru-
stra proin nouum examen. Unionem prae-
scribi posse nemo dubitat, & ex lapsu 40 an-
norum cetera praesumuntur, atque hoc est,
quod praescriptionem quadragenariam a
ceteris minoris temporis praescriptionibus
distinguit (g), adeo quidem, vt multum
Magnifico Schmier, Pichler, Franz &c.
&c. (h) sentiant, contra quadragenariam
Praescriptionem nec restitutionem in in-
tegrum locum habere. Quia Praescriptio
quadragenaria plenissimam praebet securitatem
(i), & rem ponit in termino, ultra quem non
est progressus (k). Ais praeterea: instru-
menta unionum ex Archiuis monasterio-
rum desumpta proprium fauorem probare
non posse: immo penes monasteria non sta-
re ius Archiui: scrinia potius & Registera-
turas esse dicendas. Somnium denuo som-
nias. Haec si vera essent, paucissima in
mundo essent, quae probarent instrumen-
ta. In Archiuis Caesareis Regiisque repo-
sita sunt Pontificum Priuilegia, & in Ar-
chiuis*

(f) Disc. 8. n. 31.

(g) C. 4. & 6. de Praescript.

(h) De Praescript. & Usucap.

(i) L. omnes Cod. de Praescri. 30 vs. 40 ann.

(k) Gloss. Saliceti in L. sicut Cod. cit. tit.

chiuis Pontificum Episcoporum aut etiam monasteriorum inueniuntur Gratiae Caesarum Regumque: quid autem ista omnia proderunt, si extracta ex proprio Archiuo proprium fauorem probare haud valeant? scio, Te ad Archiua *publica* prouocare. Sunt Monasteria, etiam in Bauaria, queis Tu *Ius Archiui publici*, sicut & cetera *Regalia* non abnegabis. Interim publicum sit archiuum, instrumenta tamen non nisi prae-sumptiue (vt barbare Tecum loquar) legitimabit, donec nimirum falsitas probetur, aut demonstretur. Si loquamur de aliis priuatis Archiuis, eorum instrumenta per *intrinseca* & *extrinseca* requisita e. g. sigilla publica, Monogrammata, subscriptiones &c. &c. (l) diiudicentur. Plurimum etiam conducit *Antiquitas*; quia haec sola & omnibus gentibus venerabilis plenam fidem, Alexandro teste (m), conciliat, adeo vt vel *adiuncta* (*die Beylagen*) e. g. Registra, Indicula decimarum (n) sic antiquitate roborata fidem faciant. Porro credibile non est, priuata Monasteriorum Archiua tot scatere instrumentis *adulterinis*, vt magna copia integris *plaustris aduehi* posset; quum tu ipse, vt vidimus, ex Hundii aliorumque Collectione eiusmodi instrumenta monasterialia

(l) Cap. 2. de fide instrument.

(m) Consil. 15. n. 3.

(n) Schmier Iurisprudenc Pract. Consiliaria.

sterialia pro putrida Tua caussa citasti. Quare supra admittuntur, heic autem repelluntur? Haud difficilis est coniectura. Honorificentius de monasticis archiuis sentit celeberrima Academia scientiarum *Maximiliano-Boica*, quae indefesso labore, sumtibus non exiguis ex Monasteriis ingentem instrumentorum copiam conlegit, & monumentis Boicis inseruit non sine Monasteriorum commemoratione in Laudibus. Dic mihi, ad quid tam sumptuosus labor, tamque laboriosa itinera, si monastica archiua plena sunt corruptis mercibus, falsis instrumentis & priuilegiis, quae *ibi nebulones cudebant*? aestimabunt, qui pretia rerum intelligunt. Tibi nulla ignoti cupido est. Amplius etiam *copias unionum & incorporationum*, quas *vidimatas* vocamus, *omni fide carere* dicis, & contradicis praxi curiae Romanae omniumque Dicasteriorum. Contradictionem Tuam probare conaris ex Gregorii verbis (o): *Si scripturam authenticam non videmus, ad exemplaria nihil facere possumus*. Lege, quae mox sequuntur (p), & disces, *copias vidimatas* esse scripturas authenticas; vtpote per manum publicam factas, aut sigillum authenticum habentes. Gonzalez(q) Gregorii verba corrupta esse, & ita legenda

I 3

(o) Cap. 1. De fide Instrumen.

(p) Cap. 2. h. t.

(q) Cit. tit. & cap.

da defendit: *De sex vero unciiis domus, si authenticam Chartulam non videmus NB. AVT exemplaria, nihil possumus facere.* Nec credibile est, Gregorium omnes copias vidimatas, etiam in publicis Archiuis inuentas vel in iudicio recognitas reiecisse, quod tamen fecisset, si recitata a Te verba ita legi, intelligique deberent.

Quae de vocandis iis, quorum interest, ad Beneficii vnionem tanta cum solitudine compilasti, transmitto. Id persuasissimum tibi habeas, Te certe non esse vocandum. Superflua quoque sunt, quae summis Imperantibus ad vniones Beneficiorum vocandis adulatorie vendicasti. Sane Tua auctoritate non indigent, vt illi suam potestatem stabiliant, sciantque, quid ipsis de iure, quid de singularibus concordatis in Beneficia qua conferenda, qua vnienda competat. Tanto tempore intermissum est nihil.

Denique multa eruditione & nulla connexionē nos doces incunabula vocis *Pfas*, quam ex meris literis initialibus confarcinatam dicis, & idem ac *Pastorem fidelem animarum fidelium* sonare adfirmas. Facile hac nota caruissem, qui haec dudum a Ludimagistris, studiosis iouialibus, aut *AEso* po epulante tradita accepi. Quereris dein, hoc vocabulo, quondam honorifico, nunc plures, praesertim Nobiles abuti. Indignaris, quod *Lionica Nobilitas* regale sacerdo-

dotium despiciat, atque sacerdotes non aliter quam *Pfafen adpellet*. Causas Despectus huius Tibi adscribe. Honorabunt Te Nobiles, etiam *Lionici*, si in castris & mensis Eorum aliud quam *moderatoris officium* non sustines. Tolle eiusmodi (qualis Tua dissertatio audit) scriptiuncularum cento-nes, & erit Clerus vterque omni Nobilitati reuerendus. A Enigma mihi est, quod a Celebratissimo amico Tuo monearis, vt *hanc notam collegae Tuo latinitatis ignaro interpreteteris*. Clericus es: ita frons egregii libelli Tui fatetur. Collega Clerici (ni candida iungantur nigris) alius nisi Clericus esse non potest. Clericum autem *Latinitatis ignarum* non nisi chimaeram dixerim, adprime Tuo in systemate, quod monachis *tacendi*, Tuis conclericis *docendi* monopoli-um vendicat. Si vero in Collega Tuo *latinitatis ignaro* depingatur aedituus, de quo verius dicitur, *quod germanico calamo suum officium debeat*, haud amplius tibi ero contrarius. Gratulor tibi, si *discipulum morigerum inueneris*, quem collegam profiteri non erubescis. Recte adhuc de causis beneficia vniendi mones. Tridentinum a te citatum ad vniones requirit, vt ex legitimis ac aliis rationabilibus causis coram Ordinario fiant. Tu Synodo oecumenica maior omnino requiris *vehementem necessitatem*, libentius adhuc famem famariticam. Hanc *vehementem necessitatem* in instrumentis exprimi iubes,

bes, & tamen raro expressam Te inuenisse doles. Sed vnde probas? ex Hundio & Gewoldo: Apage Hundium cum Gewoldo! vterque sua potissimum ex Monachorum archiuis, seu *potius Registeraturis, adulterinis mercibus, vltici flamma concremandis* (vt § XXIII in tuam perniciem somniaſti incurius) congeſſit. Ecce oportet eſſe memorem.

§. XXX vsque XXXV.

Clericus Ratisbon: Varias beneficiorum vniones ob- vel ſubreptitie, a Pontificibus veris aut Pſeudotalibus, ab Episcopis etiam praeter modum factas, partim iam reuocatas, partim discutiendas & annullandas declarat.

Anticriſis.

Deſuit, vt & mendacii accuſares Monachos. Obreptio & ſubreptio facti ſunt & ſpecies falſi. Proba ergo & oſtende, quae Monasteria obreptitie & ſubreptitie vniones impetrarint. Accedit, quod vniones Romae impetratae denuo Ordinariis Eorumque Curiis exhibeantur. Heinc ſi in dupplici iudicio pro legalibus habentur, & per immemoriale tempus iuxta vnionis tenorem Praeſentationes aut admiſſiones ſiunt, de obreptione vel ſubreptione vltius

rius cogitare fas non erit: & quis non potius ex ipsa diuturnitate temporis praesumat, illam numquam interuenisse? Audiamus Thomasinum: *Perpetuae & antiquae uniones parochialium Ecclesiarum cum Cathedralibus, Collegialibus NB. Monasteriis, Xenodochiis intactae (a Tridentino) relictæ sunt* (r). Fac quoque ostendas, vbinam Pontifices beneficia unientes ultra modum & mensuram excefferint? An non magis necessitate, certa scientia aut fundatorum intentione coacti uniones fecerint? Quomodo de damno exin caussato queraris, qui solus ius non habes? Misce temporibus tempora, & palpabis, etiam lautissime fundata Monasteria, quale Tu *Monasterium Ettalense* describis, eas in angustias sine culpa redigi potuisse, vt alimenta defecerint. Iam sub secundo Abbate Eberhardo (s) erat ibidem tam curta supellex, vt iterum ablata fuerint, quae fundator Ludouicus mox defunctus donauerat. Talia fata fatalia Ettalensis Abbatia, Othmaro & Ignatio Abbatibus, a Suecis sustinuit. Adde incendii grauiissima damna, quae paucis retro annis exantlauit. Vt taceam ergo plurima, fieri posse non negabis, vt lautissime fundata monasteria casu in summa egestate collocentur, vel ideo omni iuuamine dignissima.

(r) P. 2. L. 3. Cap. 23. de vnione Benef. num. 3.

(s) Babenstuber in Fund. Ettal. fol. 68.

suma. Destruenda autem aut belli causa relicta Monasteria prioribus incolis aut toti S. Ordini restituantur; *non enim censentur derelicta, nec eorum bona toti Ecclesiae in communi & pro libitu vel huic vel alii ordini distribuenda, sunt data, sed ex fundatorum mente & adfectu pro hoc & non alio ordine fundata & dotata aestimentur* (t). Multum ergo Monasteria O. S. B. Collegiis S. I. incorporata a Beneficiis unitis discrepant; haec quippe posteriora numquam fuerunt in Dominio Clericorum secularium, adeoque nec ablata, nec hi spoliati dicendi sunt. Adhuc inutili prorsus conquisitione recitas Bullarum vitia, quae ex *dati & acti latinis erroribus, stylo, pergamento, Clausula valete*prehenduntur. Ne tecum prodigus eadam, plura non repono, quam Dubia rescinde papyracea, & cura ut valeas.

De Bullis unionum reuocatoriis sic habeto: Salua, quae ipsis debetur, omni reuerentia nunc eo minus ligabunt; quia Tridentinum (v) earumdem non meminit, nec ordinariis absolutam facultatem cognoscendi omnes uniones, sed solum a 40 annis factas concessit: nec denique praecedentes has Bullas reuocatorias confirmavit aut renouavit. Immo haud temere adferimus, id generis Bullas, obstantibus in Germania

(t) Astrum inextinctum P. Hay fol. 129. &c.

(v) Sess. cit. 24.

mania variis Concordatis, non esse receptas, minus vniones his reuocatas. Benedictus XIII toties citatus solum prohibet, ne NB. imposterum Regulares ad beneficia secularia sine dispensatione Pontificia exponantur. De Bullis vnionum reuocatoriis altissimum vbique silentium est. Quod ergo nec Lex nec Legislatoꝛ statuit, simplex Clericus praecipere desinat.

Habent igitur, quod Monasteria Episcopo Monasteriensi sese legitime opponant, ne Cathedrali huic Ecclesiae quaedam Monasteria erigendi seminarii gratia vniantur; siquidem Tridentinum, de vnione beneficiorum loquens *semper regularia etiam simplicissima*, ex consequenti & multo magis integra Monasteria, *excipit* (w). Episcopus itaque Monasteriensis erecturus seminarium quoddam, ex propriis aut suae Ecclesiae redditibus, vel ad mentem Tridentini ex beneficiis simplicibus secularibus vniendis vel supprimendis erigere non grauetur.

Multas quoque Vniones ab Episcopis Monasteriis factas aeterna gratitudine fatemur, eas vero nullitati subiacere eo cordatius pernegamus; quum argumenta Tua nil nisi Calumnias continent, queis sacra Capita nunc simoniae & Auaritiae, nunc fracti iuramenti, prodigialitatis aut inscitiae arguis. Haec non

non

non penna sed poenis tanto ausu debitis castiganda censeo, & nondum castigata fuisse demiror.

§. XXXVI vsque ad XXXXVI.

Clericus Ratisbon: Postquam ipse fateatur, Monachos a Parochiis pleno iure & subiective incorporatis non posse amoveri, adducit in seqq. §§vis varias unionum formulas, & negat eas esse signa plenariae & subiectivae unionis.

Anticrisis.

Quae insperata mutatio! quam subito mitis, qui modo durus eras in monachos. Concedis (quod ex tuo systemate nemo sanus expectare potuisset) Monachos *ex ratione status intrinseca ad curam incapaces* &c. in *his beneficiis extra omnem dubitationem subsistere posse, quae monasteriis plenissimo iure & subiective quoad temporalia & spiritualia unita sunt.* Concedis, ad eiusmodi beneficia *Abbatum* integrum esse, *ut idoneum Vicarium* (supra *Mercenarium* gregi parum venerandum dixisti) *praesentet ex suis Monachis* (utique non sartoribus & futoribus sed Clericis) *qui cum subordinatione ad suum Abbatem* (superius hac in re ab obedientia absolvisi) *ita instituitur, ut penes ipsum sit NB. actuale curae exercitium, penes Abbatem vero cura quoad habitum persistat* (x).
Quid

(x) Clericus in nota *a* & *b* ad §. XXXVI.

Quid autem hoc est, nisi nugas vendere, ac equitare in arundine longa. Certe non perpendisti, in quam inextricabilem labyrinthum hac concessione Te Tuamque bonam, quibus placet, causam praecipitaueris. Vertiginosi capitis effectum hanc concessionem dixerim. Quis umquam audiuit, intrinsece & ex natura status incapaces sola *vnione* fieri capaces animarum curae? Quod ius vnioni tantas dat vires, vt ex *laicis* sacerdotes, ex *Docendis* Doctores, Pastores ex *pascendis* illico refuscitet? potius, qui habitualiter & ex ratione sui status iam sunt capaces, illis est *vnio subiectiua* solum occasio, quae facit, vt potentia eat in actum, & Beneficia Monasteriis plene vnita a monachis administrantur, animarumque cura exerceatur.

Verum pauca admodum sic vnita dari beneficia dicis, quum non omnes vnionum formulae (y) subiectiuam vnionem loquantur. Optimum est, quod in dubiis hisce formulis non a Te, sed ad iudicem legitimum, Pontificem aut Episcopum recurrendum sit, qui inter *causam* & *causam* verbaque *variantia* iudicabunt, & vnionum formulas ad mentem fundatorum, aut temporum consuetudines declarabunt. Neque eos tanto tempore ignorasse credas, quae *formulis* vnio plenaria exprimatur: item an vniones paupertatis gratia factae

tem-

temporales aut perpetuae sint? Tu certe, si quis Tibi mille florenos donando *praeberet*, & ex *bona* Tua *caussa* Victor *ditissimam Praebendam* acquireres, nec obulum restitueres, & iuste quidem; sunt enim eiusmodi donationes inter viuos perpetuae & irreuocabiles. His vt *vniones subiectiuas* adnumeremus, gratiose concedas: si nolis, tamen adnumerabimus sat ponderosis suffulti testimoniis. *Cauſſas* paupertatis, quae Monasteriis subin beneficiorum vniones adtulerunt, non acu sed fuste tetigisti. Haud *Luxus immodicus* (vt ex Neubergero garris) sed belli tempora, vbi frequentior Mars aliud quidquam praeter ferrum amauit, alia fatorum inclementia, & interdum exquisita in hospites ciuilitas, quam tecum benemulti ingratitude pro *Benedictione* compensant, Monasteriis inopiam cauſſarunt. Nec minori inuidia cauillaris adauctum Monachorum numerum. Scito: hunc ab initio fundationis non semper determinatum, sed pro temporum exigentia nunc maiorem nunc minorem fuisse, quam fundatores statuere. Certe fundatorum nemo in diptera vidit, quantos operarios suo tempore messis ad crescens exigat. Potius fundans monasteria cum Paulo dicebat: *Ego plantaui, Benefactorum pietas rigabit, DEVS autem incrementum dabit.* Aucta est messis, dilatata Domini vinea, creuit animarum cura non solum extra Claustra, vt putas, sed

in ipsis adprime monasterialibus Ecclesiis,
& hodieum crescit. Quid mirum, si etiam
in Monasteriis operarii Spirituales Sacerdo-
tes & Clerici adaugeantur? utique non fra-
tres *Crispinos* sed Patres *Confessarios* confluens
desiderat poenitentium turba? Exemplum
meridie clarius cape in Benedicto Ordine
Benedictino. Constat, quod S. Patriarcha
Benedictus primitus duodecim erexerit
monasteria adsignatis cuilibet duodecim
monachis. Cur non plures? an numerum
adeo exacte determinavit, ut maiorem pro-
hibuerit? minime gentium. Numerus duo-
denarius illi mysticus erat, a quo sua exordia
sumenda duxit (z). Quod autem hic nu-
merus iam viuentis S. Benedicto mirum in
modum sit aduictus, Ipsius Regula abunde
docet. Adferam ex pluribus exempla duo.
De Monasterii Decanis (aa) statuit: Si NB.
*maior fuerit congregatio, tales eligantur, qui so-
licitudinem gerant super NB. Decanias suas &c.*
& de somno fratrum (bb): *Omnes in vno loco
dormiant: si autem NB. Multitudo non sinit; NB.
deni aut viceni cum senioribus pausent.* En! haec
iam in h. ordinis incunabulis fuisse liquido
constat: quid ergo carpis, si nunc Religio-
sis Senioribus & decrepitis alios Nouellos,
qui cum Poëtis non nascuntur, sed longiori
cultura

(z) Carolus Stengelius Anthulanus num. VIII. Vide Ven-
Beda in hom. Natal. S. Bened.

(aa) Reg. Bened. C. 21.

(bb) Eadem C. 22.

cultura indigent, subin etiam plures, dum postulat necessitas, substitui vides? examina potius Tuorum copiosissimum numerum, quem hucusque nemo nostrum diminuendum scripsit, sed potius *mediis necessariis NB. propagare* pro viribus adlaborauimus. Et dum Paraecias Regulares tanta vigilantia computasti, haud etiam inconueniens fuisset, *Titulos Mensae* in numerum cogere, Monachorumque in iis concedendis *prodigam liberalitatem* castigare. Certus sum, si ad vota Tua deuota adeo reducatur Religiosorum numerus, breui Claustra in deserta Struthionum abirent. Num vero id *Religio* aut *Bonum publicum* aequi consulat, vehementer, vehementissime dubito. Sufficiet ara, crede mihi, Clero vtrique, si nec hic, nec Ille plus iusto multiplicetur.

Quis non rideat in sulfas querelas, quod Monachi ad erectionem Episcopatum, Parochiarum, Vniuersitatum, Seminariorum &c. nil contribuant? Integra Monasteria & haec non pauca in Sedes Episcopales mutata esse quis nescit? Asceteria & Praeposituras in scholas publicas? Est Vniuersitas, quae pinguiissimas Decimas a Monasterio obtinuit, & hodie dum possidet. Sunt Ecclesiae aedesque Parochiales & plurimae & splendidae, quas nisi Monasteria aedificassent, in vanum fuisset labor & expectatio. Taceo longe plura, quae veriamantes & Te aequiores facile percipiunt.

Atque,

Atque, vt vno impetu tales vniones *Paupertatis vel sustentationis &c.* gratia arietare possis, terribile regularum & axiomatum agmen torques, quas inter hae duae eminent: *Cessante causa, cessat effectus: omnis res, per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur.* Bona verba! mortuus est Pater meus, & ego adhuc viuo. Ex libera voluntate hominis nascitur professio Religiosa, & tamen per hanc non tollitur. Bellisarius non restituet obulum, si Craesus euaderet: Quare? responderet: donatio perpetua est. Ita & vniones natura sua comparatae sunt, durabuntque, etsi fors monasterium ditari possibile foret. Porro videntur hae causae vsque obtinuisse, & obtinere etiamnum, si deperditorum bonorum, belli, incendii aliorumque sine fine malorum iusta ratio habeatur, & futuris necessitatibus a Monasteriis tam sui quam *Boni publici* gratia prospiciatur. Exemplum de *Telonio pontis*, quod Serenissimus Elector Palatinus cuiusdam Ecclesiae fabricae concessisse dicitur, per se corrui. Haec concessio, si vera est, sat exprimit, quod non nisi conditionata sit, & *Telonio*, hodie solis Principibus proprio, tam diu frui liceat, quousque fabrica durauerit.

Alium fucum facis, dum ex formula: *Concedimus, vt per idoneos etiam Monachos Ecclesiae (parochiales) gubernari possint &c.* subiectiuam vnionem abnegas. *Diploma unionis Bonifacii VIII pro Monasterio Prűfingen* Achilles est, cuius filum illico disrumpere posses. Ita

inimicitis Parca non parcit! sed quorsum me
 Zelus defert? parcis enim uero, qui Diploma
 hoc *ex liberalitate tua integrum permanere, &*
sartum tectumque NB. TOTVM persistere gratiose
 annuis. Eia placet conditio; nec ego, Tui
 ne videar docta simia, repetam, quae mox
 nulla & annullata Tua crisis in *Bullas Bonifa-*
cianas referat. Placet tamen, quae Tibi dis-
 plicet, Prüfingensium sollicitudo, quod in
 Ecclesia Gebenbacensi Vicarium, ne ibi de-
 cedat, post quattuor aut quinque annos re-
 uocare soleat, fors ideo, ne intra quadrie-
 nium aut quinquenium in fraudem legis im-
 mortalitatem induat.

Ecclesias sub formula *plenarie vel pleno*
iure concessas negas quoque *subiectiue vnitas*.
 Addis in rem meam, ad circumstantias esse
 adtendendum. Heinc non miror, Ecclesias
 Monialibus aut ordinibus militaribus *pleno*
iure datas haud esse *subiectiue vnitas*. Qua-
 drat heic illud, *in quantum possum, & Tu indiges*.
 Mulier & miles in Ecclesia taceant. Aliud
 loquere, si praedicta formula in personas sub-
 iectiuae vnionis habiles cadat, quales ex
 ore Tuo (cc) sunt Monachi.

§. XXXXVI. vsque ad XXXXVIII.

Clericus Ratisbon: Ex iure Patronatus
 subiectiua vnio non fluit: agitur incidenter
 de pensione annua.

Anticrisis.

Nemo somniauit, quantum scio, ius
 Patronatus signum esse vnionis plenariae &
 sub-

subiectivae; quum illud nec temporalia, minus spiritualia Patrono conferat, plerumque in honorifico sine vitulo titulo, aut onere laborioso, pretioso consistens. Nolumus Te ignorare, Patronos per saepe primo praesentationis momento iniquis litibus fuisse a suis vexatos. Nemo quoque ignorat, ex sola temporali administratione beneficii secularis non colligi unionem, ni alia firmiora accedant subsidia. *Pensio annua* tanta est, tamque incerta, vt nec inter nos quidem nominetur. Sunt ex Tuis Parochi ditissimi, qui Patronis suis annuatim vix triginta aut viginti florenos, & hos non nisi moniti centies soluunt. Sunt iique non pauci, qui sese ab hac obligatione, nescio qua de causa liberarunt, aut adhuc liberare intendunt, facti debitores vsque ad supremum halitum. Hac in re multum non definio, diuido, nec distinguo. Hoc solum confirmo, id generis pensiones, quanta quantae sint, tenuia signa esse *debitae gratitudinis*, quam vel gentilis bis laudatus obliterare nefas duxit. Quid ergo tantopere contra censum sat tenuem strides, quem *Lex & consuetudo*, immo naturalis aequitas comprobat. Postremo *intricatum quaeestionem* vocas, quaeestionem heic inceptam, an Monasterium decimas contra Parochum praescribere valeat? Brevis Tibi dico: actu Monasteria nostris in terris praescripserunt contra Parochum: ergo possunt. Facta in aprico sunt, & Diaecesibus nota. Amicum interroga Tuum.

§. XXXXVIII.

Et reliqua Clerici Ratisbon.

Anticrisis.

Si verum est, quae ex amicorum literis de Monachii instituendo inter concurrentes rigido examine nobis communicasti, fiet, quod dudum omnes boni in votis habuere. *Longe alia redibit Pastorum facies*, haud vanus es augur. Hoc non laudo, quod intentum tam sanctum tamque necessarium *Proiectum* vocaueris.

Reliqua verba sunt, vanitates & infaniae falsae, somnia, de quibus nemo nostrum somniat. Superbam Tuam sapiunt in monachos directionem, quae sane omnium cachinnis explodi meretur. *Pestis tempore concedis Monachis, ut Tuis affugientibus (Mercenarius autem fugit, quia Mercenarius est (a)) dilectam solitudinem relinquunt, suamque vitam pro alienis ouibus immolent.* Iis autem post mala, post labores prorepentibus, illico Monachos curam relinquere, cellasque suas repetere iubes. Ferrea Lex, cuius conditor est Tuus in phantasia intellectus. Dicito, quis tantae seruituti Monachos adscripsit? nemo nos, ut Tuis famulemur, conduxit, minus ut vita & sanguine Tuas impleamus ruinas. Sed iterum Te oportet esse memorem Tui. *Fateris & debitis laudum encomiis extollis Religiosorum feruorem, quo luis tempore multis hominum millibus NB. heroica caritate sacra administrarunt, & sacerdotalis officii*

(a) Ioan. 10.

officii partes strenue adimpleuerunt. Pascebant igitur Gregem Tuis affugientibus. Qua veritate ergo supra (b) scribere potuisti: nos instar mercenariorum esse, NB. caritatis expertes, Gregi parum caros, parum venerandos, parum utiles? Quomodo monachi, quos ex omni iure ad curam & Beneficia inhabiles declarare volebas, belli aut pestis tempore, ex ignauia & fuga Tuorum illico capaces euadent? num bellum, Pestis, ignauia nobis ordines conferunt, nosque constituunt in ordine Clericorum in hierarchia Ecclesiastica? Ante haec nostra capacitas supponatur, necesse est, aut his in angustiis nulla erit. Verte Te in omnem partem, exitum nullum inuenies: sicque Tuis armis feriris & interis. Denique, postquam multo cum clamore, nugis & iurgiis longa per atria circum Monachis eorumque capacitati ad Beneficia insultaueras, centies recoctam Crambem adponis Lectori nausea poene iam impleto. Monachorum amotionem, ais, exigit Bonum fidelium, Bonum Spirituale Monachorum, &, quod numquam omittendum, Bonum Publicum. Splendida Sidera! sed lumen falsum dant, quod fat superque me commonstrasse reor. Superest ad Primum: Vicarios temporaneos ob bonum fidelium Ecclesiae non tam exosos esse, quales a Clerico depinguntur. Exstat recentissimum exemplum Benedicti XIII pro Monasterio Gegenbach, cuius meminisse ne pigeat. Et quid demum, si candide lo-

quamur, institutio & inuestitura ad bonum
fidelium, ad confidentiam animaeque salu-
tem conferat? ego quidem nescio. Non-
ne sufficeret fidelibus debita Episcopo prae-
sentatio, quae etiam in Vicariis temporaneis
a monachorum superioribus numquam in-
termittitur. Audesne *Mercenarium* dicere,
quem Episcopus idoneum suae vineae ope-
rarium & pastorem agnouit, & probauit?
Ad alterum: prorsus superuacanea est tua pro
Monachorum salute Vigilantia. Sine eos vi-
gilare, quos constituit Dominus super fami-
liam suam. Nec Te multum angat, quod nul-
latenus tangit. Dixi: eadem vasa fictilia por-
tas nobiscum. Cura, ne frangatur Tuum.
Scient Ordinum Superiores, sicut sciunt Tui,
quos in vineam mittere expediat: quibus re-
mediis, si eorumdem Spiritus deficeret, con-
fortandi sint. Annua, imò diurna praesto sunt
media, quae Spiritum Claustralem etiam in
cura animarum confirmant. His non obstan-
tibus si adhuc Pastoralem curam nobis solum
pericula adferre autumas, non Tibi, Grates
age DEO, quod non sis sicut ceteri hominum.
Ad tertium aegre risum contineo:
quod a motionem Religiosorum *Bonum com-
mune* exigat. Grande AEdenpol Idolum,
cui hodie dum omnes ferme thura dant, sed
Ignoto DEO. Pauci tecum, qui plenis buccis
Bonum publicum crepant, veram *Boni publici*
ideam se habere ostendunt. Exemplum in
Te ipso cape: Pro Bono publico amoueri
cupis a paraeciis Monachos. Audiamus publi-

publicum Tuum Zelum pro domo Tua lo-
quentem: *Quis pacato tranquilloque animo NB.*
contueri poterit, quod pinguissimae substantiae pa-
rochias ad se trahant, & NB. Clero subtrahant.
Vin, ne Zelus boni publici comedat te? Ze-
lus amaritudinis est & studium interesse, quo
cordis abundantiam prodis, & publico
faues, vt priuatis comodis abundes. Num ve-
ro Bono publico vero, non ficto, melius con-
sulatur, si Monachi ad vota Tua a paraeciis
amoueantur, noua quaestio est, quam Tibi
fors alius commodo tempore *Boni publici gra-*
tia dilucidabit. Breuem habet patientiam:
Bonum publicum id a Temeretur. Interim me-
ditare ex Synodo Nemaufiense Urbani II ca-
nonem 3. *quod Monachi sacerdotali ministerio*
rectius fungi possint, quam Presbyteri seculares.
Pro coronide & more tuo adhuc inepte tran-
silis ad bella Monasteriorum *aedificia*, illaque
cum B. Theresia, vt corruant, optas, vel
cum Laurentio Iustiniano *caput quassans* ais:
Non sic Patres, non sic. Nosti Praesepe Domi-
ni, Apostolorum tuguria, virorum Apolto-
licorum vix bene tectas casas, Antecessorum
Tuorum vilia tecta: Nunc autem quid?
Non sic Clerice, non sic.

Caussa iam Tua finita est, quam nemo
bonus bonam dixerit: utinam finiatur & Er-
ror Tuus. Crediderim, cuncta optimo animo
(quis enim sibi nequam) a Te scripta fuisse.
En, quam bonus sum! Parum autem refert,
quo animo facias, quod fecisse vitiosum est.
Bellissimis verborum coloribus bonam Tu-
am

am causam & malam intentionem dealbas
 adhuc in fine. Sed melior non euadit latro
 in purpura. Gratiam quoque Tibi facio, nec
 ex Tallionis iure in Phalaridis tauro Temu-
 gire iubes, quod pessimis consiliis contra nos,
 maiori Tuo quam nostrae famae compendio,
 tumultuaueris. Veniam habeas; iocantis
 Morphei ludibria nec poenam merentur,
 nec praemium. Heic Cato quiescere man-
 dat, dum *Ariadne Tibi filum retrahit*. Optima
 confessio! ergo opus tuum ipsemet Laby-
 rinthum agnoscis. Hoc nullo negotio elucta-
 tus fuisses, si cum Caeciliano mansisses
 domi. Tandem Agonizantis opusculi Tui
 minus *cohaerentia* (quod Auctores non ro-
 gatos summopere decet) temporis breui-
 tati imputanda relinquis. Excusandis his
 excusationibus paucos versus *adtexere li-
 ceat*, vt cygnos tecum imitatus cantando
 finiam:

Non contentus eo, doctas quod *inanibus*
 aures

Vocibus & tempus garrulitate teras.
 Post longo enectum sermone leuique po-
 pillum,

Temporis adgrederis de *breuitate* queri
 Oxonium redeas, melius distinguere di-
 scas:

Sermo quidem *longus*, non *breue* tempus
 erat.

Oueni Britanni epigramma
 in Battologum Lib. 3.

Errata.

<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>	<i>Error.</i>	<i>Corrig.</i>
7	16	Duodecim viri	Duodecem viri
9	12	plurime	plurima
14	vltim.	Numantiono	Numantiano
27	vltim.	folutum	foluturum
31	3	cura	curae
34	15	ter	—
37	15	quaque	quoque
38	3	aecumenica	oecumenica
38	5	figum	fignum
39	vltim.	incremta	incrementa
41	27	imaginatus	imaginatur
Eadē	Eadē	Parochus	Parochos
44	20	obtentat	obtentas
49	12	descriptus	descripturus
51	20	quam	quum
55	5	altrum	alterum
56	3	duos	duas
61	25	dicent	dicant
Eadē	27	euicet	euincet
62	26	fplendat	fplendet
63	2	disferentes	disferentem
Ibid.	4	Parachorum	Parochorum
64	1	Lenerem	Leneren
Ibid.	23	festum	fastum
73	9	Parachos	Parochos
86	24	praecipua	praecipue
107	10	Carolomannns	Carolomanus

<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>	<i>Error.</i>	<i>Corrig.</i>
120	5	supposititias	supposititiam
127	11	Historiala	Historiola
128	5	longobardorum	Longobardorum
Ibid.	6	confucio	Confucio
139	22	a Te	ad Te
148	27	Ædenpol	aedepol
150	5	iubes	iubeo.

Reliquos emendabit Lectoris Humanitas.

Deutschmann, Candidus

Bona Verba in bonam clericorum Causam

Augusta Ubiorum 1769

H.mon. 155#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10029753-1

VD18 14439395-001